

WYCIĄG Z ZAPISÓW UMOWY UBEZPIECZENIA GRUPOWEGO A-A648491

zawarta w dniu 19.03.2024 r. w Warszawie pomiędzy:

InterRisk Towarzystwem Ubezpieczeń Spółką Akcyjną Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie 00-668, przy ul. Noakowskiego 22, zarejestrowaną w Sądzie Rejonowym, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w Warszawie, pod numerem KRS 0000054136, NIP 526-00-38-806, REGON 010644132 posiadającą kapitał zakładowy opłacony w całości w wysokości: 137.640.100 PLN, reprezentowaną przez: (...) zwaną dalej „**InterRisk**”,

a

Planeta Młodych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we Wrocławiu, ul. Strońska 13/3, 50-540 Wrocław, zarejestrowaną w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia– Fabrycznej we Wrocławiu, VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000697994, NIP 8992829650, REGON 368456019, reprezentowaną przez: (...) zwaną dalej „**Ubezpieczającym**” zwanymi także dalej wspólnie „Stronami” lub każdą z osobna „Stroną”.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§1

Niniejsza Umowa jest zawarta w trybie negocjacji i określa przedmiot, zakres i warunki ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży oraz kosztów poszukiwania i ratownictwa, ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, ubezpieczenia bagażu podróжного, na rzecz osób zgłoszonych przez Ubezpieczającego do ubezpieczenia oraz reguluje zasady współpracy pomiędzy InterRisk, a Ubezpieczającym w realizacji niniejszej Umowy.

WARUNKI UBEZPIECZENIA

§2

1. Na warunkach niniejszej Umowy, InterRisk będzie udzielał ochrony ubezpieczeniowej Ubezpieczonym, zgłoszonym do ubezpieczenia przez Ubezpieczającego w trakcie trwania Umowy na zasadach określonych w § 21 Umowy.
2. W ramach Umowy, Ubezpieczony może być objęty ochroną ubezpieczeniową wyłącznie w ramach jednego z 24 dostępnych wariantów, z zastrzeżeniem §3 Umowy: TA, TD, TSA, TSD, TDV, TSDV, TA PLUS, TD PLUS, TSA PLUS, TSD PLUS, TDV PLUS, TSDV PLUS, FA, FD, FSA, FSD, FDV, FSDV, FA Max, FD Max, FSA Max, FSD Max, FDV Max, FSDV Max.

UBEZPIECZONY

§3

1. W ramach Umowy, Ubezpieczonym może być osoba fizyczna, która w dniu przystąpienia do Umowy spełnia łącznie poniższe wymagania:
  - 1) jest:
    - a) obywatelem Polski zamieszkałym na stałe w Polsce lub w innym kraju niż Polska, gdzie uzyskał prawo przebywania na pobyt stały, lub
    - b) cudzoziemcem:
      - i) będącym zameldowanym w Polsce, lub
      - ii) posiadającym zezwolenie na pobyt stały w Polsce, lub
      - iii) posiadającym wizę krajową lub zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach w Polsce;

- 2) nabyła pakiet świadczeń zawartych w Karcie Planety Młodych wydanej przez Ubezpieczającego na zasadach określonych przez niego w ramach Programu Planeta Młodych;
  - 3) w zależności od wybranego wariantu ubezpieczenia:
    - a) w wariantach: TA, TD, TSA, TSD, TDV, TSDV – ukończyła 4 rok życia i nie ukończyła 31 roku życia,
    - b) w wariantach: TA PLUS, TD PLUS, TSA PLUS, TSD PLUS, TDV PLUS, TSDV PLUS – ukończyła 31 rok życia i nie ukończyła 59 roku życia;
    - c) w wariantach: FA, FD, FSA, FSD, FDV, FSDV dostępnych dla obojga rodziców i jednego dziecka – będąc rodzicem nie ukończyła 59 roku życia, dzieckiem – ukończyła 4 rok życia i nie ukończyła 18 roku życia;
    - d) w wariantach: FA Max, FD Max, FSA Max, FSD Max, FDV Max, FSDV Max dostępnych dla obojga rodziców i dwójki dzieci – będąc rodzicem nie ukończyła 59 roku życia, dzieckiem – ukończyła 4 roku życia i nie ukończyła 18 roku życia.
2. Wzór listy osób przystępujących do ubezpieczenia, stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszej Umowy.

DEFINICJE

§4

Poniższe pojęcia użyte w Umowie oraz innych dokumentach dotyczących zawarcia lub wykonywania Umowy mają następujące znaczenie:

- 1) **akty terroru** – nielegalne działania i akcje organizowane z pobudek ideologicznych, religijnych, politycznych lub społecznych, indywidualne lub grupowe, prowadzone przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz bądź z ramienia jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowane przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mające na celu wywarcie wpływu na rząd, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności i dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy lub groźby użycia przemocy;
- 2) **bagaż podróżny** – rzeczy osobiste stanowiące własność Ubezpieczonego, które Ubezpieczony zabiera w podróż zagraniczną: walizy, nesesery, torby, plecaki wraz z ich zawartością, do której zalicza się jedynie odzież, obuwie, środki higieny, kosmetyki, aparat fotograficzny, kamerę, telefon komórkowy, tablet, przenośny sprzęt komputerowy (bez nośników danych, oprogramowania) oraz urządzenia przenośne do odtwarzania lub nagrywania dźwięku;
- 3) **bilet** – imienny dokument wydany przez przewoźnika zawodowego uprawniający Ubezpieczonego do korzystania z usługi przewozu samolotem, autokarem, pociągiem lub statkiem morskim;
- 4) **bójka** – starcie między co najmniej trzema osobami, które atakują się wzajemnie i tym samym występują zarazem w roli napastników i napadniętych;
- 5) **CENTRUM ASSISTANCE** – jednostka organizacyjna wskazana przez InterRisk dostępna pod numerem telefonu 22 741 39 03, która w trakcie podróży zagranicznej Ubezpieczonego udziela mu pomocy w podróży na zlecenie InterRisk, określonych w Umowie;
- 6) **choroba** – zaburzenia w funkcjonowaniu narządów lub organów ciała Ubezpieczonego, niezależne od niczyjej woli, co do których lekarz może postawić diagnozę, wymagające leczenia, diagnostyki lub rehabilitacji;
- 8) **choroba psychiczna** – zgodnie z diagnozą lekarza prowadzącego leczenie choroba zakwalifikowana w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10 jako zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania (kod ICD: F00-F99);
- 9) **choroba przewlekła** – stan chorobowy charakteryzujący się powolnym rozwojem oraz długookresowym przebiegiem choroby, leczony stale lub okresowo przed datą zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego;
- 10) **choroba zawodowa** – choroba znajdująca się w wykazie chorób stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 roku w sprawie chorób zawodowych;
- 11) **COVID-19** – choroba rozpoznana przez lekarza i zakwalifikowana zgodnie z Międzynarodową

- Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 jako kod: U07.1;
- 12) **cudzoziemiec** – osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego;
  - 13) **działalność gospodarcza** - zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły, w rozumieniu ustawy Prawo przedsiębiorców;
  - 14) **franszyza redukcyjna** – ustalona w Umowie wartość wyrażona procentowo lub kwotowo, pomniejszająca łączne odszkodowania za wszystkie szkody wynikłe z jednego zdarzenia;
  - 15) **gotówka** – krajowe i zagraniczne środki płatnicze: monety i banknoty;
  - 16) **hospitalizacja** – pobyt w szpitalu trwający co najmniej 24 godziny, będący następstwem choroby lub nieszczęśliwego wypadku;
  - 17) **huragan** – potwierdzone przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW) działanie wiatru o prędkości nie mniejszej niż 17,5 m/s, wyrządzającego masowe szkody. W przypadku braku możliwości uzyskania opinii IMiGW, bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ubezpieczenia, świadczące o działaniu huraganu;
  - 18) **Karta Planeta Młodych** – karta wydawana przez Ubezpieczającego, która zawiera pakiet świadczeń, w tym możliwość przystąpienia do Umowy w jednym z dostępnych w jej ramach wariantów, zgodnie z §3 ust. 1 pkt 3);
  - 19) **kradzież z włamaniem** – dokonanie lub usiłowanie zaboru mienia należącego do Ubezpieczonego przez osobę trzecią z pomieszczenia, bagażnika samochodowego lub luku bagażowego lub samochodu poprzez włamanie, czyli przedostanie się do zamkniętych w/w miejsc przez niedozwolone złamanie zabezpieczeń lub poprzez pokonanie z użyciem siły innej przeszkody zabezpieczającej;
  - 20) **kraj europejski** – kraj inny niż Polska, leżący terytorialnie w całości na terenie Europy, wraz z terenami zależnymi, uznawany przez wszystkie pozostałe kraje na arenie międzynarodowej, z zastrzeżeniem, że kraje takie jak: Kazachstan i Turcja, uważa się za kraje europejskie wyłącznie na ich obszarze znajdującym się na terytorium kontynentalnej Europy;
  - 21) **kraj stałego pobytu** – kraj inny niż Polska, którego obywatelstwo posiada Ubezpieczony lub w którym Ubezpieczony uzyskał prawo do przebywania na pobyt stały, z zastrzeżeniem, że w przypadku świadczeń pomocy w podróży takich jak: transport Ubezpieczonego do placówki medycznej na terenie kraju stałego pobytu, zakwaterowanie i wyżywienie jednej osoby towarzyszącej Ubezpieczonemu, zakwaterowanie i wyżywienie jednej osoby bliskiej Ubezpieczonemu, transport powrotny do kraju stałego pobytu osób bliskich Ubezpieczonemu towarzyszących mu w podróży zagranicznej, transport zwłok Ubezpieczonego do miejsca pochówku (w tym również zakup trumny lub urny wraz z organizacją kremacji) do kraju stałego pobytu, organizacja i transport powrotny do kraju stałego pobytu dzieci poniżej 16 roku życia, które współuczestniczą w podróży zagranicznej Ubezpieczonego, zastępczego kierowcy oraz kontynuacji leczenia ambulatoryjnego oraz rehabilitacji Ubezpieczonego po powrocie do kraju stałego pobytu, za kraj stałego pobytu uważa się wyłącznie kraj europejski;
  - 22) **lawina** – gwałtowne zsuwanie się lub staczanie mas śniegu, lodu, skał, kamieni, błota ze zboczy górskich;
  - 23) **leczenie ambulatoryjne** – udzielenie pomocy lekarskiej w zakresie diagnostyki i leczenia w zakładzie lecznictwa otwartego, szpitalu lub innej placówce medycznej, trwające nie dłużej niż 24 godziny, w którym przy wykorzystaniu wykwalifikowanego zespołu lekarskiego i pielęgniarskiego udzielana jest pomoc medyczna. Za leczenie ambulatoryjne nie uznaje się pomocy lekarskiej udzielanej w domu opieki, hospicjum, ośrodku leczenia uzależnień, ośrodku sanatoryjnym i uzdrowiskowym, prewentorium oraz centrum/ośrodku rehabilitacyjnym;
  - 24) **lekarz** – osoba posiadająca formalnie potwierdzone kwalifikacje zgodnie z wymogami prawa obowiązującego w kraju, w którym świadczy usługi, wykonująca zawód w zakresie swoich uprawnień i kwalifikacji, niebędąca Ubezpieczającym, Ubezpieczonym lub osobą bliską dla Ubezpieczonego;
  - 25) **lekarz zaufania** – lekarz medycyny lub stomatologii, z którym InterRisk zawarł umowę o współpracy w zakresie oceny stanu zdrowia i podjętego leczenia. Lekarz zaufania będący osobą bliską dla Ubezpieczonego nie może dokonywać dla potrzeb InterRisk oceny stanu zdrowia i podjętego leczenia;
  - 26) **miejsce zamieszkania** – miejscowość, w której Ubezpieczony przebywa w Polsce (dotyczy

- również osób posiadających wizę krajową lub zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach w Polsce) lub w kraju stałego pobytu;
- 27) **następstwo choroby przewlekłej** – powstałe w sposób nagły, w trakcie podróży zagranicznej, nasilenie (zaostrenie) choroby przewlekłej o ostrym przebiegu, wymagające natychmiastowej pomocy lekarskiej, w związku z którym nastąpiła konieczność poddania się leczeniu przed zakończeniem podróży zagranicznej;
  - 28) **nieszczęśliwy wypadek** – nagłe zdarzenie mające miejsce w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej wywołane przyczyną zewnętrzną, na skutek której Ubezpieczony niezależnie od swej woli doznał uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł. Za nieszczęśliwy wypadek uważa się również zawał serca lub udar mózgu, pod warunkiem, iż zawał serca lub udar mózgu został rozpoznany po raz pierwszy u Ubezpieczonego w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej;
  - 29) **operacja** – inwazyjny zabieg chirurgiczny, wykonany w znieczuleniu ogólnym, przewodowym lub miejscowym, przez uprawnionego lekarza o specjalności zabiegowej, przeprowadzony podczas hospitalizacji, niezbędny z medycznego punktu widzenia dla przywrócenia prawidłowej czynności chorego narządu lub organu. Operacją, w rozumieniu niniejszych OWU, nie jest: zabieg przeprowadzony w celach diagnostycznych, inwazyjny zabieg chirurgiczny niewymagający hospitalizacji oraz zabieg niewynikający ze wskazań medycznych;
  - 30) **osoba bliska** – małżonek, dzieci, partner, rodzeństwo, matka, ojciec, ojczym, macocha, pasierb, pasierbica, teściowie, zięciowie, synowe, przysposabiający i przysposobieni Ubezpieczonego, opiekunowie ustanowieni przez sąd opiekuńczy;
  - 31) **osoba towarzysząca** – osoba odbywająca podróż wraz z Ubezpieczonym i wskazana przez niego do towarzyszenia mu w trakcie leczenia lub transportu;
  - 32) **osunięcie się ziemi** – niespodowodowany działalnością człowieka ruch ziemi na stokach;
  - 33) **pandemia** – epidemia danej choroby zakaźnej występująca w tym samym czasie w różnych krajach i na różnych kontynentach, w rozumieniu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO);
  - 34) **partner** – osoba fizyczna, pozostająca z Ubezpieczonym w związku pozamałżeńskim, niepozostająca z Ubezpieczonym w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa, ani przysposobienia, zamieszkująca pod tym samym adresem, pod warunkiem, iż Ubezpieczony oraz partner nie pozostają w związku małżeńskim z innymi osobami;
  - 35) **podróż zagraniczna** – czasowa zmiana miejsca zamieszkania Ubezpieczonego obejmująca dojazd, powrót i pobyt poza terytorium Polski bądź kraju stałego pobytu, przy czym podróż zagraniczną uznaje się za rozpoczętą z chwilą przekroczenia granicy terytorium Polski lub kraju stałego pobytu przy wyjeździe poza w/w terytorium, a zakończoną z chwilą przekroczenia granicy terytorium Polski lub kraju stałego pobytu przy powrocie na w/w terytorium;
  - 36) **Poszkodowany** – każda osoba trzecia niebędąca stroną umowy ubezpieczenia, względem której odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi Ubezpieczony (dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej);
  - 37) **poszukiwanie** – okres od zgłoszenia zaginięcia Ubezpieczonego do odnalezienia lub zaprzestania akcji poszukiwawczej Ubezpieczonego prowadzonej przez wyspecjalizowane służby ratownictwa górskiego lub morskiego;
  - 38) **powódź** – zalanie terenu w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących wskutek następujących naturalnych zjawisk:
    - a) opadów atmosferycznych,
    - b) spływów wód po zboczach lub stokach na terenach górskich lub falistych,
    - c) topnienia kry lodowej,
    - d) tworzenia się zatorów lodowych,
    - e) piętrzenia się wód spowodowanych oddziaływaniem silnego wiatru. Fakt wystąpienia powodzi ustala się w oparciu o informacje uzyskane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW). W przypadku braku możliwości uzyskania informacji z IMiGW, bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ubezpieczenia, świadczące o wystąpieniu powodzi;
  - 39) **pozostawanie pod wpływem alkoholu** – działanie w stanie, gdy zawartość alkoholu w organizmie wynosi od 0,5‰ alkoholu we krwi lub od 0,25 mg alkoholu w 1 dm³ w wydychanym

- powietrzu;
- 40) **pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o własnej sile;
  - 41) **przewoźnik zawodowy** – przedsiębiorstwo posiadające wszelkie zezwolenia wymagane prawem uprawniające do regularnego i odpłatnego przewozu osób środkami transportu lądowego, kolejowego, wodnego lub lotniczego (dotyczy ubezpieczenia bagażu podróznego);
  - 42) **przystąpienie do ubezpieczenia** – objęcie ochroną ubezpieczeniową osoby fizycznej zgłoszonej przez Ubezpieczającego do ubezpieczenia grupowego potwierdzony certyfikatem, którego wzór stanowi **Załącznik nr 2a-2z** do Umowy;
  - 43) **rabunek (rozbój)** – dokonanie albo usiłowanie zaboru mienia przez sprawcę, który w celu jego przywłaszczenia zastosował wobec Ubezpieczonego przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia;
  - 44) **ratownictwo** – udzielenie pomocy medycznej, świadczonej przez wyspecjalizowane służby ratownictwa górskiego lub morskiego, od chwili odnalezienia Ubezpieczonego do czasu przewiezienia go do najbliższej wymaganej stanem zdrowia placówki medycznej;
  - 45) **rehabilitacja** - zlecone przez lekarza prowadzącego leczenie specjalistyczne zabiegi udzielane przez osoby uprawnione do udzielania w/w świadczeń, realizowane metodą kinezyterapii, fizykoterapii, masażu leczniczego, mające na celu wyleczenie lub zmniejszenie dysfunkcji narządów, a także przywrócenie pełnej lub możliwej do osiągnięcia sprawności fizycznej, utraconej w następstwie nieszczęśliwego wypadku;
  - 46) **sporty amatorskie** – formy aktywności lub dyscypliny sportowe podejmowane przez Ubezpieczonego dobrowolnie, w celu odpoczynku lub rozrywki, niezwiązane z uczestnictwem w treningach, zawodach, zgrupowaniach i obozach kondycyjnych lub szkoleniowych organizowanych przez kluby, związki lub organizacje sportowe, wykonywane w czasie wolnym od pracy, nie w celach zarobkowych;
  - 47) **sporty ekstremalne** – formy aktywności lub dyscypliny sportowe podejmowane przez Ubezpieczonego wymienione w stosownej kolumnie Rodzajów aktywności i dyscyplin sportowych załącznika nr 3 do OWU;
  - 48) **sporty wysokiego ryzyka** – formy aktywności lub dyscypliny sportowe podejmowane przez Ubezpieczonego dobrowolnie, w celu odpoczynku lub rozrywki, niezwiązane z uczestnictwem w treningach, zawodach, zgrupowaniach i obozach kondycyjnych lub szkoleniowych organizowanych przez kluby, związki lub organizacje sportowe, wykonywane w czasie wolnym od pracy, nie w celach zarobkowych, wymienione w stosownej kolumnie Rodzajów aktywności i dyscyplin sportowych **Załącznika nr 3** do niniejszej Umowy;
  - 49) **substancja psychotropowa** – substancja określona w wykazie substancji psychotropowych zawartym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia;
  - 50) **suma gwarancyjna** – ustalana w porozumieniu z Ubezpieczającym, górna granica odpowiedzialności InterRisk za wszystkie szkody powstałe ze zdarzeń zaistniałych w okresie ubezpieczenia (dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej);
  - 51) **szkoda osobowa** – śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia oraz straty pozostające w normalnym związku przyczynowym ze śmiercią, uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia (dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej);
  - 52) **szkoda rzeczowa** – uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy oraz straty pozostające w normalnym związku przyczynowym z uszkodzeniem lub zniszczeniem rzeczy (dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej);
  - 53) **szpital** – działający zgodnie z przepisami prawa kraju, w którym Ubezpieczony przebywa podczas podróży zagranicznej, publiczny lub niepubliczny podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych, którego zadaniem jest diagnostyka, całodobowa opieka medyczna i leczenie w warunkach stałych i specjalnie do tych celów przystosowanych, dysponujący zapleczem diagnostycznym i leczniczym oraz zatrudniający wykwalifikowany personel medyczny w pełnym wymiarze godzin. Za szpital nie uważa się domu opieki, hospicjum, sanatorium, ośrodka leczniczego, a także placówki, której zadaniem jest leczenie uzależnienia od alkoholu, substancji psychotropowych, środków odurzających lub środków zastępczych,
  - 54) **środek odurzający** – substancja określona w wykazie środków odurzających zawartym w

rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia;

- 55) **środek zastępczy** – produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych, w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia;
- 56) **świadczenie szpitalne** - pobyt na oddziale szpitalnym służący przywracaniu lub poprawie stanu zdrowia Ubezpieczonego spowodowany nieszczęśliwym wypadkiem, który wydarzył się podczas podróży zagranicznej trwający przez okres co najmniej trzech dni;
- 57) **trzęsienie ziemi** – niewywołane działalnością człowieka zaburzenie systemu równowagi we wnętrzu ziemi, któremu towarzyszą wstrząsy i drgania gruntu;
- 58) **udar mózgu** – rozpoznany przez lekarza i zakwalifikowany w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 jako kod: I60-I64;
- 59) **uderzenie pioruna** – odprowadzenie ładunku elektrycznego z atmosfery do ziemi przez ubezpieczone mienie;
- 60) **upadek statku powietrznego** – katastrofa bądź przymusowe lądowanie statku powietrznego, a także upadek jego części lub przewożonego w nim ładunku;
- 61) **Uprawniony** – osoba lub osoby wskazane przez Ubezpieczonego do otrzymania świadczenia w razie śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku. W przypadku niewyznaczenia Uprawnionego, w razie śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, za Uprawnionego uważa się członków najbliższej rodziny Ubezpieczonego według następującej kolejności i udziałów:
  - a) współmałżonek Ubezpieczonego, z zastrzeżeniem że nie została orzeczona separacja,
  - b) dzieci Ubezpieczonego (w częściach równych),
  - c) rodzice Ubezpieczonego (w częściach równych),
  - d) pozostali członkowie najbliższej rodziny Ubezpieczonego będący spadkobiercami Ubezpieczonego (w częściach równych).Jeżeli któryś z Uprawnionych zmarł przed śmiercią Ubezpieczonego lub utracił prawo do świadczenia, przypadająca na niego część świadczenia przechodzi na kolejnego Uprawnionego;
- 62) **uszczerbek na zdrowiu** – naruszenie sprawności organizmu powstałe w następstwie nieszczęśliwego wypadku, polegające na trwałym uszkodzeniu danego organu, narządu lub układu;
- 63) **wada wrodzona** – nieprawidłowość anatomiczna zakwalifikowana w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 jako wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (kod ICD: Q00-Q99);
- 64) **wartość rzeczywiستا** – wartość odpowiadająca cenie zakupu, kosztom naprawy lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu lub mocy oraz o tych samych parametrach, pomniejszona o stopień zużycia technicznego;
- 65) **wybuch** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się. W odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników, zdarzenie można uznać za wybuch tylko wówczas, gdy ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień. Za wybuch uważa się również implozję polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 66) **wyczynowe uprawianie sportu** – podejmowana dobrowolnie forma aktywności fizycznej Ubezpieczonego polegająca na uprawianiu dyscyplin sportu poprzez uczestniczenie w treningach, zawodach, zgrupowaniach, obozach kondycyjnych lub szkoleniowych, w celu uzyskania, w drodze indywidualnej lub zbiorowej rywalizacji, maksymalnych wyników sportowych przez osoby będące członkami klubów, związków i organizacji sportowych. Za

- wyczynowe uprawianie sportu uważa się również uprawianie sportu w celach zarobkowych, przy czym dotyczy to tylko osób będących instruktorami sportowymi;
- 67) **wykonywanie pracy fizycznej** – podejmowanie i wykonywanie przez Ubezpieczonego w trakcie podróży zagranicznej w formie zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej, a także w formie wolontariatu, praktyk lub szkoleń zawodowych, pracy wymagającej wysiłku fizycznego, absorbującej głównie układ mięśniowy, o ile jednocześnie nie są wykonywane czynności, prace i zawody wymienione w pkt 68);
- 68) **wykonywanie pracy wysokiego ryzyka** – podejmowanie i wykonywanie przez Ubezpieczonego w trakcie podróży zagranicznej w formie zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej, a także w formie wolontariatu, praktyk lub szkoleń zawodowych, działań i czynności:
- a) w budownictwie, gazownictwie, energetyce, hutnictwie, górnictwie, przemyśle ciężkim, tartakach (również przez przedsiębiorców wykonujących osobiście taką działalność), a także wykonywanie następujących zawodów: konwojent, stolarz, rolnik, rzeźnik, inspektor budowlany, architekt wykonujący swoją pracę na budowie, operator maszyn dziewiarskich;
  - b) z użyciem niebezpiecznych narzędzi: wiertarki udarowe, piły mechaniczne, młoty pneumatyczne, pilarki lub szlifierki mechaniczne, obrabiarki, dźwigi i maszyny robocze, maszyny drogowe, pod warunkiem że dotyczą one prac wskazanych w lit a),
  - c) z użyciem farb, lakierów, paliw płynnych i rozpuszczalników, gazów technicznych oraz spalinowych, gorących olei lub płynów technicznych,
  - d) na wysokościach, pod ziemią, na jednostkach pływających;
- 69) **wykonywanie pracy umysłowej** – podejmowanie i wykonywanie przez Ubezpieczonego w trakcie podróży zagranicznej w formie zatrudnienia lub prowadzenia działalności gospodarczej, a także w formie wolontariatu, praktyk lub szkoleń zawodowych, pracy absorbującej głównie centralny układ nerwowy Ubezpieczonego, która wiąże się z odbiorem informacji, podejmowaniem decyzji. Praca umysłowa może mieć charakter twórczy, odtwórczy, pomocniczy;
- 70) **wystąpienie z ubezpieczenia** – oświadczenie Ubezpieczającego o rezygnacji z objęcia ochroną Ubezpieczonego, złożone InterRisk w formie listy osób występujących, o której mowa w §21 ust. 2;
- 71) **zakażenie wirusem HIV** – zakażenie w wyniku transfuzji krwi lub w związku z wykonywanym zawodem, które nastąpiło w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej. Obowiązek udowodnienia, że do zdarzenia doszło w okresie ubezpieczenia spoczywa na Ubezpieczonym;
- 72) **zalanie** – szkoda powstała wskutek:
- a) niezamierzonego i niekontrolowanego wydostania się wody, pary wodnej lub płynów z urządzeń sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, grzewczej lub technologicznej na skutek awarii tych urządzeń,
  - b) cofnięcia się wody lub ścieków z urządzeń sieci kanalizacyjnej,
  - c) nieumyślnego pozostawienia otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach sieci określonych w lit. a),
  - d) samoczynnego uruchomienia się automatycznych instalacji gaśniczych (tryskaczowych lub zraszaczowych), z wyłączeniem przypadków będących następstwem pożaru, prób, naprawy, przebudowy oraz modernizacji instalacji lub budynku;
- 73) **zapadanie się ziemi** – obniżenie terenu z powodu zaważenia się naturalnych podziemnych pustych przestrzeni w gruncie;
- 74) **zatrucie alkoholowe** - rozpoznane przez lekarza i zakwalifikowane w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD – 10 jako zaburzenia zachowania w działaniach i reakcjach lub umiarkowane zaburzenia koordynacji ruchów (kod ICD: Y91.0-Y91.3);
- 75) **zawał serca** – rozpoznany przez lekarza i zakwalifikowany w Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10 jako kod: I21-I22;
- 76) **zwierzęta domowe** – kot lub pies.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§5

1. Przedmiotem ubezpieczenia są, w przypadku ubezpieczenia:
  - 1) kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa - niezbędne z medycznego punktu widzenia i udokumentowane koszty leczenia, a także koszty pomocy w podróży poniesione przez Ubezpieczonego podczas podróży zagranicznej, powstałe w następstwie nieszczęśliwego wypadku lub choroby, a także niezbędne i udokumentowane koszty ratownictwa i poszukiwania poniesione przez Ubezpieczonego podczas podróży zagranicznej, w następstwie nieszczęśliwego wypadku lub choroby, które wydarzyły się w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej, o których mowa w §6 ust. 1 - 4;
  - 2) następstw nieszczęśliwych wypadków - następstwa nieszczęśliwych wypadków podczas podróży zagranicznej, które wydarzyły się Ubezpieczonemu w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej, o których mowa w §6 ust. 5;
  - 3) odpowiedzialności cywilnej – ustawowa odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego oraz osób bliskich Ubezpieczonemu, stale z nim zamieszkujących pod tym samym adresem i prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, za szkodę osobową lub rzeczową wyrządzoną przez niego/nich Poszkodowanemu czynem niedozwolonym (odpowiedzialność deliktowa), podczas podróży zagranicznej, w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej, w związku z wykonywaniem czynności życia prywatnego wskazanych w §6 ust. 6;
  - 4) bagażu podróznego – poniesione podczas podróży zagranicznej, w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej, koszty związane z opóźnieniem dostarczenia bagażu podróznego, utratą, uszkodzeniem bagażu podróznego Ubezpieczonego, który Ubezpieczony zabrał w podróż zagraniczną, o których mowa w §6 ust. 7 -11.
2. We wszystkich wariantach, o których mowa w §2 ust. 2 zawarte jest:
  - 1) ubezpieczenie kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa, w tym powstałe podczas wykonywania pracy umysłowej,
  - 2) ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków,
  - 3) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej,
  - 4) ryzyko sportów amatorskich.
3. W przypadku wariantów TSA, TSD, TSDV, TSA Plus, TSD Plus, TSDV Plus, FSA, FSD, FSDV, FSA Max, FSD Max, FSDV Max ubezpieczenie, oprócz ryzyk wymienionych w ust. 2 zawiera dodatkowo ryzyka uprawiania sportów wysokiego ryzyka oraz wyczynowego uprawiania sportu.
4. Na wniosek Ubezpieczającego, każdy wariant, o którym mowa w §2 ust. 2, pod warunkiem opłacenia dodatkowej składki, jednorazowo (tylko 1 raz w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej) może:
  - 1) zostać rozszerzony o:
    - a) ubezpieczenie bagażu podróznego,
    - b) ryzyko biernego udziału Ubezpieczonego w aktach terroru,
    - c) świadczenie szpitalne,
    - d) ryzyko następstw chorób przewlekłych,
  - 2) mieć zwiększoną sumę ubezpieczenia do równowartości 100 000 Euro dla ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa.
5. Na wniosek Ubezpieczającego, warianty, o których mowa w §3 ust. 1 pkt. 3) lit a) i b), pod warunkiem opłacenia dodatkowej składki, jednorazowo (tylko 1 raz w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej) mogą zostać rozszerzone o:
  - 1) ryzyko wykonywania pracy fizycznej, wolontariatów i staży podczas podróży zagranicznej,
  - 2) ryzyko związane z następstwami chorób przewlekłych,
  - 3) ryzyko związane ze szkodami powstałymi w związku z pozostawianiem pod wpływem alkoholu.
6. Zakres terytorialny ochrony ubezpieczeniowej obejmuje:
  - 1) cały świat z wyłączeniem terytorium Polski lub kraju stałego pobytu, w wariantach: TDV, TSDV, TDV Plus, TSDV Plus, FDV, FSDV, FDV Max i FSDV Max,
  - 2) cały świat z wyłączeniem terytorium Polski lub kraju stałego pobytu, Stanów Zjednoczonych i Kanady w pozostałych wariantach niewymienionych w pkt 1).

§6

1. Zakres ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa obejmuje koszty wynikające z konieczności niezwłocznego podjęcia leczenia podczas podróży zagranicznej niezbędne do przywrócenia Ubezpieczonemu stanu zdrowia umożliwiającego powrót lub transport do miejsca zamieszkania bądź kontynuowanie zaplanowanej podróży zagranicznej i dotyczą:
  - 1) kosztów leczenia obejmujące:
    - a) leczenie ambulatoryjnego (w tym w związku z zachorowaniem na COVID-19);
    - b) hospitalizację (w tym w związku z zachorowaniem na COVID-19);
    - c) zakup leków i środków opatrunkowych przepisanych przez lekarza;
    - d) leczenie stomatologiczne jeśli było wynikiem ostrych stanów bólowych wymagających natychmiastowej pomocy, z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości 400 EURO dla wszystkich zdarzeń wymagających udzielenia natychmiastowej pomocy lekarskiej;
    - e) naprawę lub zakup okularów oraz naprawy protez, w przypadku gdy ich uszkodzenie było związane z nieszczęśliwym wypadkiem, objętym odpowiedzialnością InterRisk;
    - f) zakup testów na COVID-19 zleconych przez lekarza;
  - 2) kosztów pomocy w podróży obejmujące:
    - a) transport Ubezpieczonego, w związku z chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem podczas podróży zagranicznej objętym ochroną ubezpieczeniową, do najbliższego szpitala lub placówki medycznej;
    - b) transport Ubezpieczonego do innego szpitala, w związku z chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem podczas podróży zagranicznej objętym ochroną ubezpieczeniową, jeżeli placówka medyczna, w której Ubezpieczony został hospitalizowany nie zapewnia opieki medycznej dostosowanej do jego stanu zdrowia, zgodnie z pisemnym zaleceniem lekarza prowadzącego leczenie;
    - c) transport Ubezpieczonego po zakończeniu leczenia do miejsca zakwaterowania podczas podróży zagranicznej;
    - d) transport Ubezpieczonego do placówki medycznej w Polsce lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, o ile wymaga tego stan zdrowia Ubezpieczonego oraz gdy transport odbył się zgodnie z pisemnym zaleceniem lekarza prowadzącego leczenie. InterRisk zastrzega, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości ceny biletu klasy ekonomicznej według obowiązujących taryf, najtańszego dostępnego środka transportu, chyba że do transportu Ubezpieczonego, ze względów medycznych wymagany jest inny środek transportu i zostało to uzgodnione z InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE, chyba że uzgodnienie z InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE nie było obiektywnie możliwe z przyczyn niezależnych od Ubezpieczonego. W przypadku zachorowania przez Ubezpieczonego na COVID-19 transport jest organizowany w przypadku wyzdrowienia Ubezpieczonego, potwierdzonego przez lekarza prowadzącego, w terminie i na warunkach zaleconych przez lekarza prowadzącego, w porozumieniu z InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE i przysługuje wyłącznie w sytuacji, jeśli stan zdrowia Ubezpieczonego pozwala na transport, a pierwotnie planowany środek transportu nie będzie mógł zostać wykorzystany. Transport będzie realizowany wyłącznie w sytuacji otwartych granic, z uwzględnieniem ograniczeń w przemieszczeniu się, wprowadzonych przez władze administracyjne lub sanitarne państwa zdarzenia oraz państw tranzytowych;
    - e) organizację i zakwaterowanie na czas rekonwalescencji w przypadku, gdy transport Ubezpieczonego do Polski lub kraju stałego pobytu nie może nastąpić bezpośrednio po zakończeniu leczenia zgodnie z zaleceniem lekarskim, z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości 2.500 EURO;
    - f) zakwaterowanie i wyżywienie jednej osoby towarzyszącej Ubezpieczonemu, w przypadku hospitalizacji Ubezpieczonego lub jego transportu do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, w związku z chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem objętym ochroną ubezpieczeniową, jeżeli

obecność osoby towarzyszącej jest konieczna i została zalecona przez lekarza prowadzącego leczenie Ubezpieczonego z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się:

- i. do 7 dni pobytu i w wysokości do 100 EURO za jeden dzień pobytu,
  - ii. do kosztów odpowiadających kosztom podróży powrotnej do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, nie więcej jednak niż do równowartości 1.000 EURO;
- g) zakwaterowanie i wyżywienie jednej osoby bliskiej Ubezpieczonemu, w przypadku hospitalizacji Ubezpieczonego lub jego transportu do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, w związku z chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem objętym ochroną ubezpieczeniową oraz w sytuacji gdy z Ubezpieczonym nie odbywa podróży zagranicznej osoba towarzysząca pod warunkiem iż obecność osoby bliskiej jest konieczna i została zalecona przez lekarza prowadzącego leczenie Ubezpieczonego z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się:
- i. do 7 dni pobytu i w wysokości do 100 EURO za jeden dzień pobytu,
  - ii. do kosztów odpowiadających kosztom podróży z Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, do kraju hospitalizacji Ubezpieczonego i podróży powrotnej do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, nie więcej jednak niż do równowartości 2.500 EURO,
- h) transport powrotny do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, osób bliskich Ubezpieczonego towarzyszących mu w podróży w przypadku śmierci Ubezpieczonego, pod warunkiem, że powrót nie może nastąpić w pierwotnie przewidzianym terminie i zaplanowanym środkiem transportu, z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości 1.000 EURO;
- i) transport zwłok Ubezpieczonego do miejsca pochówku (w tym również zakup trumny lub urny wraz z organizacją kremacji) z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości kosztów odpowiadających kosztom transportu zwłok do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, i transport został uzgodniony z InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE, chyba że uzgodnienie z InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE nie było obiektywnie możliwe. W przypadku śmierci Ubezpieczonego w następstwie zachorowania na COVID-19 transport zwłok Ubezpieczonego będzie realizowany z uwzględnieniem ograniczeń wprowadzonych przez władze administracyjne lub sanitarne państwa, gdzie doszło do zgonu Ubezpieczonego, oraz państw tranzytowych;
- j) organizację i zakwaterowanie w szpitalu opiekuna hospitalizowanego dziecka w przypadku, gdy Ubezpieczonym jest dziecko poniżej 12 roku życia, z zastrzeżeniem, iż odpowiedzialność ogranicza się do wysokości 1.000 EURO. Świadczenie jest realizowane pod warunkiem, że placówka medyczna wyrazi zgodę na zakwaterowanie przy dziecku;
- k) przekazywanie wiadomości w razie zaistnienia choroby lub nieszczęśliwego wypadku, które spowodowały opóźnienie lub zmianę przebiegu podróży zagranicznej Ubezpieczonego, CENTRUM ASSISTANCE na życzenie Ubezpieczonego przekaże niezbędne informacje rodzinie, zakładowi pracy lub innej wskazanej osobie, a także udzieli pomocy w organizacji przy zmianie rezerwacji hotelu, linii lotniczej lub wypożyczalni samochodów;
- l) organizację i transport powrotny do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, dzieci poniżej 16 roku życia, które współuczestniczą w podróży zagranicznej Ubezpieczonego i nie mogą podlegać opiece Ubezpieczonego z powodu jego śmierci, nieszczęśliwego wypadku lub choroby;
- m) dostarczenie niezbędnych leków zastępujących leki, które zaginęły podczas podróży zagranicznej Ubezpieczonego, na życzenie Ubezpieczonego i pod warunkiem iż koszt zakupionych leków pokrywa Ubezpieczony;

- n) opiekę nad zwierzętami domowymi towarzyszącymi Ubezpieczonemu podczas podróży zagranicznej pozostawionymi bez opieki osoby dorosłej, w przypadku hospitalizacji Ubezpieczonego;
  - o) zastępczego kierowcę - organizację, wynajęcie i dojazd kierowcy, który przywiezie Ubezpieczonego i osoby mu towarzyszące jego samochodem z miejsca pobytu na teren Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, w przypadku, gdy jego stan zdrowia potwierdzony pisemnym zaświadczeniem lekarza prowadzącego, nie zezwala na prowadzenie własnego samochodu, a osoba towarzysząca Ubezpieczonemu nie może kierować pojazdem;
  - p) pomoc w tłumaczeniu w sytuacji, gdy ze względu na nieznaną języka Ubezpieczonego potrzebuje pomocy w kontakcie z lekarzem lub innym pracownikiem placówki medycznej w związku z chorobą lub nieszczęśliwym wypadkiem objętym ochroną ubezpieczeniową, w zakresie niezbędnym do realizacji pomocy medycznej;
- 3) kosztów poszukiwania i ratownictwa, do których zalicza się:
    - a) koszty poszukiwania prowadzone przez wyspecjalizowane służby ratownictwa;
    - b) pomoc lekarską na miejscu zdarzenia;
    - c) transport, także powietrzny lub morski, z miejsca zdarzenia do najbliższej placówki medycznej.
  - 4) kontynuacji leczenia ambulatoryjnego oraz rehabilitacji Ubezpieczonego po powrocie do Polski lub kraju stałego pobytu, pod warunkiem, że krajem stałego pobytu jest kraj europejski, w związku z nieszczęśliwym wypadkiem, który wydarzył się w trakcie podróży zagranicznej, nie więcej niż do wysokości 3.000 zł, w tym limit na koszty rehabilitacji do wysokości 1.000 zł.
2. Koszty transportu oraz koszty zakwaterowania określone w ust. 1 pkt 2) lit. f) pokrywane są przez InterRisk w przypadku, gdy powrót Ubezpieczonego nie mógł nastąpić przy wykorzystaniu wcześniej zaplanowanego środka transportu i zakwaterowania.
  3. InterRisk pokrywa koszty transportu, o których mowa w ust. 1 pkt 2) lit f) tiret ii) oraz w ust. 1 pkt 2) lit g) tiret ii) do wysokości biletu klasy ekonomicznej według obowiązujących taryf, najtańszym dostępnym środkiem transportu.
  4. InterRisk pokrywa koszty, o których mowa w ust. 1 bezpośrednio lub za pośrednictwem CENTRUM ASSISTANCE do wysokości sumy ubezpieczenia określonej w Umowie.
  5. Zakres ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w związku z zaistniałym w okresie ubezpieczenia nieszczęśliwym wypadkiem objętym odpowiedzialnością InterRisk, zapewnia:
    - 1) w przypadku 100% uszczerbku na zdrowiu – świadczenie w wysokości 100% sumy ubezpieczenia określonej w Umowie;
    - 2) w przypadku uszczerbku na zdrowiu poniżej 100% – wysokość świadczenia określona jest w takim procencie sumy ubezpieczenia określonej w Umowie, w jakim Ubezpieczony doznał uszczerbku na zdrowiu;
    - 3) w przypadku śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, jeśli nastąpiła ona w ciągu dwóch lat od daty nieszczęśliwego wypadku – świadczenie w wysokości 100% sumy ubezpieczenia określonej w Umowie.
  6. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej pod pojęciem czynności życia prywatnego rozumie się czynności związane z:
    - 1) opieką nad małoletnimi dziećmi lub osobami upośledzonymi umysłowo będącymi osobami bliskimi Ubezpieczonego i zamieszkałymi z nim;
    - 2) posiadaniem przez Ubezpieczonego zwierząt domowych, z wyjątkiem zwierząt utrzymywanych w celach handlowych lub hodowlanych;
    - 3) posiadaniem i/lub użytkowaniem ruchomości domowych i urządzeń gospodarstwa domowego;
    - 4) posiadaniem i/lub użytkowaniem rowerów i wózków inwalidzkich bez napędu mechanicznego.
  7. Zakres ubezpieczenia bagażu podróжного obejmuje:
    - 1) utratę, uszkodzenie lub zniszczenie bagażu podróжного wskutek zdarzeń losowych:
      - a) pożaru, huraganu, powodzi, uderzenia pioruna, wybuchu, deszczu nawalnego, dymu i sadzy, gradu, huku ponaddzwiękowego, lawiny, trzęsienia ziemi, osunięcia się ziemi, zapadania się ziemi, upadku statku powietrznego oraz zalania,

- b) akcji ratowniczej, prowadzonej w związku ze zdarzeniami losowymi wymienionymi w pkt 1) lit. a),
  - c) nieszczęśliwego wypadku lub choroby Ubezpieczonego, w wyniku której Ubezpieczony pozbawiony był możliwości zaopiekowania się i zabezpieczenia bagażu podróznego,
  - d) kradzieży z włamaniem, jeżeli Ubezpieczony umieścił bagaż podrózny:
    - i. za pokwitowaniem w przechowalni bagażu,
    - ii. w zamkniętym pomieszczeniu zajmowanym przez Ubezpieczonego w miejscu zakwaterowania (z wyłączeniem namiotu),
    - iii. w zamkniętym indywidualnym pomieszczeniu bagażowym na dworcu (kolejowym, autobusowym, lotniczym),
    - iv. w zamkniętym bagażniku lub zamkniętym luku bagażowym zamkniętego samochodu,
    - v. w zamkniętej kabinie przyczepy lub jednostki pływającej,
  - e) kradzieży w przypadku, gdy przedmiot ubezpieczenia znajdował się pod opieką przewoźnika zawodowego, na podstawie dokumentu przewozowego,
  - f) kradzieży w wyniku rabunku (rozboju), jeżeli bagaż podrózny znajdował się pod opieką Ubezpieczonego lub osoby przez niego upoważnionej;
- 2) udokumentowane koszty w związku z opóźnieniem dostarczenia bagażu podróznego przez przewoźnika zawodowego do miejsca pobytu Ubezpieczonego podczas podróży zagranicznej, poniesione przez Ubezpieczonego w celu zakupu artykułów pierwszej potrzeby, czyli wyłącznie takich artykułów jak: odzież, obuwie, przybory toaletowe;
8. InterRisk pokrywa koszty, o których mowa w ust. 7 pkt 1) i 2) do wysokości sumy ubezpieczenia określonej w §9 Umowy.
9. Aparaty fotograficzne i kamery video ubezpieczone są od zdarzeń określonych w ust. 7 pkt 1) lit. a) - c) i d) tiret i) - ii).
10. Z zakresu ochrony ubezpieczeniowej w ubezpieczeniu bagażu podróznego wyłączone są:
- 1) karty płatnicze, gotówka, bilety podrózne, bony towarowe, książeczki i bony oszczędnościowe, papiery wartościowe i klucze;
  - 2) biżuteria, przedmioty z metali oraz kamieni szlachetnych;
  - 3) dzieła sztuki, zbiory kolekcjonerskie i numizmatyczne, dokumenty i rękopisy, instrumenty muzyczne;
  - 4) broń wszelkiego rodzaju;
  - 5) przedmioty służące do działalności gospodarczej prowadzonej przez Ubezpieczonego;
  - 6) akcesoria samochodowe, przedmioty będące wyposażeniem przyczep campingowych, półciężarówek campingowych i łodzi;
  - 7) sprzęt komputerowy, programy komputerowe, nośniki danych i gry video, telefony przenośne, sprzęt służący do nagrywania i odtwarzania dźwięku i obrazu;
  - 8) sprzęt rowerowy, namioty;
  - 9) futra;
  - 10) szkody powstałe we wszelkiego rodzaju sprzęcie sportowym (do uprawiania: sportu amatorskiego, sportu ekstremalnego, wyczynowego sportu lub sportów wysokiego ryzyka).
11. Warunkiem objęcia ochroną ubezpieczeniową bagażu podróznego w ubezpieczeniu bagażu podróznego jest zachowanie należytej staranności przy jego zabezpieczeniu, poprzez:
- 1) znajdowanie się bagażu podróznego pod bezpośrednim nadzorem Ubezpieczonego;
  - 2) powierzenie bagażu podróznego za pokwitowaniem podmiotowi profesjonalnemu, zajmującemu się zawodowo przewozem lub przechowywaniem rzeczy;
  - 3) pozostawienie bagażu podróznego w pomieszczeniu znajdującym się w miejscu zakwaterowania, zamkniętym na zamek mechaniczny lub elektroniczny;
  - 4) pozostawienie bagażu podróznego w użytkowanej indywidualnie przestrzeni bagażowej (szafka na dworcu kolejowym, autobusowym, czy porcie lotniczym) zamkniętej na zamek mechaniczny lub elektroniczny;
  - 5) pozostawienie bagażu podróznego w bagażniku, luku bagażowym auta, przyczepy, bądź łodzi, zamkniętych na zamek mechaniczny lub elektroniczny, z zastrzeżeniem, że auto, przyczepa lub łódź znajdują się na terenie strzeżonym;

- 6) pozostawanie mobilnego sprzęt elektroniczny pod bezpośrednią opieką Ubezpieczonego lub w bagażu podręcznym.

OGÓLNE WYŁĄCZENIA I OGRANICZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§7

1. InterRisk nie świadczy ochrony ani nie wypłaci świadczenia w zakresie, w jakim ochrona lub wypłata świadczenia naraziłyby InterRisk na konsekwencje związane z nieprzestrzeganiem rezolucji ONZ lub regulacji sankcyjnych, embarga handlowego lub sankcji ekonomicznych wprowadzonych na podstawie prawa Unii Europejskiej lub Stanów Zjednoczonych Ameryki, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub prawa innych krajów i regulacji wydanych przez organizacje międzynarodowe, jeśli mają zastosowanie do przedmiotu umowy.
2. InterRisk jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli Ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie. W razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie się nie należy, chyba że wypłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności. InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone umyślnie przez osobę, z którą Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.
3. W razie zawarcia umowy na cudzy rachunek postanowienia określone w ust. 2 stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.
4. InterRisk nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkód objętych obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, a także objętych ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej związanym z prowadzeniem działalności zawodowej, na którą nałożony jest obowiązek posiadania takiego ubezpieczenia.
5. Ponadto ubezpieczenie nie obejmuje:
  - 1) przypadków, gdy zdarzenie nastąpiło w trakcie podróży zagranicznej rozpoczętej przez Ubezpieczonego po opublikowaniu przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych ostrzeżenia przed podróżowaniem do danego kraju o najwyższym stopniu;
  - 2) zwrotu kosztów rozmów telefonicznych do InterRisk lub CENTRUM ASSISTANCE.

SZCZEGÓLNE WYŁĄCZENIA I OGRANICZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§8

1. Ponadto w przypadku ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa, InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za koszty:
  - 1) leczenia sanatoryjnego, kuracji w domach wypoczynkowych lub ośrodkach leczenia uzależnień;
  - 2) leczenia psychoanalitycznego lub psychoterapeutycznego;
  - 3) operacji plastycznych lub zabiegów kosmetycznych;
  - 4) leczenia chorób przenoszonych drogą płciową;
  - 5) zabiegu usuwania ciąży niezwiązanego z nieszczęśliwym wypadkiem lub chorobą;
  - 6) leczenia niepłodności, w tym sztucznego zapłodnienia, a także zakupu środków antykoncepcyjnych;
  - 7) leczenia stomatologicznego, jeśli nie było wynikiem ostrych stanów bólowych wymagających natychmiastowej pomocy;
  - 8) naprawy lub zakupu okularów bądź naprawy protez, z wyjątkiem przypadku określonego w §6 ust. 1 pkt 1) lit e);
  - 9) profilaktycznych testów na COVID-19;
  - 10) kwarantanny lub izolatorium w związku z COVID-19;
  - 11) leczenia w odniesieniu do Ubezpieczonego, co do którego istniały przeciwwskazania lekarskie do odbycia podróży zagranicznej;
  - 12) transportu do Polski lub kraju stałego pobytu, w sytuacji gdy pierwotnie planowany powrót nie może być zrealizowany w wyniku zamknięcia granic lub zakazów lotów wydanych przez władze administracyjne lub państwowe.
2. Ponadto w ubezpieczeniu kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa InterRisk nie odpowiada za zdarzenia powstałe w następstwie lub w związku z:

- 1) umyślnym popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przestępstwa przez Ubezpieczonego;
- 2) popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia samobójstwa lub samookaleczenia się przez Ubezpieczonego;
- 3) uszkodzeniami ciała rozpoznanymi przed dniem rozpoczęcia odpowiedzialności InterRisk;
- 4) chorobami, które zostały rozpoznane przed dniem rozpoczęcia odpowiedzialności InterRisk,
- 5) chorobami przewlekłymi, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o następstwa chorób przewlekłych;
- 6) prowadzeniem pojazdu przez Ubezpieczonego będącego kierowcą pojazdu, nieposiadającego wymaganych zgodnie z przepisami prawa uprawnień do prowadzenia danego pojazdu, chyba że brak wymaganych uprawnień nie miał wpływu na zajście wypadku;
- 7) prowadzeniem pojazdu przez Ubezpieczonego będącego kierowcą pojazdu, jeżeli pojazd był niezarejestrowany lub nie posiadał ważnego badania technicznego, jeżeli w odniesieniu do danego pojazdu istnieje wymóg rejestracji lub dokonania okresowych badań technicznych, chyba że brak zarejestrowania pojazdu lub stan techniczny pojazdu nie miał wpływu na zajście wypadku;
- 8) uczestniczenia Ubezpieczonego w zawodach, rajdach, wyścigach, pokazach, jazdach treningowych lub imprezach sportowych jako kierowca pojazdu, pomocnik kierowcy lub pasażer pojazdu w rozumieniu ustawy prawo o ruchu drogowym;
- 9) bójką;
- 10) pobiciem, za wyjątkiem sytuacji, w której Ubezpieczony występuje w charakterze broniącego się;
- 11) chorobą zawodową, chorobą psychiczną w tym chorobą alkoholową;
- 12) leczeniem chorób tropikalnych, w przypadku gdy Ubezpieczony nie poddał się w odpowiednim czasie obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu lub nie przedstawił zaświadczenia o szczepieniu ochronnym (np. Międzynarodowego Świadectwa Szczepień) gdy szczepienie było obowiązkowe przed podróżą zagraniczną zgodnie z zaleceniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO),
- 13) wadami wrodzonymi i ich następstwami;
- 14) wykonywaniem pracy fizycznej przez Ubezpieczonego, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
- 15) wykonywaniem pracy wysokiego ryzyka przez Ubezpieczonego;
- 16) uprawianiem sportów ekstremalnych wymienionych w Załączniku nr 3 do Umowy,
- 17) uprawianiem sportów wysokiego ryzyka przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia;
- 18) wyczynowym uprawianiem sportu przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
- 19) omdleniem;
- 20) pozostawianiem Ubezpieczonego pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych, z wyłączeniem przypadków zażycia tych środków zgodnie z zaleceniem lekarza, o ile pozostawianie Ubezpieczonego pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych miało wpływ na zajście nieszczęśliwego wypadku;
- 13) odpadami radioaktywnymi bądź materiałami wybuchowymi;
- 14) działaniami wojennymi, stanem wojennym, rozruchami i zamieszkami, a także czynnym uczestnictwem a aktach terroru, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o bierny udział Ubezpieczonego w aktach terroru;
- 15) korektą wad wzroku Ubezpieczonego;
- 16) sterylizacją oraz antykoncepcją operacyjną;
- 17) chirurgią szczękową, chirurgią zwiadowczą i eksperymentalną;
- 18) poronieniem sztucznym;

- 19) porodem oraz związanego z nim leczenia i opieki nad matką lub dzieckiem, jeśli nastąpił powyżej 32 tygodnia ciąży;
  - 20) leczeniem niepłodności;
  - 21) operacją wtórną;
  - 22) żylakami;
  - 23) wykonywaniem profilaktycznych badań oraz niezaleconych przez lekarza;
  - 24) zmianą płci, chirurgią plastyczną i kosmetyczną;
  - 25) Zespołem Nabytego Niedoboru Odporności (AIDS) i związanymi z tym zespołem zakażeń oportunistycznych, nowotworów, schorzeń neurologicznych oraz innych zespołów chorobowych towarzyszących AIDS, za wyjątkiem sytuacji, w których zakażenie wirusem HIV nastąpiło w trakcie trwania ochrony ubezpieczeniowej w wyniku transfuzji krwi lub w związku z wykonywanym zawodem;
  - 26) powstałe w czasie pełnienia przez Ubezpieczonego czynnej służby w siłach zbrojnych jakiegokolwiek państwa;
  - 27) epidemią (za wyjątkiem epidemii wirusa SARS-CoV-2) lub skażeniem, o których władze docelowego kraju podróży poinformowały w środkach masowego przekazu, o czym Ubezpieczony mógł poznać informację przed wyjazdem na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia;
  - 28) powstałe w związku z podróżowaniem Ubezpieczonego w charakterze pasażera statkiem powietrznym nienależącym do żadnego towarzystwa lotniczego, niezarejestrowanym i niedopuszczonym do odpłatnego przewozu na regularnych liniach lotniczych;
  - 29) pandemią (za wyjątkiem pandemii wirusa SARS-CoV-2);
  - 30) zatruciem alkoholowym;
  - 31) chorobą przewlekłą, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia;
  - 32) pozostawianiem Ubezpieczonego pod wpływem alkoholu, o ile pozostawianie Ubezpieczonego pod wpływem alkoholu miało wpływ na zajście nieszczęśliwego wypadku lub choroby, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia.
3. Ponadto w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenia powstałe w następstwie lub w związku z:
- 1) umyślnym popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przestępstwa przez Ubezpieczonego;
  - 2) popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia samobójstwa lub samookaleczenia się przez Ubezpieczonego;
  - 3) uszkodzeniami ciała rozpoznanymi przed dniem rozpoczęcia odpowiedzialności InterRisk;
  - 4) prowadzeniem pojazdu przez Ubezpieczonego będącego kierowcą pojazdu, nieposiadającego wymaganych zgodnie z przepisami prawa uprawnień do prowadzenia danego pojazdu, chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na zajście wypadku;
  - 5) prowadzeniem pojazdu przez Ubezpieczonego będącego kierowcą pojazdu, jeżeli pojazd był niezarejestrowany lub nie posiadał ważnego badania technicznego, jeżeli w odniesieniu do danego pojazdu istnieje wymóg rejestracji lub dokonania okresowych badań technicznych, chyba że brak zarejestrowania pojazdu lub stan techniczny pojazdu nie miał wpływu na zajście wypadku;
  - 6) uczestniczenia Ubezpieczonego w zawodach, rajdach, wyścigach, pokazach, jazdach treningowych lub imprezach sportowych jako kierowca pojazdu, pomocnik kierowcy lub pasażer pojazdu w rozumieniu ustawy prawo o ruchu drogowym;
  - 7) bójką;
  - 8) pobiciem, za wyjątkiem sytuacji, w której Ubezpieczony występuje w charakterze broniącego się;
  - 9) chorobą zawodową, chorobą psychiczną;
  - 10) wadami wrodzonymi i ich następstwami;
  - 11) wykonywaniem pracy fizycznej przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
  - 12) wykonywaniem pracy wysokiego ryzyka przez Ubezpieczonego;
  - 13) uprawianiem sportów ekstremalnych wymienionych w Załączniku nr 3 do Umowy,

- 14) uprawianiem sportów wysokiego ryzyka przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
  - 15) wyczynowym uprawianiem sportu przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
  - 16) omdleniem;
  - 17) pozostawianiem Ubezpieczonego pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, z wyłączeniem przypadków zażycia tych środków zgodnie z zaleceniem lekarza, o ile pozostawanie Ubezpieczonego pod wpływem środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych miało wpływ na zajście nieszczęśliwego wypadku;
  - 18) odpadami radioaktywnymi bądź materiałami wybuchowymi;
  - 19) działaniami wojennymi, stanem wojennym, rozruchami i zamieszkami, a także czynnego uczestnictwa w aktach terroru, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o bierny udział Ubezpieczonego w aktach terroru;
  - 20) powstałe w czasie pełnienia przez Ubezpieczonego czynnej służby w siłach zbrojnych jakiegokolwiek państwa;
  - 21) w charakterze pasażera statkiem powietrznym nienależącym do żadnego towarzystwa lotniczego, niezarejestrowanym i niedopuszczonym do odpłatnego przewozu na regularnych liniach lotniczych;
  - 22) powstałe w wyniku epidemii lub skażeń, o których władze docelowego kraju podróży poinformowały w środkach masowego przekazu, o czym Ubezpieczony mógł powziąć informację przed wyjazdem na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia;
  - 23) pozostawianiem Ubezpieczonego pod wpływem alkoholu, o ile pozostawanie Ubezpieczonego pod wpływem alkoholu miało wpływ na zajście nieszczęśliwego wypadku lub choroby, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia;
  - 24) pandemią.
4. Ponadto w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej umowa ubezpieczenia nie obejmuje i w związku z tym InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek lub w związku z:
- 1) wykonywaniem zawodu lub prowadzeniem działalności gospodarczej;
  - 2) korzystaniem ze sprzętu wodnego wyposażonego w silniki spalinowe bądź o długości kadłuba przekraczającej 10 metrów;
  - 3) posiadaniem broni palnej oraz uczestnictwem w polowaniach;
  - 4) oddziaływaniem energii jądrowej, skażeniem radioaktywnym, działaniem promieni laserowych, pola magnetycznego lub elektromagnetycznego;
  - 5) działaniami wojennymi, stanem wojennym, rozruchami i zamieszkami, a także aktami terroru;
  - 6) przeniesieniem przez Ubezpieczonego lub osoby bliskie Ubezpieczonego chorób, w tym chorób zakaźnych i wirusa HIV, a w odniesieniu do pozostających pod opieką Ubezpieczonego zwierząt domowych – chorób zakaźnych;
  - 7) zniszczeniem, uszkodzeniem lub utratą gotówki, papierów wartościowych, dokumentów, nośników danych, planów, biżuterii, metali szlachetnych, zbiorów i kolekcji, dzieł sztuki, a także kart płatniczych;
  - 8) uprawianiem sportów ekstremalnych wymienionych w Załączniku nr 3 do Umowy,
  - 9) uprawianiem sportów wysokiego ryzyka przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia,
  - 10) wyczynowym uprawianiem sportu przez Ubezpieczonego; nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia
  - 11) naruszeniem dóbr osobistych, za wyjątkiem dóbr osobistych objętych szkodą osobową;
  - 12) naruszeniem praw własności intelektualnej;
  - 13) nałożonymi karami pieniężnymi, grzywnami sądowymi lub administracyjnymi, zadatkami, odszkodowaniami z tytułu odstąpienia od umowy, podatkami publicznoprawnymi lub opłatami manipulacyjnymi;

- 14) skażeniem lub zanieczyszczeniem środowiska, drzewostanu lasów i parków;
  - 15) posiadaniem przez Ubezpieczonego psów, które w chwili zdarzenia nie posiadały aktualnego szczepienia przeciw wściekliznie, jeśli miało to wpływ na rozmiar szkody;
  - 16) powstałe w wyniku epidemii lub skażeń, o których władze docelowego kraju;
5. Ponadto w ubezpieczeniu bagażu podróznego umowa ubezpieczenia nie obejmuje i w związku z tym InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za szkody powstałe w bagażu podróznym wskutek:
- 1) zajęcia, konfiskaty, wywłaszczenia, nacjonalizacji, rekwizycji, zniszczenia, które nastąpiły na mocy aktu prawnego (niezależnie od jego formy) wydanego przez uprawnione organy państwa lub na podstawie decyzji administracyjnej;
  - 2) strajków i niepokojów społecznych;
  - 3) działaniami wojennymi, stanem wojennym, rozruchami i zamieszkami, a także czynnym uczestnictwem w aktach terroru, nie dotyczy przypadku rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o bierny udział Ubezpieczonego w aktach terroru;
  - 4) działania promieniowania jonizacyjnego lub skażenia radioaktywnego, bez względu na źródło jego pochodzenia;
  - 5) skażenia lub zanieczyszczenia środowiska lub ubezpieczonego mienia będącego bagażem podróznym odpadami w rozumieniu ustawy o odpadach albo zanieczyszczeniami w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska emitowanymi do otoczenia;
  - 6) powstałe wskutek kradzieży przy użyciu dorabianych kluczy;
  - 7) powstałe wskutek kradzieży dokonanej z luku bagażowego zainstalowanego na samochodzie;
  - 8) powstałe w aparatach i urządzeniach elektrycznych wskutek ich wad lub działania prądu elektrycznego podczas eksploatacji, chyba że działanie prądu elektrycznego spowodowało pożar;
  - 9) powstałe w wyniku epidemii lub skażeń, o których władze docelowego kraju podróży poinformowały w środkach masowego przekazu, o czym Ubezpieczony mógł powziąć informację przed wyjazdem na dzień zawarcia umowy ubezpieczenia;
  - 10) pandemią.
6. Ponadto w ubezpieczeniu bagażu podróznego InterRisk nie ponosi odpowiedzialności za szkody w bagażu podróznym:
- 1) zaistniałe podczas przeprowadzki;
  - 2) wynikające z wad ubezpieczonego przedmiotu;
  - 3) będące następstwem zwykłego zużycia, uszkodzenia lub zniszczenia przedmiotu ubezpieczenia w związku z jego użytkowaniem.
7. Ponadto w ubezpieczeniu bagażu podróznego przy ustalaniu rozmiaru szkody w bagażu podróznym nie uwzględnia się:
- 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej lub pamiątkowej;
  - 2) kosztów poniesionych na odkażenie pozostałości po szkodzie.

SUMA UBEZPIECZENIA/ SUMA GWARANCYJNA I WARUNKI JEJ ZMIANY

§9

1. Wysokość sum ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej stanowi górną granicę odpowiedzialności InterRisk, dla poszczególnych rodzajów ubezpieczeń i wariantów.
2. Sumę ubezpieczenia/ sumę gwarancyjną/ limit ustalono na jedno i wszystkie zdarzenia ubezpieczeniowe odrębnie dla każdego Ubezpieczonego. Każde świadczenie zrealizowane w związku z danym zdarzeniem ubezpieczeniowym pomniejsza sumę ubezpieczenia/ sumę gwarancyjną/ limit.
3. Górną granicą odpowiedzialności InterRisk jest suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna ustalona osobno poszczególnych rodzajów ubezpieczeń, z zastrzeżeniem, że w przypadku ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa górną granicę odpowiedzialności z tytułu zdarzeń związanych z zachorowaniem na COVID-19 stanowi suma ubezpieczenia przyjęta w w/w ubezpieczeniu, ale nie więcej niż 40 000 EURO.

4. W ramach każdego rodzaju ubezpieczenia wypłacone świadczenie lub łączna kwota wypłaconych świadczeń nie mogą przekroczyć łącznie sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej określonej osobno dla każdego rodzaju ubezpieczenia.
5. W przypadku ubezpieczenia bagażu podróznego oraz ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, InterRisk zwraca, w granicach sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej, koszty wynikłe z zastosowania przez Ubezpieczonego dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.
6. Koszty, o których mowa w ust. 5 łącznie z ustalonym odszkodowaniem nie mogą przekroczyć ustalonej w Umowie sumy ubezpieczenia/ sumy gwarancyjnej.
7. W przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej poza wypłatą należnego Ubezpieczonemu odszkodowania InterRisk pokrywa:
  - 1) koszty wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych za zgodą InterRisk w celu ustalenia okoliczności lub rozmiaru szkody,
  - 2) uzasadnione koszty procesu z udziałem Ubezpieczonego jako strony pozwanej, w procesie o naprawienie szkody objętej umową ubezpieczeniową, prowadzonego po uprzednim uzyskaniu pisemnej zgody ze strony InterRisk, na wdanie się w spór sądowy.
8. W przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej suma gwarancyjna pomniejszana jest o kwotę wypłaconego świadczenia (zasada konsumpcji sumy gwarancyjnej), z zastrzeżeniem postanowień ust. 5 i 7.
9. Koszty, o których mowa w ust. 7 nie są zaliczane w poczet sumy gwarancyjnej, z tym że ich łączna wysokość nie może przekroczyć 10% sumy gwarancyjnej za skutki wszystkich wypadków ubezpieczeniowych.
10. Sumy ubezpieczenia, sumy gwarancyjne w poszczególnych wariantach określają Tabele nr 1-4:
  - 1) w przypadku wariantów **TA, TD, TSA, TSD, TDV, TSDV** – dla osoby, która ukończyła 4 lata i nie ukończyła 31 roku życia:

TABELA 1

Wariant	Suma i zakres ubezpieczenia					
	Koszty leczenia i pomoc w podróży, koszty poszukiwania i ratownictwa	Następstwa nieszczęśliwych wypadków	Odpowiedzialność cywilna	Sporty amatorskie	Wyczynowe uprawianie sportu	Sporty wysokiego ryzyka
TA	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TD	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TSA	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
TSD	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
TDV	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TSDV	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK

- 2) w przypadku wariantów **TA Plus, TD Plus, TSA Plus, TSD Plus, TDV Plus, TSDV Plus** – dla osoby, która ukończyła 31 lat i nie ukończyła 59 roku życia:

TABELA 2

Wariant	Suma i zakres ubezpieczenia					
	Koszty leczenia i pomoc w podróży, koszty poszukiwania i ratownictwa	Następstwa nieszczęśliwych wypadków	Odpowiedzialność cywilna	Sporty amatorskie	Wyczynowe uprawianie sportu	Sporty wysokiego ryzyka
TA Plus	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TD Plus	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TSA Plus	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
TSD Plus	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
TDV Plus	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
TSDV Plus	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK

- 3) w przypadku wariantów – **FA, FD, FSA, FSD, FDV, FSDV** - rodzina, składająca się z dziecka, które ukończyło 4 lata i nie ukończyło 18 roku życia oraz jego dwojga rodziców, którzy nie ukończyli 59 roku życia:

TABELA 3

Wariant	Suma i zakres ubezpieczenia					
	Koszty leczenia i pomoc w podróży, koszty poszukiwania i ratownictwa	Następstwa nieszczęśliwych wypadków	Odpowiedzialność cywilna	Sporty amatorskie	Wyczynowe uprawianie sportu	Sporty wysokiego ryzyka
FA	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FD	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FSA	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
FSD	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
FDV	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FSDV	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK

- 4) w przypadku wariantów – **FA Max, FD Max, FSA Max, FSD, FDV, FSDV** - rodzina, składająca się z dwojga dzieci, które ukończyły 4 lata i nie ukończyły 18 roku życia oraz ich dwojga rodziców, którzy nie ukończyli 59 roku życia:

TABELA 4

Wariant	Suma i zakres ubezpieczenia					
	Koszty leczenia i pomoc w podróży, koszty poszukiwania i ratownictwa	Następstwa nieszczęśliwych wypadków	Odpowiedzialność cywilna	Sporty amatorskie	Wyczynowe uprawianie sportu	Sporty wysokiego ryzyka
FA Max	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FD Max	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FSA Max	60 000 EUR	7 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
FSD Max	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK
FDV Max	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	BRAK	BRAK
FSDV Max	60 000 EUR	20 000 PLN	30 000 EUR	TAK	TAK	TAK

**OKRES OBOWIĄZYWANIA UMOWY
ORAZ POCZĄTEK I KONIEC ODPOWIEDZIALNOŚCI
§10**

- Niniejsza Umowa obowiązuje od dnia 25.03.2024r. (...).
- (...).
- Okres ubezpieczenia jest równoznaczny z okresem ważności Karty Planeta Młodych i wynosi 12 miesięcy, jednak nie więcej niż 180 dni w przypadku jednej nieprzerwanej podróży.
- W przypadku podróży zagranicznej przekraczającej 180 dni, okres ubezpieczenia upływa najpóźniej o godzinie 23:59 180-tego dnia podróży zagranicznej.
- Okres 180 dni jest liczony od nowa w przypadku kiedy Ubezpieczony zakończył podróż zagraniczną poprzez powrót do Polski lub kraju stałego pobytu i udokumentował powrót biletem lotniczym, kolejowym, autokarowym, rachunkiem za paliwo lub innym rachunkiem potwierdzającym powrót do Polski lub kraju stałego pobytu.
- W zakresie ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa, ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków i ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, odpowiedzialność Ubezpieczyciela w stosunku do Ubezpieczonego, który w momencie zakupu Karty Planeta Młodych przebywał na terytorium Polski lub kraju stałego pobytu rozpoczyna się nie wcześniej niż po przekroczeniu granicy Polski lub kraju stałego pobytu.
- W sytuacji rozszerzenia zakresu ubezpieczenia w trakcie trwania odpowiedzialności InterRisk w stosunku do Ubezpieczonego odpowiedzialność InterRisk z tytułu w/w rozszerzenia rozpoczyna się od dnia następnego po opłaceniu składki dodatkowej za dany rodzaj rozszerzenia i ustaje wraz z końcem okresu ważności Karty Planeta Młodych, z zastrzeżeniem, że w przypadku

- Ubezpieczonego przebywającego poza granicami Polski lub kraju stałego pobytu, , odpowiedzialność InterRisk z tytułu w/w rozszerzenia rozpoczyna się po upływie 5 dni, licząc od dnia następnego po dniu opłacenia składki dodatkowej za dany rodzaj rozszerzenia.
8. W przypadku przystąpienia do Umowy Ubezpieczonego, który w dniu przystąpienia do Umowy przebywa poza granicami Polski lub kraju stałego pobytu, z uwzględnieniem okresu karencji, o którym mowa w ust. 9, okres ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 3, w stosunku do Ubezpieczonego liczy się każdorazowo od początku okresu ważności Karty Planeta Młodych.
  9. W przypadku Ubezpieczonego przebywającego poza granicami Polski lub kraju stałego pobytu, odpowiedzialność Ubezpieczyciela rozpoczyna się po upływie 5 dni, licząc od dnia następnego po dniu wydania Karty Planeta Młodych. Karencja nie ma zastosowania, w przypadku, gdy okres ważności nowej Karty Planeta Młodych rozpoczyna się nie wcześniej niż 6 dni od dnia wydania Karty Planeta Młodych. Dla zachowania ochrony ubezpieczeniowej Ubezpieczony nie ma również obowiązku ponownego przekraczania granicy Polski lub kraju stałego pobytu.
  10. Odpowiedzialność InterRisk w stosunku do osób zgłaszanych do objęcia ochroną ubezpieczeniową i wskazanych na liście osób przystępujących do ubezpieczenia rozpoczyna się na zasadach określonych w ust. 3 -9, pod warunkiem zapłacenia składki przez Ubezpieczającego w terminach określonych w §12 Umowy.
  11. Odpowiedzialność InterRisk ustaje:
    - 1) z dniem upływu okresu ubezpieczenia,
    - 2) z dniem zakończenia okresu ważności Karty Planeta Młodych,
    - 3) z dniem odstąpienia przez Ubezpieczającego od umowy ubezpieczenia,
    - 4) z dniem rozwiązania Umowy za porozumieniem Stron albo rozwiązania Umowy w wyniku wypowiedzenia,
    - 5) w danym ryzyku wobec Ubezpieczonego z dniem wyczerpania sumy ubezpieczenia/ sumy gwarancyjnej/ limitu wskutek wypłacenia świadczenia lub świadczeń o łącznej wysokości równej sumie ubezpieczenia/ sumie gwarancyjnej/ limitowi,
    - 6) wobec Ubezpieczonego z dniem zgonu Ubezpieczonego,
    - 7) wobec Ubezpieczonego z dniem wystąpienia z Umowy, które zostało zgłoszone przez Ubezpieczającego do InterRisk, zgodnie z zasadami określonymi w §21 Umowy. Ubezpieczony może wystąpić z Umowy w każdym czasie,
    - 8) w przypadku określonym w §12 ust. 9 w dniu tam wskazanym.

ODSTĄPIENIE, WYPOWIEDZENIE, ZMIANA UMOWY UBEZPIECZENIA

§11

1. Ubezpieczający ma prawo odstąpić od niniejszej Umowy w terminie 7 dni od daty jej zawarcia.
2. Poza przypadkami określonymi w pozostałych postanowieniach Umowy oraz przepisach prawa powszechnie obowiązującego, Ubezpieczający może wypowiedzieć niniejszą Umowę w każdym czasie jej obowiązywania ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia.
3. InterRisk ma prawo wypowiedzieć Umowę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego) z następujących ważnych przyczyn: (...).
4. Strony zgodnie postanawiają, że InterRisk może w każdym czasie trwania Umowy zaproponować Ubezpieczającemu zmianę wariantów ubezpieczenia określonych w §2 ust. 2. (...). Zmiana wariantów ma skutek wyłącznie dla Stron Umowy i osób przystępujących do Umowy po dacie wejścia w życie zaakceptowanej zmiany wariantów, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 1).
5. (...) Zmiana wysokości składek ma skutek wyłącznie dla Stron Umowy po dacie wejścia w życie zaakceptowanej zmiany wysokości składek, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 2).
6. Wypowiedzenie, o którym mowa ust. 3- 4 nie wpływa na prawa i obowiązki osób, które przystąpiły do umowy ubezpieczenia przed datą wypowiedzenia.

SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§12

1. Wysokość składki ubezpieczeniowej zależy od wybranego wariantu ubezpieczenia.
2. (...)
3. Składka za każdego Ubezpieczonego jest płatna jednorazowo w złotych polskich.
4. Składka za ubezpieczenie zawarte na warunkach niniejszej Umowy płatna jest przez Ubezpieczającego w terminie do (...) dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w oparciu o listy oraz rozliczenie składki, o których mowa w §21.
5. Zapłata składki dodatkowej za rozszerzenie zgodnie z §5 ust. 4 i 5 na warunkach niniejszej Umowy płatna jest przez Ubezpieczającego w terminie do (...) dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w oparciu o listy oraz rozliczenie składki, o których mowa w §21.
6. Płatność składki przez Ubezpieczającego będzie następować na rachunek bankowy: (...)
7. (...)
8. Jeżeli InterRisk ponosił odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona przez Ubezpieczającego w terminie, InterRisk może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W przypadku braku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia wygasa ona z końcem okresu, za który przypadała nie zapłacona składka.
9. W razie opłacania składki w ratach niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności InterRisk, jeżeli InterRisk po upływie terminu wezwał Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
10. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.
11. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta Umowa, InterRisk należy się składka za okres, w którym udzielał ochrony ubezpieczeniowej, a Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

PRAWA I OBOWIĄZKI STRON UMOWY

§13

1. Ubezpieczający obowiązany jest do:
  - 1) podania do wiadomości InterRisk przed zawarciem Umowy wszelkich znanych sobie okoliczności, o które InterRisk zapytywał w formularzu wniosku albo przed zawarciem Umowy w innych pismach,
  - 2) zgłaszania InterRisk zmian okoliczności, o których Ubezpieczający informował InterRisk przed zawarciem Umowy, niezwłocznie po powzięciu o nich wiadomości,
  - 3) umożliwienia InterRisk zasięgnięcia informacji odnoszących się do okoliczności wystąpienia wypadku lub choroby,
  - 4) opłacenia składki lub jej rat w ustalonym terminie,
  - 5) przekazywania do InterRisk w terminie ustalonym w Umowie, wszystkich danych, niezbędnych do należytego wykonywania postanowień umowy ubezpieczenia, w tym w formie imiennej:
    - a) list osób przystępujących do ubezpieczenia,
    - b) list osób występujących z ubezpieczenia,
    - c) rozliczenie składki,
  - 6) przestrzegania obowiązków określonych w niniejszej Umowie.
2. Dodatkowo, z uwagi na fakt, że Umowa jest zawarta na cudzy rachunek:
  - 1) Ubezpieczający jest zobowiązany do doręczenia Ubezpieczonemu Wyciągu z umowy ubezpieczenia, stanowiącego **Załącznik nr 4** do niniejszej Umowy i udzielenia niezbędnych informacji dotyczących ochrony ubezpieczeniowej;

- 2) Ubezpieczający zobowiązany jest przekazać osobie zainteresowanej przystąpieniem do Umowy informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej przed przystąpieniem przez tę osobę do Umowy, na piśmie, lub jeżeli osoba zainteresowana przystąpieniem do Umowy wyrazi na to zgodę, na innym trwałym nośniku;
  - 3) Ubezpieczający jest zobowiązany poinformować Ubezpieczonego na jego żądanie o sposobie obliczenia i opłacenia składki ubezpieczeniowej oraz doręczyć Ubezpieczonemu warunki Umowy, w szczególności postanowień Umowy w zakresie stanowiącym o prawach i obowiązkach Ubezpieczonego, przed wyrażeniem przez Ubezpieczonego zgody na finansowanie składki ubezpieczeniowej. Informacje powinny zawierać także opis obowiązków Ubezpieczającego i InterRisk względem Ubezpieczonego;
  - 4) niezależnie od innych postanowień Umowy, w sytuacji zaniechania lub zaprzestania dochodzenia świadczenia od InterRisk przez Ubezpieczającego, Ubezpieczony albo jego spadkobiercy są uprawnieni do bezpośredniego dochodzenia świadczenia.
3. Jeżeli Ubezpieczający nie podał do wiadomości InterRisk okoliczności znanych sobie, o których mowa w ust. 1 pkt 1) lub nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2), InterRisk nie odpowiada za skutki tych okoliczności.
4. InterRisk obowiązany jest do:
- 1) zachowania należytej staranności przy zawieraniu i wykonywaniu Umowy,
  - 2) przekazywania Ubezpieczającemu informacji niezbędnych do zawarcia i wykonania Umowy, a w razie powstania roszczenia zobowiązany jest do terminowej likwidacji,
  - 3) na żądanie Ubezpieczonego, udzielenia niezbędnych informacji o postanowieniach zawartej Umowy w zakresie praw i obowiązków Ubezpieczonego,
  - 4) udostępnienia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub Uprawnionemu informacji i dokumentów, gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności InterRisk lub wysokości świadczenia. W/w osoby mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez InterRisk udostępnionych informacji, a także sporządzać na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzania ich zgodności z oryginałem przez InterRisk,
  - 5) objęcia ochroną ubezpieczeniową osób, które zostały zgłoszone przez Ubezpieczającego i za które została zapłacona składka ubezpieczeniowa,
  - 6) wypłaty świadczenia na warunkach i zasadach określonych w niniejszej Umowie,
  - 7) zabezpieczenia danych osobowych, otrzymanych w wyniku realizacji Umowy zgodnie z przepisami prawa,
  - 8) pisemnego informowania osoby występującej z roszczeniem, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności InterRisk lub wysokości świadczenia/odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania, zgodnie z §19 ust. 1.
  - 9) pisemnego informowania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z zawiadomieniem o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, zgodnie z §19 ust. 1.

ZGŁOSZENIE ROSZCZENIA, UDZIELENIE ŚWIADCZEŃ

§14

1. W przypadku ubezpieczenia **kosztów leczenia i pomocy w podróży, ubezpieczenia kosztów poszukiwania i ratownictwa** w razie powstania zdarzenia, mogącego powodować odpowiedzialność InterRisk, Ubezpieczony obowiązany jest skontaktować się z CENTRUM ASSISTANCE (adres, numer telefonu podany jest w Umowie i przekazać następujące informacje:
  - 1) imię i nazwisko lub nazwę Ubezpieczającego,
  - 2) imię i nazwisko Ubezpieczonego,
  - 3) adres zamieszkania Ubezpieczonego,
  - 4) krótki opis zdarzenia i rodzaj koniecznej pomocy,
  - 5) numer telefonu kontaktowego Ubezpieczonego,
2. Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) stosować się do wskazówek CENTRUM ASSISTANCE i skutecznie z nim współdziałać,
  - 2) upoważnić w wymaganej formie CENTRUM ASSISTANCE do zasięgnięcia informacji i opinii

lekarzy prowadzących leczenie oraz innych osób lub urzędów w sprawach związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym w zakresie wynikającym z przepisów prawa,

- 3) przedstawić lekarzom CENTRUM ASSISTANCE posiadane: zaświadczenia medyczne, skierowania, zwolnienia lekarskie, dokumenty medyczne, recepty, a także okazać oryginały rachunków lub faktur i dowody ich zapłaty, w zakresie, w jakim te dokumenty i informacje są niezbędne do ustalenia zakresu odpowiedzialności InterRisk.
3. W przypadku braku możliwości skontaktowania się z CENTRUM ASSISTANCE, w razie powstania zdarzenia mogącego powodować odpowiedzialność InterRisk, Ubezpieczony obowiązany jest do:
- 1) niezwłocznego zgłoszenia się do lekarza i zastosowania się do jego zaleceń,
  - 2) zawiadomienia o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową jednostkę organizacyjną InterRisk, nie później niż w terminie 14 dni od daty powrotu Ubezpieczonego do Polski lub kraju stałego pobytu, o ile stan zdrowia mu na to pozwala,
  - 3) poddania się badaniu przez lekarza wskazanego przez InterRisk, celem rozpoznania zgłaszanych obrażeń ciała. Koszt takich badań pokrywa InterRisk.

§15

W przypadku ubezpieczenia **następstw nieszczęśliwych wypadków** w razie powstania zdarzenia mogącego powodować odpowiedzialność InterRisk Ubezpieczony obowiązany jest do:

- 1) niezwłocznego zgłoszenia się do lekarza i zastosowania się do jego zaleceń,
- 2) zawiadomienia o zajściu tego zdarzenia InterRisk nie później niż w terminie 14 dni od daty powrotu Ubezpieczonego do Polski lub kraju stałego pobytu, o ile stan zdrowia mu na to pozwala,
- 3) poddania się badaniu przez lekarza wskazanego przez InterRisk celem rozpoznania zgłaszanych obrażeń ciała. Koszt takiego badania pokrywa InterRisk.

§16

1. W przypadku ubezpieczenia **odpowiedzialności cywilnej** w sytuacji powzięcia wiadomości o szkodzie Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie w mieniu zagrożonym lub zmniejszenia rozmiarów szkody,
  - 2) w sytuacji, kiedy istnieje podejrzenie, że popełniono przestępstwo, powiadomić o szkodzie jednostkę Policji,
  - 3) niezwłocznie po uzyskaniu informacji o szkodzie, jednak nie później niż w ciągu 7 dni, zawiadomić na piśmie o jej wystąpieniu InterRisk. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w niniejszym postanowieniu InterRisk może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie to przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło InterRisk ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego,
  - 4) umożliwić InterRisk dokonanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności i wysokości szkody, zasadności i wysokości roszczenia, udzielić wszelkiej niezbędnej pomocy, jak również udzielić InterRisk potrzebnych w tym celu dodatkowych wyjaśnień i informacji oraz przedstawić dowody i dokumenty, jakie odpowiednio do stanu rzeczy są wymagane,
  - 5) udzielić pełnomocnictw niezbędnych do prowadzenia spraw odszkodowawczych, w tym pełnomocnictwa procesowego wybranemu adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli Poszkodowany wystąpił przeciw Ubezpieczonemu na drogę sądową.
2. Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć InterRisk wyroki i postanowienia wydane w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 5), w takim terminie, aby istniała możliwość wniesienia środka odwoławczego, o ile dokumenty te są w jego posiadaniu.
3. Jeżeli przeciwko Ubezpieczonemu zostało wszczęte postępowanie karne albo jeżeli Poszkodowany wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie na drogę sądową, Ubezpieczony zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym InterRisk, chociażby zgłosił już InterRisk fakt zaistnienia szkody.
4. Przyjęcie na siebie odpowiedzialności za szkodę lub zaspokojenie roszczeń osób trzecich przez Ubezpieczonego, bez pisemnej zgody InterRisk nie rodzi skutków dla InterRisk.
5. Ubezpieczony zobowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń

odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę w sposób określony w § 22 Umowy.

§17

1. W przypadku ubezpieczenia **bagażu podróznego** w sytuacji powzięcia wiadomości o szkodzie Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania bagażu podróznego oraz zapobieżenia szkodzie w bagażu podróznym lub zmniejszenia rozmiarów szkody,
  - 2) w sytuacji, kiedy istnieje podejrzenie, że popełniono przestępstwo, powiadomić o szkodzie jednostkę Policji,
  - 3) zawiadomić przewoźnika zawodowego o wystąpieniu szkody, która powstała w bagażu podróznym powierzonym do przewozu lub w czasie jazdy środkami komunikacji publicznej w przypadku, gdy bagaż podróznym znajdował się pod bezpośrednią opieką Ubezpieczonego i uzyskać pisemne potwierdzenie tego zawiadomienia,
  - 4) zawiadomić kierownictwo hotelu, domu wczasowego, kempingu lub innego miejsca zakwaterowania Ubezpieczonego podczas podróży zagranicznej, o wystąpieniu szkody w bagażu podróznym, który znajdował się w w/w miejscu zakwaterowania Ubezpieczonego lub pomieszczeniu pozostającym pod ich dozorem i uzyskać pisemne potwierdzenie tego zawiadomienia,
  - 5) niezwłocznie po uzyskaniu informacji o szkodzie, jednak nie później niż w ciągu 7 dni od daty powrotu Ubezpieczonego do Polski lub kraju stałego pobytu, zawiadomić na piśmie o jej wystąpieniu InterRisk. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w niniejszym postanowieniu InterRisk może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeśli naruszenie to przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło InterRisk ustalenie okoliczności i skutków zdarzenia,
  - 6) umożliwić InterRisk dokonanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności i wysokości szkody, zasadności i wysokości roszczenia, udzielić wszelkiej niezbędnej pomocy, jak również udzielić InterRisk potrzebnych w tym celu dodatkowych wyjaśnień i informacji oraz przedstawić dowody i dokumenty, jakie odpowiednio do stanu rzeczy są wymagane,
2. Ubezpieczony zobowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę w sposób określony w § 22 Umowy.
3. Ponadto, w razie wystąpienia opóźnienia dostarczenia bagażu podróznego Ubezpieczony zobowiązany jest do zgłoszenia tego faktu przewoźnikowi zawodowemu i uzyskania od niego dokumentów potwierdzających opóźnienie dostarczenia bagażu podróznego.
4. Jeżeli Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie wykona obowiązków określonych w niniejszym paragrafie InterRisk jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§18

1. Zawiadomienie o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową Ubezpieczony może złożyć w każdej jednostce organizacyjnej InterRisk.
2. Zawiadomienie o zajściu zdarzenia powinno zawierać poniższe podstawowe informacje:
  - 1) imię i nazwisko lub nazwę i adres Ubezpieczającego;
  - 2) imię i nazwisko, adres Ubezpieczonego;
  - 3) imię i nazwisko, adres Uprawnionego, jeżeli z roszczeniem występuje Uprawniony;
  - 4) datę wypadku oraz szczegółowy opis okoliczności jego zaistnienia;
  - 5) imię i nazwisko, adres świadków zdarzenia, o ile są w posiadaniu zgłaszającego roszczenie.
3. W przypadku ubezpieczenia **kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa** Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć poniższe podstawowe dokumenty, o ile są w posiadaniu zgłaszającego roszczenie:
  - 1) kopię zgłoszenia zdarzenia policji, o ile było zgłoszone,
  - 2) dokumentację z leczenia ambulatoryjnego, zawierającą opis udzielonej pomocy medycznej,
  - 3) dokumentację medyczną opisującą rodzaj doznanych obrażeń oraz zawierającą dokładne rozpoznanie,
  - 4) zaświadczenia lekarskie z przebiegu procesu leczenia oraz zawierające dokładne rozpoznanie,

- 5) kartę informacyjną ze szpitala, dokumenty stwierdzające przyczyny i zakres udzielonej pomocy medycznej,
  - 6) oryginalne rachunki lub oryginalne dowody opłat za udzieloną pomoc lekarską, pogotowia ratunkowego lub hospitalizacji oraz za zakupione lekarstwa i środki opatrunkowe,
  - 7) oryginalne rachunki lub inne oryginalne dowody opłat za transport Ubezpieczonego do Polski lub kraju stałego pobytu lub za transport zwłok Ubezpieczonego
  - 8) oryginalne rachunki lub oryginalne dowody opłat za akcję ratowniczą bądź poszukiwawczą,
  - 9) oryginalne rachunki lub inne oryginalne dowody opłat za transport Ubezpieczonego z miejsca zdarzenia do placówki medycznej;
  - 10) dokumenty potwierdzające okres podróży zagranicznej.
4. W przypadku ubezpieczenia **następstw nieszczęśliwych wypadków** w celu ustalenia odpowiedzialności InterRisk, Ubezpieczony lub Uprawniony zobowiązany jest dostarczyć poniższe podstawowe dokumenty, o ile są w posiadaniu zgłaszającego roszczenie:
- 1) kopię zgłoszenia zdarzenia policji, o ile było zgłoszone,
  - 2) dokumentację medyczną opisującą rodzaj doznanych obrażeń oraz zawierającą dokładne rozpoznanie,
  - 3) zaświadczenia lekarskie z przebiegu procesu leczenia oraz zawierające dokładne rozpoznanie, kartę informacyjną ze szpitala,
  - 4) w przypadku śmierci – akt zgonu, kartę zgonu lub orzeczenie sądu uznające Ubezpieczonego za osobę zmarłą, wraz z dokumentacją zawierającą informację o przyczynie zgonu,
  - 5) dokumenty potwierdzające okres podróży zagranicznej.
5. W przypadku ubezpieczenia **bagażu podróжного** w celu ustalenia odpowiedzialności InterRisk, Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć poniższe podstawowe dokumenty, o ile są w posiadaniu zgłaszającego roszczenie:
- 1) kopię zgłoszenia zdarzenia policji, o ile było zgłoszone,
  - 2) dowody pokwitowania dotyczące przekazania bagażu do przechowalni bagażu, przewoźnikowi zawodowemu
  - 3) dokumentację medyczną opisującą rodzaj doznanych obrażeń, choroby oraz zawierającą dokładne rozpoznanie, w przypadku, gdy do utraty, uszkodzenia lub zniszczenia bagażu podróжного doszło w skutek zdarzeń losowych, o których mowa w §6 ust. 7 pkt 1) lit. c) niniejszej Umowy,
  - 4) dokładny opis utraconych, uszkodzonych lub zniszczonych przedmiotów, z określeniem ich rodzaju, ilości wartości, miejsca i daty zakupu wraz z dokumentami oraz wyjaśnieniami dotyczącymi okoliczności, charakteru i rozmiaru szkody,
  - 5) dokumenty potwierdzające zawiadomienie policji, przewoźnika zawodowego lub kierownictwa hotelu, domu wczasowego, kempingu lub innego miejsca zakwaterowania o wystąpieniu szkody w bagażu podróжным wraz z wyszczególnieniem utraconego, uszkodzonego lub zniszczonego mienia,
  - 6) oszacowanie wysokości roszczenia z tytułu uszkodzonych lub zniszczonego bagażu podróжного, sporządzone na podstawie kosztów naprawy,
  - 7) okazać oryginalne rachunki lub inne oryginalne dowody zakupu przedmiotów wchodzących w skład bagażu podróжного,
  - 8) zaświadczenie o przyczynie opóźnienia dostarczenia bagażu wydane przez przewoźnika zawodowego,
  - 9) faktury i rachunki będące dowodami zakupu dokonanego w przypadku opóźnienia dostarczenia bagażu, jak również dowód opóźnienia zawierający numer lotu i miejsce opóźnienia,
  - 10) informację od przewoźnika lub innego podmiotu o wysokości w jakiej uznano roszczenie Ubezpieczonego dotyczące tego samego przedmiotu sprawy,
  - 11) dokumenty potwierdzające okres podróży zagranicznej.
6. W przypadku ubezpieczenia **odpowiedzialności cywilnej**, Ubezpieczony/ Poszkodowany zobowiązany jest dostarczyć poniższe podstawowe dokumenty, o ile są w ich posiadaniu:
- 1) pisemne roszczenie Poszkodowanego,
  - 2) kopię zgłoszenia wypadku ubezpieczeniowego policji, straży pożarnej,

- 3) opis okoliczności i przebiegu wypadku ubezpieczeniowego sporządzony przez Poszkodowanego, o ile wystąpił on z roszczeniem, o którym mowa w pkt. 1),
  - 4) zeznania świadków w sprawie zaistniałego wypadku ubezpieczeniowego (w formie pisemnego oświadczenia),
  - 5) dane świadków wypadku ubezpieczeniowego,
  - 6) stanowisko Ubezpieczającego/Ubezpieczonego co do istnienia jego odpowiedzialności za powstałą szkodę,
  - 7) w przypadku szkody osobowej – dokumentację medyczną potwierdzającą zaistnienie szkody osobowej oraz poniesienie w związku z nią kosztów na leczenie i rehabilitację, o ile Poszkodowany je poniósł,
  - 8) w przypadku szkody rzeczowej – dokumentację potwierdzającą fakt zakupu mienia nowego, o takich samych lub podobnych parametrach (rachunek, faktura) lub kosztorys naprawy mienia.
7. Wykaz podstawowych dokumentów może zostać uzupełniony o inne dokumenty określone w zawiadomieniu, o którym mowa w §19 ust. 1 i 2 Umowy.

§19

1. Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, InterRisk w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczenia, a także informuje osobę występującą z roszczeniem pisemnie, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności InterRisk lub wysokości świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
2. W przypadku powzięcia przez InterRisk nowych informacji mających związek z ustaleniem zasadności zgłaszanych roszczeń lub wysokości świadczenia, InterRisk w terminie siedmiu dni od daty powzięcia dodatkowych informacji, pisemnie informuje Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z umowy ubezpieczenia, jakie dodatkowe dokumenty są potrzebne do ustalenia świadczenia.
3. Ustalenie zasadności świadczeń następuje na podstawie przedłożonych dokumentów, jednakże InterRisk ma prawo do ich weryfikacji i zasięgnięcia opinii specjalistów.
4. InterRisk spełnia świadczenie w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.
5. Jeżeli w terminie określonym w ust. 4 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności InterRisk albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część świadczenia InterRisk wypłaca w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.
6. Jeżeli w terminie określonym w ust. 4 InterRisk nie wypłaci świadczenia, zawiadamia na piśmie osobę zgłaszającą roszczenie oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub części w powyższym terminie.
7. Jeżeli świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, InterRisk informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, w terminach określonym w ust. 4 lub 5, wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty świadczenia oraz poucza o możliwości złożenia skargi lub reklamacji do InterRisk lub dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
8. Świadczenie wypłacane jest Ubezpieczonemu, Uprawnionemu lub Poszkodowanemu na terytorium Polski w złotych polskich i stanowi równowartość kwot w walutach obcych, przeliczonych na złote polskie według średniego kursu walut ustalonego przez NBP obowiązującego w dniu zajścia zdarzenia.
9. Poza terytorium Polski świadczenie wypłacane jest we właściwych walutach obcych bezpośrednio przez InterRisk lub za pośrednictwem CENTRUM ASSISTANCE.
10. Świadczenie wypłacane jest przelewem bankowym.
11. Niezależnie od innych postanowień Umowy, w sytuacji zaniechania lub zaprzestania dochodzenia świadczenia od InterRisk przez Ubezpieczającego Ubezpieczonego albo jego spadkobiercy są uprawnieni do bezpośredniego dochodzenia świadczenia.
12. Zasady opodatkowania kwot otrzymanych z tytułu ubezpieczeń reguluje ustawa o podatku

dochodowym od osób fizycznych.

§20

1. Z uwzględnieniem postanowień §14 i §18 Umowy, w przypadku ubezpieczenia **kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa**:
  - 1) gdy Ubezpieczony poniósł koszty bez kontaktu z CENTRUM ASSISTANCE, InterRisk refunduje koszty do wysokości kosztów, jakie poniosłoby CENTRUM ASSISTANCE organizując dane świadczenie;
  - 2) o celowości, terminie, sposobie i możliwości transportu Ubezpieczonego decyduje CENTRUM ASSISTANCE uwzględniając stan zdrowia Ubezpieczonego po konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie za granicą. Jeżeli Ubezpieczony nie wyraża zgody na transport w celu kontynuowania leczenia na terytorium Polski lub kraju miejsca zamieszkania, pomimo uznania go za możliwy przez CENTRUM ASSISTANCE oraz lekarza prowadzącego, od tego momentu Ubezpieczyciel nie pokrywa i nie zwraca innych powstałych za granicą kosztów objętych zakresem ubezpieczenia kosztów leczenia i pomocy w podróży, kosztów poszukiwania i ratownictwa w odniesieniu do następstw tego nieszczęśliwego wypadku lub tej choroby.
2. Z uwzględnieniem postanowień §15 i §18 Umowy, w przypadku ubezpieczenia **następstw nieszczęśliwych wypadków**:
  - 1) dla ustalenia zasadności świadczenia konieczne jest ustalenie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem a uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego;
  - 2) za uszczerbek na zdrowiu uważa się tylko i wyłącznie te rodzaje uszczerbków, które zostały wymienione w Tabeli Norm Uszczerbku na Zdrowiu InterRisk, stanowiącej **Załącznik nr 8** do niniejszej Umowy;
  - 3) przy ustaleniu stopnia (procentu) uszczerbku na zdrowiu, nie bierze się pod uwagę charakteru czynności zawodowych wykonywanych przez Ubezpieczonego;
  - 4) stopień uszczerbku na zdrowiu może być ustalany zaocznie przez lekarza zaufania na podstawie zgłoszonego roszczenia i dostarczonej dokumentacji z przebiegu leczenia lub na podstawie badania przeprowadzonego przez lekarza zaufania z udziałem Ubezpieczonego;
  - 5) orzeczony stopień uszczerbku na zdrowiu wyrażony jest procentowo i stanowi podstawę do wyliczenia wysokości świadczenia odpowiadającej procentowi sumy ubezpieczenia;
  - 6) w przypadku, gdy Ubezpieczony doznał więcej niż jednego uszczerbku na zdrowiu, łączny stopień doznanych uszczerbków jest równy sumie wszystkich procentów ustalonych na poszczególne rodzaje doznanych uszczerbków, jednak maksymalnie do łącznej wartości 100% wszystkich uszczerbków ;
  - 7) w razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu lub układu, których funkcje przed wypadkiem były już upośledzone, co zostało potwierdzone dokumentacją medyczną, świadczenie wypłaca się z uwzględnieniem różnicy pomiędzy stopniem (procentem) uszczerbku na zdrowiu właściwym dla danego organu, narządu lub układu po wypadku, a istniejącym bezpośrednio przed wypadkiem;
  - 8) gdy Ubezpieczyciel wypłacił jeszcze przed śmiercią Ubezpieczonego świadczenie z tytułu uszczerbku na zdrowiu, wówczas świadczenie z tytułu śmierci pomniejszane jest o uprzednio wypłaconą kwotę świadczenia;
  - 9) świadczenie z tytułu uszczerbku na zdrowiu wypłacane jest Ubezpieczonemu,
  - 10) świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku wypłacane jest Uprawnionemu.
3. Z uwzględnieniem postanowień §16 i §18 Umowy, w przypadku ubezpieczenia **odpowiedzialności cywilnej** InterRisk ustala wysokość należnego odszkodowania według zasad odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego, z uwzględnieniem zapisów niniejszej Umowy oraz dodatkowo:
  - 1) InterRisk zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez Ubezpieczonego, Poszkodowanego lub Uprawnionego rachunków, faktur, kosztorysów i innych dokumentów związanych z ustaleniem rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania;
  - 2) postępowanie likwidacyjne w zakresie przyczyny powstania i rozmiaru szkody przeprowadza InterRisk przy współudziale Ubezpieczonego lub osób przez niego upoważnionych. Koszty związane z ustaleniem przyczyny powstania i rozmiaru szkody każda ze stron ponosi we własnym zakresie;
  - 3) w celu ustalenia przyczyny powstania i rozmiaru szkody oraz wysokości odszkodowania,

- każda ze stron może na własny koszt powołać rzeczoznawcę lub lekarza orzecznika;
- 4) w przypadku powstania szkody rzeczowej objętej odpowiedzialnością InterRisk należne odszkodowanie zostaje pomniejszone o franszyzę redukcyjną. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 50 EUR.
4. Z uwzględnieniem postanowień §17 i §18 Umowy, w przypadku ubezpieczenia **bagażu podróznego**:
- 1) w przypadku uszkodzenia bagażu podróznego wysokość odszkodowania ustala się według wartości kosztów naprawy uszkodzonych przedmiotów, pomniejszonej o stopień zużycia technicznego,
  - 2) w przypadku utraty bagażu podróznego wysokość odszkodowania ustala się według wartości rzeczywistej zniszczonego lub utraconego przedmiotu, tj. według ceny zakupu w oparciu o dowody zakupu (rachunki, potwierdzenia płatności) lub poprzez odniesienie się do wartości nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu lub mocy oraz o tych samych parametrach, pomniejszonej o stopień zużycia technicznego zgodnie z poniższymi zasadami:
    - a) przedmioty do 1 roku – wypłata 90% ceny zakupu;
    - b) przedmioty od 2 lat - wypłata 70% ceny zakupu;
    - c) przedmioty do 3 lat - wypłata 50% ceny zakupu;
    - d) przedmioty do 4 lat - wypłata 30% ceny zakupu;
    - e) przedmioty do 5 lat - wypłata 20% ceny zakupu;
    - f) przedmioty starsze niż 5 lat – brak wypłaty;
  - 3) na rozmiar szkody nie ma wpływu wartość pamiątkowa, emocjonalna, zabytkowa, kolekcjonerska czy naukowa danego przedmiotu;
  - 4) w sytuacjach, gdy skradzione rzeczy zostaną odzyskane, Ubezpieczony powinien zawiadomić o tym fakcie InterRisk. Jeśli InterRisk wypłacił już odszkodowanie w związku z odzyskanymi przedmiotami, przysługuje mu roszczenie o zwrot kwoty odszkodowania przez Ubezpieczonego lub roszczenie o przeniesienie na niego przez Ubezpieczonego praw własności odzyskanych rzeczy. Jeśli jednak odszkodowanie nie zostało jeszcze wypłacone, wówczas InterRisk wypłaca kwotę z uwzględnieniem faktu odzyskania przez Ubezpieczonego danych przedmiotów;
  - 5) InterRisk zapewnia wypłatę świadczenia w kwocie, która nie zostanie uznana przez profesjonalnego przewoźnika lub inny podmiot odpowiedzialny za bagaż podróży w chwili, gdy doszło do jego uszkodzenia lub utraty, maksymalnie jednak do sumy ubezpieczenia.
  - 6) w przypadku opóźnienia dostarczenia bagażu podróznego wysokość odszkodowania ustala się według cen zakupu artykułów pierwszej potrzeby, czyli wyłącznie takich artykułów jak: odzież, obuwie, przybory toaletowe;
  - 7) InterRisk zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez Ubezpieczającego/ Ubezpieczonego rachunków, kosztorysów i innych dokumentów związanych z ustaleniem rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania;
  - 8) postępowanie likwidacyjne w zakresie przyczyny powstania i rozmiaru szkody przeprowadza InterRisk przy współudziale Ubezpieczającego/Ubezpieczonego lub osób przez niego upoważnionych. Koszty związane z ustaleniem przyczyny powstania i rozmiaru szkody każda ze stron ponosi we własnym zakresie;
  - 9) w celu ustalenia przyczyny powstania i rozmiaru szkody oraz wysokości odszkodowania, każda ze stron może na własny koszt powołać rzeczoznawcę;
  - 10) wysokość odszkodowania pomniejsza się o wartość pozostałości, tj. niezniszczonych i nieuszkodzonych elementów, części, podzespołów lub zespołów – posiadających wartość handlową oraz nadających się do wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem;
  - 11) odszkodowanie będzie pomniejszone o franszyzę redukcyjną wynoszącą 100 PLN;
  - 12) wypłacane odszkodowanie nie może być wyższe od poniesionej szkody;
  - 13) jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej Ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczający nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między Ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia;

ZGŁASZANIE OSÓB DO UBEZPIECZENIA W TRAKCIE TRWANIA UMOWY ORAZ ZGŁASZANIE OSÓB WYSTĘPUJĄCYCH Z UBEZPIECZENIA

§21

1. Celem zgłoszenia osób do objęcia ochroną ubezpieczeniową w trakcie trwania niniejszej Umowy, Ubezpieczający w terminie do (...) dnia każdego miesiąca kalendarzowego za miesiąc poprzedni sporządza i przesyła w formie elektronicznej do InterRisk na adres: (...) listę osób przystępujących do ubezpieczenia, której wzór stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszej Umowy.
2. Celem zgłoszenia osób występujących z ubezpieczenia w trakcie trwania niniejszej Umowy, Ubezpieczający w terminie do (...) dnia każdego miesiąca kalendarzowego za miesiąc poprzedni sporządza i przesyła w formie elektronicznej do InterRisk na adres (...) listę osób występujących z ubezpieczenia, której wzór stanowi **Załącznik nr 5** do niniejszej Umowy.
3. Po otrzymaniu list, o których mowa w ust. 1-2 InterRisk w ciągu (...) dni roboczych weryfikuje poprawność przesłanych danych i ewentualnie ustala z Ubezpieczającym korekty.
4. Wszystkie listy oraz rozliczenie składki stanowiące **Załącznik nr 6** do niniejszej Umowy, będą wysyłane za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres mailowy: (...).

ROSZCZENIA REGRESOWE

§22

1. Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenie Ubezpieczającego, Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej, odpowiedzialnej za szkodę, przechodzi z mocy prawa na InterRisk do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli InterRisk pokrył tylko część szkody, Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem InterRisk.
2. Roszczenia, o których mowa w ust. 1, nie przechodzą na InterRisk, jeżeli sprawcą szkody jest osoba, z którą Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Ubezpieczający, Ubezpieczony obowiązany jest udzielić InterRisk informacji i pomocy, dostarczyć dokumenty, o które InterRisk poprosił, a znajdują się one w jego posiadaniu, a także umożliwić prowadzenie czynności niezbędnych do skutecznego dochodzenia roszczeń regresowych przeciw osobom trzecim odpowiedzialnym za szkodę.
4. Jeżeli Ubezpieczający / Ubezpieczony skutecznie zrzekł się, w całości lub w części, bez zgody InterRisk, praw do roszczenia odszkodowawczego, przysługujących mu w stosunku do osoby odpowiedzialnej za szkodę, InterRisk może odmówić wypłaty odszkodowania- odpowiednio w całości lub w części. Jeżeli fakt ten zostanie ujawniony już po wypłacie odszkodowania, InterRisk może żądać zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania, w części w której Ubezpieczający/Ubezpieczony zrzekł się roszczenia. Sankcja ta nie ma zastosowania w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.

SKARGI I REKLAMACJE

§23

1. Poszukującemu ochrony ubezpieczeniowej, Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, uposażonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia oraz będącemu osobą fizyczną spadkobiercy posiadającemu interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia, przysługuje prawo do występowania z zastrzeżeniami dotyczącymi usług świadczonych przez InterRisk, w tym do zgłaszania skarg i zażaleń, zwanych dalej łącznie reklamacjami.
2. Reklamacja może być złożona:
  - 1) na piśmie – osobiście w każdej jednostce organizacyjnej InterRisk obsługującej klientów lub za pośrednictwem operatora pocztowego lub kuriera, albo wysłana na adres do doręczeń elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych;
  - 2) ustnie - telefonicznie poprzez InterRisk Kontakt (nr tel.: 22 575 25 25) lub osobiście do protokołu w każdej jednostce organizacyjnej InterRisk obsługującej klientów;
  - 3) w postaci elektronicznej - wysyłając e-mail na adres: szkody@interrisk.pl.
3. InterRisk udziela odpowiedzi na reklamację bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia jej otrzymania. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego

upływem.

4. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji i udzielenie odpowiedzi w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji, termin rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi może zostać wydłużony do maksymalnie 60 dni od dnia otrzymania reklamacji. InterRisk informując o przedłużeniu terminu odpowiedzi na reklamację wskazuje przyczynę opóźnienia, okoliczności, które muszą zostać ustalone oraz określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji.
5. InterRisk odpowiada na reklamację osoby fizycznej na piśmie, a na wniosek tej osoby - pocztą elektroniczną. Na reklamacje złożone przez podmioty inne niż osoby fizyczne, InterRisk odpowiada w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku.
6. Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, uposażonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia oraz spadkobiercy posiadającemu interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia, będącemu osobą fizyczną przysługuje prawo wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy do Rzecznika Finansowego. Konsumentom przysługuje także prawo zwrócenia się o pomoc do miejskich i powiatowych rzeczników konsumenta.
7. InterRisk podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego

OCHRONA DANYCH OSOBOWYCH

§24

1. Strony zobowiązują się do przetwarzania danych osobowych Ubezpieczonych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w rozumieniu art. 4 pkt 7) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1) („RODO”), które w wyniku realizacji niniejszej Umowy Ubezpieczyciel udostępnia wyłącznie w zakresie i celu niezbędnym do prawidłowego wykonania Umowy.
2. W zakresie realizacji warunków umowy ubezpieczenia opisanych w niniejszej Umowie Administratorem danych osobowych osób posiadających Kartę Planeta Młodych zgłoszonych do ubezpieczenia jest Ubezpieczyciel.
3. Ubezpieczający oraz Ubezpieczyciel nie ujawnią ani też nie zezwolą swoim pracownikom, przedstawicielom lub osobom i podmiotom współpracującym na ujawnienie osobom trzecim jakichkolwiek informacji dotyczących Ubezpieczonych, oraz warunków świadczenia usługi i zasad weryfikacji klientów. Przez osoby trzecie należy rozumieć osoby i podmioty nie związane żadnym stosunkiem prawnym z Ubezpieczycielem jak również osoby i podmioty nie zaangażowane w wykonywanie zadań w związku z Umową, pomimo łączących je z Ubezpieczycielem stosunków prawnych.
4. Ubezpieczający oraz Ubezpieczyciel nie będą wykorzystywać ani nie zezwolą swoim pracownikom, przedstawicielom lub osobom i podmiotom współpracującym na wykorzystanie informacji dotyczących Ubezpieczonych oraz warunków świadczenia usługi i zasad weryfikacji klientów w celu niezwiązanym bezpośrednio z Umową.
5. Ubezpieczyciel, po rozwiązaniu Umowy z jakiegokolwiek przyczyny, lecz nie wcześniej niż po wygaśnięciu (przedawnieniu) zobowiązań Ubezpieczyciela w zakresie świadczenia usług określonych w Umowie, zniszczy, lub na pisemne żądanie drugiej Strony zwróci Ubezpieczającemu wszystkie przygotowane, skopiowane lub otrzymane od niego materiały zarówno w formie papierowej jak i elektronicznej, które ujawniają lub zawierają informacje dotyczące Ubezpieczonych. Czynności te zostaną potwierdzone protokołem, przekazanym drugiej Stronie w ciągu trzech dni od daty ich wykonania.
6. Strony zobowiązują się do niewykorzystywania w celach innych niż związane z wykonywaniem Umowy oraz do nie ujawniania osobom trzecim informacji uzyskanych w związku z Umową, w tym w szczególności informacji dotyczących Ubezpieczonych.
7. Ubezpieczający i Ubezpieczyciel zobowiązują się, że nie będą wykorzystywać danych osobowych Ubezpieczonych w celu marketingu usług własnych lub innych.
8. Ubezpieczyciel w załączniku nr 7 do niniejszej umowy przekazuje Ubezpieczającemu teść klauzuli dotyczącej przetwarzania danych osobowych, osób które wyznaczy do realizacji niniejszej umowy. Ubezpieczający zobowiązuje się przekazać klauzule tym osobom.

(...)

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§26

1. Wszystkie zawiadomienia i oświadczenia złożone przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub InterRisk w związku z Umową (dotyczące zarówno wykonania jak i rozwiązania lub wystąpienia z Umowy) powinny być złożone na piśmie pod rygorem nieważności, za wyjątkiem przypadku, gdy podmioty te wyrażą zgodę na przekazywanie zawiadomień i oświadczeń w formie elektronicznej.
2. Strony są zobowiązane zawiadamiać się o każdorazowej zmianie siedziby lub adresu odpowiednio w zależności od tego czy stroną jest osoba prawna lub fizyczna.
3. Powództwo o roszczenie wynikające z Umowy można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z Umowy. Powództwo o roszczenie wynikające z Umowy można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy Uprawnionego z Umowy.
4. Wszelkie spory wynikające z Umowy lub powstające w związku z nią mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd Polubowny przy Komisji Nadzoru Finansowego. Powyższe postanowienie nie stanowi zapisu na sąd polubowny.
5. InterRisk zobowiązany jest na podstawie ustawy o pozasądowym rozwiązaniu sporów konsumenckich do pozasądowego rozwiązywania sporów z konsumentami. Podmiotem uprawnionym do pozasądowego rozwiązywania sporów pomiędzy konsumentami a InterRisk jest Rzecznik Finansowy (www.rf.gov.pl).
6. Prawem właściwym dla Umowy jest prawo polskie.
7. Niniejsza umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze Stron.
8. Integralną częścią niniejszej umowy są następujące Załączniki:
  - 1) (...)
  - 2) (...)
  - 3) **Załącznik nr 3** – Rodzaje aktywności i dyscyplin sportowych
  - 4) (...)
  - 5) (...)
  - 6) (...)
  - 7) **Załącznik nr 7** – Klauzula informacyjna InterRisk
  - 8) **Załącznik nr 8** - Tabela Norm Uszczerbku na Zdrowiu InterRisk

RODZAJE AKTYWNOŚCI I DYSCYPLINY SPORTOWE

SPORTY WYSOKIEGO RYZYKA	SPORTY EKSTREMALNE
<p>Alpinizm Baloniarstwo BASE jumping Bouldering Buggykiting Downhill Freediving Freefall Freerun Freestyle Futbol amerykański Gimnastyka akrobatyczna Gimnastyka sportowa Heliboarding Heliskiing Hokej na lodzie Hokej podwodny Jazda hulajnogą wyczynową Jazda konna ze skokami przez przeszkody Kajakarstwo / Rafting stopnia trudności WW 1,2 i 3 Kitesurfing Kolarstwo górskie (Cross-country) Lotniarstwo Motolotniarstwo Nurkowanie do 30 m głębokości z aparatem oddechowym (z instruktorem lub wymaganym certyfikatem) Paralotniarstwo Parkour Pilotowanie samolotów lub śmigłowców Piłka ręczna Podnoszenie ciężarów Polo Quady Rafting Rajdy pojazdów lądowych wodnych lub powietrznych Rugby Saneczkarstwo Skateboarding Skitouring Skoki z/na bungee Spadochroniarstwo Speleologia Strzelectwo Sztuki walki (wyłącznie: karate, judo, taekwondo, kendo, szermierka, Tai Chi, Tai Chi Chuan, capoeira) Szybownictwo Trekking pow. 2.000 m.n.p.m. do wysokości 4.000 m.n.p.m Triathlon (wyłącznie: Super Sprinterski, Sprinterski, Olimpijski) Uczestnictwo w wyprawach do miejsc charakteryzujących się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi czy przyrodniczymi: pustynia, busz, bieguny, dżungla Wspinaczka lodowa Wspinaczka skalna w terenie naturalnym Wspinaczka wysokogórska Zorbing Żegluga, poza wodami terytorialnymi w odległości powyżej 12 mil morskich od brzegu</p>	<p>Abseiling (zjazdy na linie) Aerodium Akrobatyka powietrzna (z wyłączeniem pole dance) Bobsleje Canyoning Dream jump Freerun Highlining Himalaizm Hydrospeed Kajakarstwo / Rafting pow. stopnia trudności WW4,5 oraz 6 Kajakarstwo morskie Kolarstwo grawitacyjne (dirt jumping, enduro, downhill, freeride) Myślistwo Narciarstwo poza oznakowanymi trasami (freeride) Nurkowanie pow. 30 m głębokości Rock boarding Rocket jumping, Rope jumping (skoki nad przepaścią na linie) Sacklining Skialpinizm Ski bike Skeleton Skoki do wody na rowerze Skoki i ewolucje narciarskie/snowboardowe Snowboarding poza oznaczonymi trasami Snowboarding prędkościowy Snowboarding wysokogórski Sport motocyklowy (wyścigi drogowe, rajdy motocyklowe, motocross, torowe wyścigi motocyklowe - w tym żużel) Sport samochodowy (wyścigi samochodowe, wyścigi torowe, wyścigi równoległe, wyścigi górskie, rajdy samochodowe, rajdy terenowe)- Sztuki walki inne niż wymienione w sportach wysokiego Taternictwo Triathlon Union, 1/4 Ironman, Half-Ironman, Ironman, Iron, Ultraman Triathlon) Tree climbing Trekking pow. 4.000 m n.p.m Via ferrata stopnia trudności od D do G Wiatrakowiec (autożyro) Zjazdy ekstremalne na nartach również freestyle,</p>

KLAUZULA INFORMACYJNA INTERRISK**Cel niniejszej informacji**

InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie jako administrator przetwarza Pana dane osobowe w celu realizacji zawartej umowy (art. 6 ust.1 b Rodo).

Dane kontaktowe administratora

InterRisk TU SA Vienna Insurance Group z siedzibą w Warszawie (00-668), ul. Noakowskiego 22 (dalej jako „Administrator”, „InterRisk”, „My”).

Inspektor Ochrony Danych

Wyznaczyliśmy inspektora ochrony danych, z którym można się skontaktować we wszystkich sprawach dotyczących przetwarzania danych osobowych oraz korzystania z praw związanych z przetwarzaniem danych - poprzez email iod@interrisk.pl lub pisemnie na adres siedziby Administratora.

Cele przetwarzania danych osobowych oraz podstawa prawna

Pani/Pana dane mogą być przetwarzane w celu i na podstawie:

CEL PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH	PODSTAWA PRAWNA PRZETWARZANIA I OKRES PRZECHOWYWANIA DANYCH
wykonania czynności zmierzających do zawarcia umowy oraz realizacji praw i obowiązków wynikających z realizacji zawartej umowy	art. 6 ust. 1 lit. b) oraz lit. f) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: „Rozporządzenie RODO”) OKRES PRZECHOWYWANIA: do momentu zakończenia realizacji zawartej umowy.
realizacji obowiązków prawnych ciążących na administratorze związanych z realizacją niniejszej umowy na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa podatkowego	art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia RODO OKRES PRZECHOWYWANIA: zgodnie z przepisami prawa podatkowego.
W celu realizacji uzasadnionego interesu administratora polegającego na przeprowadzeniu wewnętrznych procesów Administracyjnych, dochodzeniu i obronie roszczeń wynikających z zawartej z InterRisk umowy	art. 6 ust. 1 lit. f) Rozporządzenia RODO OKRES PRZECHOWYWANIA: do momentu upływu okres roszczeń wynikających z zawartej umowy.

Podanie danych osobowych jest warunkiem koniecznym do zawarcia i realizacji umowy z InterRisk oraz wypełnienia obowiązków prawnych ciążących na Administratorze.

Okres przechowywania danych

Dane osobowe będą przetwarzane w każdym z powyżej określonych celów w okresie niezbędnym do jego spełnienia.

Odbiorcy danych

Pana dane osobowe mogą być przekazywane innym spółkom z grupy kapitałowej Vienna Insurance Group w Polsce. Ponadto mogą być przekazane na podstawie przepisów prawa organom władzy publicznej.

Prawa osoby, której dane dotyczą

Przysługuje Pani/Panu prawo żądania od Administratora dostępu do swoich danych osobowych, ich sprostowania, usunięcia lub ograniczenia przetwarzania, a także do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania oraz przenoszenia danych. Przysługuje Pani/Panu również prawo wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

W zakresie, w jakim podstawą przetwarzania Pani/Pana danych osobowych jest przesłanka prawnie uzasadnionego interesu Administratora, przysługuje Pani/Panu prawo wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania Pani/Pana danych osobowych.

W celu skorzystania z powyższych praw należy skontaktować się z Administratorem lub z Inspektorem Ochrony Danych. Dane kontaktowe Administratora oraz Inspektora Ochrony Danych wskazano powyżej.

Przekazywanie danych do Państwa trzeciego

Administrator nie będzie przekazywał Pan danych osobowych do państwa trzeciego lub organizacji międzynarodowej.

Tabela Norm Uszczerbku na Zdrowiu InterRisk

I. USZKODZENIA GŁOWY

1. USZKODZENIA POWŁOK CZASZKI (BEZ USZKODZEŃ KOSTNYCH):	PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU
A. USZKODZENIA POWŁOK CZASZKI W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARU, RUCHOMOŚCI I TKLIWOŚCI BLIZN:	
1. < 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI BLIZNY, BEZ DOLEGLIWOŚCI BÓLOWYCH	1
2. < 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI BLIZNY, TOWARZYSZĄCE DOLEGLIWOŚCI BÓLOWE	2
3. > 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI BLIZNY, BEZ DOLEGLIWOŚCI BÓLOWYCH	3
4. > 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI BLIZNY, TOWARZYSZĄCE DOLEGLIWOŚCI BÓLOWE	4
B. OSKALPOWANIE (DLA KOBIET X 2):	
1. < 5 CM ŚREDNICY	5
2. 5 -10 CM ŚREDNICY	8
3. > 10 CM ŚREDNICY	12
2. USZKODZENIE KOŚCI SKLEPIENIA I PODSTAWY CZASZKI (WGŁĘBIENIA, SZCZELINY, FRAGMENTACJA) W ZALEŻNOŚCI OD ROZLEGŁOŚCI USZKODZEŃ:	
1. < 2,5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI	1- 5
2. 2,5 – 5 CM ŚREDNICY /DŁUGOŚCI	6 - 7
3. > 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI	8 - 9
3. UBYTEK W KOŚCIACH CZASZKI:	
A.	
1. <2,5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI	1-5
2. 2,5 - 5 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI	6-8
3. 5 - 8 CM ŚREDNICY/ DŁUGOŚCI	9-15
4. > 8 CM ŚREDNICY DŁUGOŚCI	16-20

UWAGA: JEŻELI PRZY USZKODZENIACH I UBYTKACH KOŚCI CZASZKI (POZ. 2 I 3) WYSTĘPUJĄ JEDNOCZEŚNIE USZKODZENIA POWŁOK CZASZKI (POZ. 1) NALEŻY OSOBNO OCENIAĆ STOPIEŃ USZCZERBKU ZA USZKODZENIA LUB UBYTKI KOŚCI WG. POZ. 2 LUB 3 I OSOBNO ZA USZKODZENIA POWŁOK CZASZKI WG. POZ. 1.	
4. POWIKŁANIA TOWARZYSZĄCE USZKODZENIOM W POZ. 1, 2 I 3 OCENIA SIĘ DODATKOWO W ZALEŻNOŚCI OD RODZAJU. (NALEŻY DO POZYCJI PODSTAWOWEJ DODAĆ USZCZERBKI WYNIKAJĄCE Z POWIKŁAŃ - MAX. 25):	
A.	
1. nawracający wyciek płynu mózgowo-rdzeniowego	+5
2. przewlekłe zapalenia kości	+5
3. ropowica podczepcowa leczona operacyjnie	+5
4. zakrzepica powłok	+5
5. przepuklina mózgowa	+5
5. PORAŻENIA I NIEDOWŁADY POŁOWICZE:	
A.	
1. porażenie połowicze, porażenie kończyn dolnych uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie 0–1° wg skali Lovette'a	100%
2. głęboki niedowład połowiczny lub obu kończyn dolnych znacznie utrudniający sprawność kończyn 2° lub 2/3° wg skali Lovette'a	60%
3. średniego stopnia niedowład połowiczny lub niedowład obu kończyn dolnych 3° lub 3/4° wg skali Lovette'a	40%
4. nieznacznego stopnia (niewielki, dyskretny) niedowład połowiczny lub obu kończyn dolnych 4° lub 4/5° wg skali Lovette'a	10%
5. porażenie kończyny górnej 0–1° wg skali Lovette'a z niedowładem kończyny dolnej 3–4° wg skali Lovette'a	
	prawej 70%
	lewej 60%
6. niedowład kończyny górnej 3–4° wg skali Lovette'a z porażeniem kończyny dolnej 0–1° wg skali Lovette'a:	
	prawej 70%
	lewej 60%
7. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej 0–1° wg skali Lovette'a:	
	prawej 40%
	lewej 30%
8. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej 2°–2/3° wg skali Lovette'a:	
	prawej 30%
	lewej 25%
9. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny górnej 3–4° wg skali Lovette'a	
	prawej 10%
	lewej 5%
10. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej 0° wg skali Lovette'a	50%
11. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej 1–2° wg skali Lovette'a	30%
12. monoparezy pochodzenia ośrodkowego dotyczące kończyny dolnej 3–4° wg skali Lovette'a	10%

SKALA LOVETTE'A		
0° – brak czynnego skurczu mięśnia – brak siły mięśniowej,		
1° – ślad czynnego skurczu mięśnia – 10% prawidłowej siły mięśniowej,		
2° – wyraźny skurcz mięśnia i zdolność wykonania ruchu przy pomocy i odciążeniu odcinka ruchomego – 25% prawidłowej siły mięśniowej,		
3° – zdolność do wykonywania ruchu czynnego samodzielnego z pokonaniem ciężkości danego odcinka – 50% prawidłowej siły mięśniowej,		
4° – zdolność do wykonania czynnego ruchu z pewnym oporem – 75% prawidłowej siły mięśniowej		
5° – prawidłowa siła, tj. zdolność wykonywania czynnego ruchu z pełnym oporem – 100% prawidłowej siły mięśniowej		
6. ZESPOŁY POZAPIRAMIDOWE:		
A.		
1. utrwalony zespół pozapiramidowy znacznie utrudniający sprawność ustroju i wymagający opieki osób trzecich		100
B. ZESPÓŁ POZAPIRAMIDOWY UTRUDNIAJĄCY SPRAWNOŚĆ USTROJU Z ZABURZENIAMI MOWY I NAPADAMI OCZNYMI:		
1. wymagający stałej opieki osoby trzeciej, wyraźne zmiany psychiczne i kognitywne		80
2. wymagający okresowej opieki osoby trzeciej, wyraźne zmiany psychiczne i kognitywne		70
1. znaczne ograniczenie funkcjonowania w życiu codziennym, obecne zmiany psychiczne i kognitywne		60
4. umiarkowane ograniczenie funkcjonowania w życiu codziennym z okresowo występującymi zaburzeniami psychicznymi		40
5. niewielkie ograniczenia funkcjonowania w życiu codziennym z okresowo występującymi zaburzeniami psychicznymi nieznacznego stopnia		30
C.		
1. zaznaczony zespół pozapiramidowy		10 - 20
7. ZABURZENIA RÓWNOWAGI POCHODZENIA MÓDŹKOWEGO I PRZEDSIONKOWEGO:		
A.		
1. zaburzenia równowagi uniemożliwiające chodzenie		100
B. ZABURZENIA RÓWNOWAGI UTRUDNIAJĄCE W DUŻYM STOPNIU CHODZENIE:		
1. zaburzenia równowagi utrudniające w dużym stopniu chodzenie i uniemożliwiające wykonywanie jakiegokolwiek pracy zawodowej, znaczne utrudnienie wykonywania prac domowych		70
2. zaburzenia równowagi utrudniające w dużym stopniu chodzenie, uniemożliwiające wykonywanie pracy zawodowej, jednak z możliwością wykonywania prac domowych		50
C.		
1. zaburzenia równowagi utrudniające w małym stopniu chodzenie		20
D.		
1. śladowe zaburzenia równowagi sporadycznie utrudniające chodzenie		5
8. PADACZKA:		
A.		
1. padaczka z zaburzeniami psychicznymi, charakteropatią, otępieniem i ekwiwalentami padaczkowymi uniemożliwiającymi jakąkolwiek pracę		100
B. PADACZKA Z RZADKIMI NAPADAMI, ALE ZE ZMIANAMI OTĘPIENNYMI UTRUDNIAJĄCYMI W DUŻYM STOPNIU WYKONYWANIE PRACY (W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH ORAZ KOGNITYWNYCH, POTWIERDZONYCH LECZENIEM PSYCHIATRYCZNYM ORAZ BADANIEM NEUROPSYCHOLOGICZNYM):		

1. znaczne, postępujące zmiany otępienne, stała opieka osób trzecich	70
2. znaczne zmiany otępienne, regularna opieka osób trzecich w ciągu dnia	60
3. znaczne zmiany otępienne, okresowa opieka osób trzecich	50
C. PADACZKA BEZ ZMIAN PSYCHICZNYCH Z CZĘSTYMI NAPADAMI:	
1. częste napady wtórnie uogólnione, co najmniej 2 w miesiącu bez wyraźnej aury	60
2. częste napady wtórnie uogólnione, co najmniej 2 w miesiącu z aurą	50
3. częste napady padaczkowe częściowe proste i / lub złożone bez wtórnego uogólnienia, sporadycznie wtórnie uogólnione	40
D. PADACZKA BEZ ZMIAN PSYCHICZNYCH Z RZADKIMI NAPADAMI (1 I MNIEJ NA MIESIĄC):	
1. politerapia z ew. objawami ubocznymi leczenia przeciwpadaczkowego	30
2. politerapia bez objawów ubocznych leczenia przeciwpadaczkowego	25
3. monoterapia	20
9. ZABURZENIA NEUROLOGICZNE I PSYCHICZNE UWARUNKOWANE ORGANICZNIE (ENCEFALOPATIE):	
A. CIĘŻKIE ZABURZENIA PSYCHICZNE WYMAGAJĄCE STAŁEJ OPIEKI OSÓB TRZECICH (ZMIANY OTĘPIENNE, UTRWALONE PSYCHOZY):	
1. ciężkie zaburzenia psychiczne, wymagające stałej opieki osób trzecich (zmiany otępienne, utrwalone psychozy, częste i długotrwałe hospitalizacje psychiatryczne)	100
2. ciężkie zaburzenia psychiczne, wymagające stałej opieki osób trzecich (zmiany otępienne, utrwalone psychozy, wymagające leczenia ambulatoryjnego oraz okresowo szpitalnego)	80
3. ciężkie zaburzenia psychiczne, wymagające stałej opieki osób trzecich (zmiany otępienne, utrwalone psychozy, wymagające stałego ambulatoryjnego leczenia psychiatrycznego)	70
B. ENCEFALOPATIE ZE ZMIANAMI CHARAKTEROLOGICZNYMI:	
1. znacznego stopnia zmiany otępienne ze zmianami charakterologicznymi wymagające całodobowej opieki osób trzecich	60
2. znacznego stopnia zmiany otępienne mające wpływ na całodzienną funkcjonowanie wymagające w ciągu dnia pomocy osób trzecich	50
C. ENCEFALOPATIE Z UTRWALONYMI SKARGAMI SUBIEKTYWNYMI (BÓLE GŁOWY, ZAWROTY GŁOWY, WZMOŻONA POBUDLIWOŚĆ NERWOWA, TRUDNOŚĆ W SKUPIENIU UWAGI, ZABURZENIA PAMIĘCI, SNU ITP.):	
1. znacznego stopnia nasilone objawy subiektywne, ograniczające funkcjonowanie w życiu codziennym, wymagające stałego i długotrwałego leczenia, obecne objawy neurologiczne oraz zmiany w badaniu neuropsychologicznym, (wg ICD-10, F07.2)	30
2. umiarkowane ograniczenie funkcjonowania w życiu codziennym, obecne zmiany w badaniu neuropsychologicznym i/lub neurologicznym	20
3. nieznaczne subiektywne objawy bez zmian w badaniu neurologicznym i neuropsychologicznym	5
10. NERWICE I ZESPOŁY NERWICOPODOBNE:	
A. NERWICE I ZESPOŁY NERWICOPODOBNE PO URAZIE CZASZKOWO – MÓZGOWYM W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ (POURAZOWE ZABURZENIA STRESOWE (PTSD) WG ICD-10):	
1. znacznego stopnia zaburzenia stresowe z przebiegiem remitującym lub postępującym, wymagające stałego leczenia psychiatrycznego	20
2. umiarkowanego stopnia zaburzenia stresowe, leczone przez psychiatrę i/lub psychologa	10
3. niewielkiego stopnia zaburzenia stresowe	4
B. NERWICE I ZESPOŁY NERWICOPODOBNE PO USZKODZENIU CIAŁA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ:	

1. dokumentacja leczenia psychiatrycznego i/ lub psychologicznego dłuższego niż 6 miesięcy	10
2. dokumentacja leczenia psychiatrycznego i/ lub psychologicznego krótszego niż 6 miesięcy	5
3. dokumentacja leczenia nerwicy przez lekarzy innych specjalności niż psychiatria lub psychologia, przez okres 6 miesięcy	2
C.	
1. zespół cerebrasteniczny z utrwalonymi skargami subiektywnymi wg pkt. 9 C	
11. ZABURZENIA MOWY:	
A. AFAZJA CAŁKOWITA (SENSORYCZNA LUB SENSORYCZNO-MOTORYCZNA) Z AGRAFIĄ I ALEKSJĄ:	
1. utrzymujące się zmiany, pomimo 12 miesięcznego leczenia logopedycznego	100
2. nieznaczna poprawa po leczeniu logopedycznym	80
B.	
1. afazja całkowita motoryczna	30 - 60
C. AFAZJA ZNA CZNEGO STOPNIA UTRUDNIAJĄCA POROZUMIEWANIE SIĘ:	
1. znacznego stopnia nasilone zaburzenia mowy, utrzymujące się pomimo intensywnego co najmniej 6 miesięcznego leczenia logopedycznego	60
2. afazja z rozumieniem symboli językowych z możliwością komunikacji z pomocą mowy lub pisma	50
3. umiarkowane trudności rozumienia mowy i / lub mówienia lub pisanie	30
D.	
1. afazja nieznacznego stopnia	10 - 15
12. ZESPOŁY PODWZGÓRZOWE POURAZOWE I INNE ZABURZENIA WEWNĄTRZWIYDZIELNICZE POCHODZENIA OŚRODKOWEGO: (NIE WIĘCEJ NIŻ 50)	
A.	
1. zaburzenia wydzielania hormonów płciowych	+15
2. zaburzenia wydzielania hormonu wzrostu (należy oceniać tylko u dzieci i młodzieży)	+15
3. niedoczynność tarczycy	+10
4. wtórna niedoczynność kory nadnerczy	+10
5. moczówka prosta	+10
13. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWÓW RUCHOWYCH GAŁKI OCZNEJ:	
A. NERWU OKORUCHOWEGO, W ZAKRESIE MIĘŚNI WEWNĘTRZNYCH OKA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA (KONIECZNE PRZEPROWADZENIE BADANIA OKULISTYCZNEGO):	
1. znaczne	15
2. umiarkowane	8
3. niewielkie	3
B. NERWU OKORUCHOWEGO, W ZAKRESIE MIĘŚNI ZEWNĘTRZNYCH OKA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	
1. z podwójnym widzeniem i opadnięciem całkowitym powieki	30
2. podwójne widzenie, opadanie powieki	20

3. podwójne widzenie, bez opadania powieki	10
C.	
1. nerwu boczowego	3
D. NERWU ODWODZĄCEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA (PODWÓJNE WIDZENIE, OGRANICZENIE RUCHOMOŚCI):	
1. znaczne	9 - 15
2. umiarkowane	4 - 8
3. niewielkie	1 - 3
14. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWU TRÓJDZIELNEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	
A.	
1. przewaga zaburzeń czucia w zakresie pojedynczej gałęzi	5
B.	
1. przewaga zaburzeń czucia w zakresie wszystkich gał, jednostronne	10
C. PRZEWAGA DOLEGLIWOŚCI BÓLOWYCH W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA NASILENIA BÓLU:	
1. wymagające regularnego przyjmowania środków przeciwbólowych	15
2. wymagające sporadycznego przyjmowania środków przeciwbólowych	10
15. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWU TWARZOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA. POSZCZEGÓLNE GAŁĘZIE:	
A.	
1. pierwsza	15
2. druga lub trzecia	8
3. całkowite	20
16. USZKODZENIA CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWÓW JĘZYKOWO – GARDŁOWEGO I BŁĘDNEGO – W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ MOWY I ODDECHU, KRĄŻENIA I PRZEWODU POKARMOWEGO:	
A.	
1. całkowite porażenie podniebienia, gardła i krtani	40
B. PORAŻENIE NERWU KRTANIOWEGO WSTECZNEGO:	
1. jednostronne	5
2. obustronne	30
C. PORAŻENIE NERWU JĘZYKOWO - GARDŁOWY, W ZALEŻNOŚCI OD TRUDNOŚCI POŁYKANIA:	
1. znaczne	25
2. umiarkowane	15
3. niewielkie	5
D.	
1. neuralgia nerwu językowo-gardłowego	20
17. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWU DODATKOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	

A.	
1. całkowite, obejmujące mięsień mostkowo-obojczykowo-sutkowy oraz górną część mięśnia czworobocznego	10
2. częściowe	3
18. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE NERWU PODJĘZYKOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	
A.	
1. całkowite z obecnością faszcykulacji i zaników	20
B. CZĘŚCIOWE	
1. znacznego stopnia	10
2. niewielkiego stopnia	5

II. USZKODZENIA TWARZY

19. USZKODZENIA POWŁOK TWARZY (BLIZNY I UBYTKI):	
A. OSZPECENIA BEZ ZABURZEŃ FUNKCJI (DLA KOBIEC X 2):	
1. blizna, przewaga zmiany pigmentacji skóry (do 3 cm średnicy)	1-4
2. blizna, przewaga zmiany pigmentacji skóry (powyżej 3 cm średnicy)	5-7
3. wyraźne, szpecące blizny do 3 cm długości/ średnicy	8-9
4. wyraźne, szpecące blizny powyżej 3 cm długości/ średnicy	10
B. OSZPECENIE Z MIERNYMI ZABURZENIAMI FUNKCJI (NALEŻY SUMOWAĆ POSZCZEGÓLNE RODZAJE USZKODZEŃ, ALE NIE WIĘCEJ NIŻ 30):	
1. blizny i ubytki	+10
2. zaburzenia przyjmowania pokarmów	+8
3. zaburzenia artykulacji	+8
4. ślinotok	+5
5. zaburzenia funkcji powiek	+5
6. zaburzenia czucia	+5
7. dolegliwości bólowe	+8
C. OSZPECENIA POŁĄCZONE Z DUŻYMI ZABURZENIAMI FUNKCJI WYMAGAJĄCYMI STOSOWANIA PRZYRZĄDÓW POMOCNICZYCH DO NAPRAWY PRZYNAJMNIEJ JEDNEJ FUNKCJI (NALEŻY SUMOWAĆ POSZCZEGÓLNE RODZAJE ZABURZEŃ, ALE NIE WIĘCEJ NIŻ 40):	
1. blizny i ubytki	+10
2. zaburzenia przyjmowania pokarmów	+15
3. zaburzenia oddychania i/lub powonienia	+15
4. zaburzenia artykulacji	+15
5. ślinotok	+8
6. zaburzenia funkcji powiek	+8

20. USZKODZENIA NOSA:	
A.	
1. niewielkie uszkodzenia nosa bez zaburzeń oddychania i powonienia (przebarwienia i blizny nie zmieniające kształtu nosa) (dla kobiet x 2)	1
B. USZKODZENIA NOSA BEZ ZABURZEŃ ODDYCHANIA I POWONIENTA (ZMIENIAJĄCE KSZTAŁT NOSA) (DLA KOBIEŃ X 2):	
1. w niewielkim stopniu	2
2. w znacznym stopniu	3
3. utrzymujące się mimo przeprowadzenia operacji naprawczej	5
C. USZKODZENIA NOSA Z ZABURZENIAMI ODDYCHANIA - ZALEŻNIE OD ROZLEGŁOŚCI I USZKODZENIA I STOPNIA ZABURZEŃ ODDYCHANIA:	
1. nieznacznego stopnia upośledzenie drożności nosa	5-9
2. średniego stopnia upośledzenie drożności nosa	10-15
3. znacznego stopnia upośledzenie drożności nosa z wtórnym zapaleniem zatok	16-20
D. USZKODZENIA NOSA Z ZABURZENIAMI ODDYCHANIA I POWONIENTA W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ W ODDYCHANIU I POWONIENTU:	
1. nieznacznego stopnia upośledzenie drożności nosa i zaburzenia powonienia	10
2. średniego stopnia upośledzenie drożności nosa i zaburzenia powonienia	15
3. znacznego stopnia upośledzenie drożności nosa, wtórne zapalenie zatok i zaburzenia powonienia	25
E.	
1. utrata powonienia w następstwie uszkodzenia przedniego dołu czaszkowego	5
F.	
1. utrata nosa w całości (łącznie z kośćmi nosa)	30
UWAGA: JEŻELI USZKODZENIE NOSA WCHODZI W ZESPÓŁ USZKODZEŃ OBJĘTYCH POZ. 19, NALEŻY STOSOWAĆ OCENĘ WEDŁUG TEJ POZYCJI (TJ. WEDŁUG POZ. 19).	
21. UTRATA ZĘBÓW (ZA KAŻDY ZĄB):	
A. SIEKACZE I KŁY:	
1. częściowa	1 -1,5
2. całkowita	3
B. POZOSTAŁE ZĘBY:	
1. częściowa	1
2. całkowita	2
22. ZŁAMANIE SZCZĘKI LUB ŻUCHWY - W ZALEŻNOŚCI OD PRZEMIESZCZEŃ, NIESYMETRII ZGRYZU, UPOŚLEDZENIA ŻUCIA I ROZWIERANIA SZCZĘK POWODUJĄCE ZABURZENIA FUNKCJI:	
A.	
1. nieznacznego stopnia	1-5
B.	
1. średniego stopnia	6-10

C. ZNACZNEGO STOPNIA:	
1. przemieszczenia	+5
2. upośledzenie żucia	+5
3. niesymetria zgryzu	+5
4. zaburzenia rozwierania szczęk	+5
23. UTRATA SZCZĘKI LUB ŻUCHWY ŁĄCZNIE Z OSZPECENIEM I UTRATĄ ZĘBÓW - W ZALEŻNOŚCI OD UBYTKÓW, OSZPECENIA I POWIKŁAŃ:	
A.	
1. częściowa (należy oceniać według pozycji 19 i 21 nie więcej niż 35)	max. 35
2. całkowita	40-50
24. UBYTEK PODNIEBIENIA:	
A.	
1. z niewielkimi zaburzeniami mowy i/lub połykania	5-15
2. z dużymi zaburzeniami mowy lub połykania	16-25
3. z dużymi zaburzeniami mowy i połykania	40
25. UBYTKI JĘZYKA:	
A.	
1. bez zaburzeń mowy i połykania	1-3
2. z niewielkimi zaburzeniami mowy	5-10
3. ze średnio nasilonymi zaburzeniami mowy i połykania	15-20
4. z dużymi zaburzeniami mowy i połykania	20-35
5. całkowita utrata języka	50

III. USZKODZENIA NARZĄDU WZROKU

26. OBNIŻENIE OSTROŚCI WZROKU BĄDŹ UTRATA JEDNEGO LUB OBOJGA OCZU:											
A.											
1. uszczerbek określa się na podstawie tabeli ostrości wzroku:											
Ostrość wzroku oka prawego:	1,0 (10/10)	0,9 (9/10)	0,8 (8/10)	0,7 (8/10)	0,6 (6/10)	0,5 (1/2)	0,4 (4/10)	0,3 (3/10)	0,2 (2/10)	0 1 (1/10)	0
Ostrość wzroku oka lewego:	Procent trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu										
1,0 (10/10)	0	2.5	5	7.5	10	12.5	15	20	25	30	35
0,9 (9/10)	2.5	5	7.5	10	12.5	15	20	25	30	35	40
0,8 (8/10)	5	7.5	10	12.5	15	20	25	30	35	40	45

0,7 (7/10)	7.5	10	12.5	15	20	25	30	35	40	45	50
0,6 (6/10)	10	12.5	15	20	25	30	35	40	45	50	55
0,5 (1/2)	12.5	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
0,4 (4/10)	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65
0,3 (3/10)	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
0,2 (2/10)	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80
0,1 (1/10)	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90
0	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100

UWAGA: OSTROŚĆ WZROKU ZAWSZE OKREŚLA SIĘ PO KOREKCJI SZKŁAMI ZARÓWNO PRZY ZMĘTNIENIU ROGÓWKI LUB SOCZEWKI, JAK I PRZY WSPÓLISTNIENIU USZKODZENIA SIATKÓWKI LUB NERWU WZROKOWEGO.

B.

1. utrata wzroku jednego oka z jednoczesnym wyluszczeniem gałki ocznej 38

27. PORAZENIE NASTAWNOŚCI (AKOMODACJI) - PRZY ZASTOSOWANIU SZKIEŁ KOREKCYJNYCH KONTAKTOWYCH: LUB SOCZEWEK

A.

1. jednego oka 15

2. obojga oczu 30

28. USZKODZENIE GAŁKI OCZNEJ WSKUTEK URAZÓW TĘPYCH:

A.

1. rozdarcie naczyńiówki jednego oka (poz. 26A)

2. zapalenie naczyńiówki i siatkówki jednego oka, powodujące zaburzenia widzenia środkowego lub obwodowego (poz. 26A)

3. urazowe uszkodzenia plamki żółtej jednego oka (poz. 26A)

4. zanik nerwu wzrokowego (poz. 26A)

29. USZKODZENIE GAŁKI OCZNEJ WSKUTEK URAZÓW DRAŻĄCYCH:

A.

1. blizny rogówki lub twardówki (garbiak twardówki) (poz. 26A)

2. zaćma urazowa (uszkodzenie soczewki) (poz. 26A)

3. ciało obce wewnątrzgałkowe powodujące obniżenie ostrości wzroku 10 + (poz. 26A)

4. ciało wewnątrzgałkowe nie powodujące obniżenia ostrości wzroku 10

30. USZKODZENIE GAŁKI OCZNEJ WSKUTEK URAZÓW CHEMICZNYCH I TERMICZNYCH (OPARZENIA ITP.)

A.

1. (poz. 26A)

31. KONCENTRYCZNE ZWĘŻENIE POLA WIDZENIA:			
A. OCENIAĆ NALEŻY WEDŁUG TABELI OCENY POLA WIDZENIA:			
1.			(poz. 31A)
Zwężenie do	Przy nienaruszonym drugim oku	W obu oczach	Przy ślepcie drugiego oka
60°	0	0	35
50°	5	15	45
40°	10	25	55
30°	15	50	70
20°	20	80	85
10°	25	90	95
poniżej 10°	35	95	100
32. POŁOWICZE NIEDOWIDZENIA:			
A.			
1. dwuskroniowe			60
2. dwunosowe			30
3. jednoimienne			25
33. BEZSOCZEWKOWOŚĆ PO OPERACYJNYM USUNIĘCIU ZAĆMY URAZOWEJ:			
A.			
1. w jednym oku			25
2. w obu oczach			40
34. UTRATA SOCZEWKI:			
A. OCENIAĆ NALEŻY WEDŁUG POZ. 26A:			
1. w jednym oku			min. 15
2. w obu oczach			min. 30
35. ZABURZENIA W DROŻNOŚCI PRZEWODÓW ŁZOWYCH (ŁZAWIENIE):			
A.			
1. w jednym oku			5-8
2. w obu oczach			10-12
36. ODWARSTWIENIE SIATKÓWKI JEDNEGO OKA:			
A. OCENIAĆ NALEŻY WEDŁUG POZ. 26 A I POZ. 31A:			
1.			min.15 - max 35
37. JASKRA:			
A. OCENIAĆ WEDŁUG TABELI OSTROŚCI WZROKU OCENIAĆ NALEŻY WG POZ. 26 A I POZ. 31 A:			
1. w jednym oku			max.35

2. w obu oczach	max.100
38. WYTRZESZCZ TĘTNIĄCY:	
A. USZCZERBEK POWINIEN ZAWIERAĆ SIĘ W ZAKRESIE OD 50 DO 100:	
1. wytrzeszcz	+15
2. ocena widzenia	(poz. 26A)
3. podwójne widzenie	+15
4. bóle głowy lub szum w głowie	+15
5. ciężka keratopatia z niedomykalności	+20
39. ZAĆMA URAZOWA:	
A.	
1.	(poz. 26A)
40. PRZEWLEKŁE ZAPALENIE SPOJÓWEK:	
A.	
1.	1-8

IV. USZKODZENIA NARZĄDU SŁUCHU

41. UPOŚLEDZENIE OSTROŚCI SŁUCHU:						
A.						
1. Przy upośledzeniu ostrości słuchu procent uszczerbku na zdrowiu określa się wg tabeli 41A:						
Ucho prawe	Słuch normalny	Nieznacznie upośledzony	Średnie upośledzenie	Duże upośledzenie	Upośledzenie graniczące z głuchotą	Głuchota zupełna
Ucho lewe						
W nawiasach podano stopień upośledzenia	(0%)	(30%)	(50%)	(70%)	(90%)	(100%)
	PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU					
Słuch normalny (0%)	0	5	10	15	18	20
Nieznaczne upośledzenie (30%)	5	10	15	18	20	25
Średnie upośledzenie (50%)	10	15	18	20	25	30
Duże upośledzenie (70%)	15	18	20	25	30	35
Upośledzenie graniczące z głuchotą (90%)	18	20	25	30	35	40
Głuchota zupełna (100%)	20	25	30	35	40	50
UWAGA: W CELU WYKLUCZENIA AGRAWACJI LUB SYMULACJI OSTROŚĆ SŁUCHU POWINNO OKREŚLAĆ SIĘ BADANIEM AUDIOMETRYCZNYM I BADANIEM STROIKAMI.						

42. URAZY MAŁŻOWINY USZNEJ:	
A.	
1. utrata części małżowiny lub zniekształcenie małżowiny (blizny, oparzenia i odmrożenia)	1-5
2. utrata jednej małżowiny	15
3. utrata obu małżowin	25
43. POURAZOWE ZWĘŻENIE LUB ZAROŚNIĘCIE PRZEWODU SŁUCHOWEGO ZEWNĘTRZNEGO JEDNOSTRONNE LUB OBUSTRONNE Z OSŁABIENIEM LUB PRZYTĘPIENIEM SŁUCHU:	
A.	
1.	(poz. 41A)
44. PRZEWLEKŁE ROPNE ZAPALENIE UCHA ŚRODKOWEGO:	
A.	
1. jednostronne	5
2. obustronne	10
45. PRZEWLEKŁE ROPNE ZAPALENIE UCHA ŚRODKOWEGO:	
A. POWIKŁANE (NALEŻY DODAĆ ODPOWIEDNIE WARTOŚCI USZCZERBKU):	
1. jednostronne	+5
2. obustronne	+10
3. perlak	+5
4. próchnica kości	+5
5. polip ucha	+5
46. USZKODZENIE UCHA ŚRODKOWEGO W NASTĘPSTWIE ZŁAMANIA KOŚCI SKRONIOWEJ Z UPOŚLEDZENIEM SŁUCHU:	
A.	
1.	(poz. 41A)
47. USZKODZENIE UCHA WEWNĘTRZNEGO:	
A.	
1. z uszkodzeniem części słuchowej	(poz. 41A)
B. Z USZKODZENIEM CZĘŚCI STATYCZNEJ - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	
1. zawroty głowy	+20
2. nudności, wymioty	+10
3. oczopląs spontaniczny	+10
C.	
1. z uszkodzeniem części słuchowej i statycznej - część słuchową oceniać jak w pkt. A), część statyczną jak w pkt. B)	max. 60
48. USZKODZENIE NERWU TWARZOWEGO ŁĄCZNIE Z PĘKNIĘCIEM KOŚCI SKALISTEJ: (NIE WIĘCEJ NIŻ 30)	
A. JEDNOSTRONNE - W ZALEŻNOŚCI OD ROZLEGŁOŚCI USZKODZENIA:	

1. porażenie mięśni twarzy	+10
2. zaburzenia smaku i wydzielania śliny	+10
3. znaczne upośledzenie wydzielania łez	+10
4. uszkodzenie słuchu	+10
B.	
1. obustronne	20-50

V. USZKODZENIA SZYI, KRTANI, TCHAWICY I PRZEŁYKU

49. USZKODZENIE GARDŁA Z UPOŚLEDZENIEM FUNKCJI:	
A.	
1. niewielkie uszkodzenie funkcji połykania i artykulacji	5
2. znaczne upośledzenie funkcji połykania i artykulacji	10
50. USZKODZENIE LUB ZWĘŻENIE KRTANI POZWALAJĄCE NA OBCHODZENIE SIĘ BEZ RURKI TCHAWICZEJ - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZWĘŻENIA:	
A.	
1. niewielka, sporadyczna duszność	5
2. duszność przy umiarkowanych wysiłkach życia codziennego	12
3. duszność przy niewielkich wysiłkach życia codziennego	25
51. USZKODZENIE KRTANI, POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ STAŁEGO NOSZENIA RURKI TCHAWICZEJ (CO NAJMNIEJ 6 MIEŚ. REHABILITACJA LOGOPEDYCZNA):	
A. W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ GŁOSU	
1. mowa przetykowa	35
2. mowa gardłowa	50
3. z bezgłosem	60
52. USZKODZENIE TCHAWICY. ZWĘŻENIE POWODUJĄCE:	
A.	
1. duszność przy szybkim chodzeniu po równym, wchodzeniu pod górę lub po schodach	1-20
2. duszność podczas chodzenia po równym z rówieśnikami	20-30
3. duszność (konieczność zatrzymania się dla nabrania powietrza) w trakcie chodzenia po równym w swoim tempie	30-45
4. duszność spoczynkowa	45-60
53. USZKODZENIE PRZEŁYKU POWODUJĄCE:	
A. (DO OCENY KONIECZNA OPINIA SPECJALISTY GASTROENTEROLOGA LUB CHIRURGA PRZEWODU POKARMOWEGO):	
1. niewielkie trudności w odżywianiu	10
2. odżywianie się pokarmami o konsystencji półpłynnej	30
3. odżywianie tylko płynami	50

4. całkowitą niedrożność przelyku ze stałą przetoką żołądkową	80
54. USZKODZENIE TKANEK MIĘKKICH (SKÓRY I MIĘŚNI) SZYI - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA RUCHOMOŚCI I USTAWIENIA GŁOWY:	
A.	
1. blizny szyi nie powodujące zaburzeń ruchomości	1-5
2. niewielkie ograniczenie ruchomości	5-10
3. znaczne ograniczenia ruchomości w pozycji czynnościowo korzystnej	10-15
4. znaczne ograniczenie ruchomości w pozycji czynnościowo niekorzystnej nieznacznie utrudniające czynności życia codziennego	20
5. znaczne ograniczenie ruchomości w pozycji czynnościowo niekorzystnej znacznie utrudniające czynności życia codziennego	30
UWAGA: USZKODZENIA TKANEK MIĘKKICH Z JEDNOCZESNYM USZKODZENIEM KRĘGOSŁUPA SZYJNEGO NALEŻY OCENIAĆ WG POZ. 89.	

VI. USZKODZENIA KLATKI PIERSIOWEJ I JEJ NASTĘPSTWA

55. BLIZNY I UBYTKI MIĘŚNI KLATKI PIERSIOWEJ OGRANICZAJĄCE RUCHOMOŚĆ KLATKI PIERSIOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD ROZLEGŁOŚCI BLIZN, UTRZYMUJĄCYCH SIĘ BÓLÓW I OD STOPNIA UPOŚLEDZENIA ODDYCHANIA:	
A.	
1. dolegliwości przy szybkim chodzeniu po równym, wchodzeniu pod górę lub po schodach i dolegliwości spoczynkowe ustępujące po zmianie pozycji ciała	1-5
2. dolegliwości podczas chodzenia po równym z rówieśnikami i dolegliwości spoczynkowe ustępujące po zmianie pozycji ciała	5-10
3. dolegliwości (konieczność zatrzymania się dla nabrania powietrza lub do ustąpienia dolegliwości bólowych) w trakcie chodzenia po równym w swoim tempie i dolegliwości spoczynkowe ustępujące po zmianie pozycji ciała	10-15
4. dolegliwości wysiłkowe i spoczynkowe stałe, niezależne od przyjętej pozycji ciała	30
56. UTRATA BRODAWKI SUTKOWEJ U KOBIET CZĘŚCIOWA LUB CAŁKOWITA W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCENI I BLIZN (DLA KOBIET DO 45 RŻ. X 2):	
A.	
1. częściowa	2
2. całkowita	7
57. UTRATA GRUCZOŁU PIERSIOWEGO W ZALEŻNOŚCI OD WIELKOŚCI UBYTKI I BLIZN (DLA KOBIET DO 45 RŻ. X 2):	
A. CZĘŚCIOWA:	
1. nie powodująca znacznego defektu kosmetycznego	4
2. powodująca znaczny defekt kosmetyczny	8
B.	
1. całkowita	12
C.	
1. z częścią mięśnia piersiowego	18

58. USZKODZENIE ŻEBER (ZŁAMANIE CO NAJMNIEJ 2 ŻEBER):	
A. Z OBECNOŚCIĄ ZNIEKSZTAŁCEŃ I BEZ ZMNIEJSZENIA POJEMNOŚCI ŻYCIOWEJ PŁUC:	
1. zniekształcenia niewielkie	1-2
2. zniekształcenia powodujące znaczny defekt kosmetyczny	3-5
B. Z OBECNOŚCIĄ ZNIEKSZTAŁCEŃ I ZE ZMNIEJSZENIEM POJEMNOŚCI ŻYCIOWEJ PŁUC - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZMNIEJSZENIA POJEMNOŚCI ŻYCIOWEJ:	
1. duszność przy szybkim chodzeniu po równym, wchodzeniu pod górę lub po schodach	1-10
2. duszność podczas chodzenia po równym z rówieśnikami	10-15
3. duszność (konieczność zatrzymania się dla nabrania powietrza) w trakcie chodzenia po równym w swoim tempie	15-20
4. duszność spoczynkowa	25
59. ZŁAMANIE MOSTKA ZE ZNIEKSZTAŁCENIAMI KLATKI PIERSIOWEJ:	
A.	
1. niewielkiego stopnia	3
2. umiarkowanego stopnia	5
3. znacznego stopnia	8
60. ZAPALENIE KOŚCI (PRZETOKI) ŻEBER LUB MOSTKA:	
A.	
1. izolowane zapalenie kości	10
2. zapalenie kości z przetokami	20
61. USZKODZENIE PŁUC I OPŁUCNEJ (ZROSTY OPŁUCNO WE, USZKODZENIA TKANKI PŁUCNEJ, UBYTKI TKANKI PŁUCNEJ, CIAŁA OBCE ITP.):	
A.	
1. bez niewydolności oddechowej	5
B. Z NIWYDOLNOŚCIĄ ODDECHOWĄ - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA:	
1. duszność przy szybkim chodzeniu po równym, wchodzeniu pod górę lub po schodach	10
2. duszność podczas chodzenia po równym z rówieśnikami	20
3. duszność (konieczność zatrzymania się dla nabrania powietrza) w trakcie chodzenia po równym w swoim tempie	30
4. duszność spoczynkowa (zaawansowane serce płucne)	40
62. USZKODZENIE TKANKI PŁUCNEJ POWIKŁANE PRZETOKAMI OSKRZELOWYMI, ROPNIEM PŁUC - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA NIWYDOLNOŚCI ODDECHOWEJ:	
A.	
1. duszność przy szybkim chodzeniu po równym, wchodzeniu pod górę lub po schodach	40
2. duszność podczas chodzenia po równym z rówieśnikami	50
3. duszność (konieczność zatrzymania się dla nabrania powietrza) w trakcie chodzenia po równym w swoim tempie	60
4. duszność spoczynkowa (zaawansowane serce płucne)	80

UWAGA: PRZY ORZEKANIU WEDŁUG POZ. 61 I 62 STOPIEŃ USZKODZENIA TKANKI PŁUCNEJ I NIETYDOLNOŚCI ODDECHOWEJ NALEŻY POTWIERDZIĆ DODATKOWYMI BADANIAMI OBRAZOWYMI LUB CZYNNOŚCIOWYMI. KONIECZNA PEŁNA DOKUMENTACJA MEDYCZNA!

63. USZKODZENIE SERCA LUB OSIERDZIA (POURAZOWE, POZAWAŁOWE):

A.

1. z wydolnym układem krążenia, EF powyżej 55%, powyżej 10 MET, bez zaburzeń kurczliwości	5
2. I klasa NYHA, EF 50%-55%, powyżej 10 MET, niewielkie zaburzenia kurczliwości	10
3. II klasa NYHA, EF 45%-55%, 7-10 MET, umiarkowane zaburzenia kurczliwości	20
4. III klasa NYHA, EF 35%-45%, 5-7 MET, nasilone zaburzenia kurczliwości	30
5. IV klasa NYHA, EF <35%, poniżej 5 MET, znaczne zaburzenia kurczliwości	40

64. PRZEPUKLINY PRZEPONOWE - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ FUNKCJI PRZEWODU POKARMOWEGO, ODDYCHANIA I KRĄŻENIA (JEŚLI WYSTĘPUJĄ DOLEGLIWOŚĆ ZARÓWNO ZE STRON UKŁADU SERCOWO-NACZYNIOWEGO, JAK I UKŁADU POKARMOWEGO NALEŻY JE ZSUMOWAĆ – MAX 40):

A.

1. objawy niewydolności krążeniowo-oddechowej niewielkiego stopnia – I st. wg NYHA	+3
2. objawy niewydolności krążeniowo-oddechowej - II st. wg NYHA	+5
3. objawy niewydolności krążeniowo-oddechowej - III st. wg NYHA	+15
4. objawy niewydolności krążeniowo-oddechowej - IV st. wg NYHA	+20

B.

1. dolegliwości ze strony układu pokarmowego o umiarkowanym nasileniu	+10
2. dolegliwości ze strony układu pokarmowego o znacznym nasileniu (zaburzenia drożności układu pokarmowego)	+20

VII. USZKODZENIA BRZUCHA I ICH NASTĘPSTWA

65. USZKODZENIA POWŁOK JAMY BRZUSZNEJ (PRZEPUKLINY POURAZOWE, PRZETOKI ITP.) - W ZALEŻNOŚCI OD UMIEJSCOWIENIA I ROZMIARÓW USZKODZENIA POWŁOK JAMY BRZUSZNEJ:

A. BLIZNY (DLA KOBIET X 2):

1. < 5 cm długości/średnicy	1
2. > 5 cm długości /średnicy	3

B.

1. ubytki mięśniowe bez przepukliny	5
-------------------------------------	---

C. PRZEPUKLINY POURAZOWE:

1. przepuklina pachwinowa	10
2. przepuklina przedniej ściany brzucha	20
3. przepuklina pępkowa	20
4. przepuklina udowa	10

D.

1. przetoki będące wynikiem powikłań pourazowych	30
--	----

UWAGA: ZA PRZEPUKLINY POURAZOWE UWAŻA SIĘ PRZEPUKLINY SPOWODOWANE URAZOWYM USZKODZENIEM POWŁOK BRZUSZNYCH (NP. PO ROZERWANIU MIĘŚNI POWŁOK BRZUSZNYCH).

66. USZKODZENIE ŻOŁĄDKA, JELIT I SIECI:

A.

1. bez zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego i przy dostatecznym stanie odżywiania	5

B. Z ZABURZENIAMI TRAWIENIA I NIEDOSTATECZNYM STANEM ODŻYWIANIA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ STANU ODŻYWIANIA:

1. znaczna utrata masy ciała (tj. > 10%)	+10
2. objawy niedoboru białek	+5
3. objawy niedoboru węglowodanów	+5
4. objawy niedoboru witamin rozpuszczalnych w tłuszczach (A, D, E, K)	+5
5. objawy niedoboru witaminy B12, kwasu foliowego, żelaza	+5
6. wtórne zaburzenia wewnątrzwydzielnicze	+5

C. ODŻYWIANIE JEDYNIIE PARENTERALNE:

50

67. PRZETOKI JELITOWE, KAŁOWE I ODBYT SZTUCZNY - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZANIECZYSZCZANIA SIĘ I ZMIAN ZAPALNYCH TKANEK OTACZAJĄCYCH PRZETOKĘ:

A. JELITA CIENKIEGO:

20+

1. zapalenie tkanek otaczających przetokę	+10
2. reakcja uczuleniowa tkanek otaczających przetokę	+5
3. niedostateczny stan odżywiania	+20
4. nieregularna wymiana torebek	+5
5. częsta wymiana torebek	+5
6. brak możliwości utrzymania prawidłowej higieny	+5

B. JELITA GRUBEGO:

15+

1. zapalenie tkanek otaczających przetokę	+10
2. reakcja uczuleniowa tkanek otaczających przetokę	+5
3. nieregularna wymiana torebek	+5
4. częsta wymiana torebek	+5
5. brak możliwości utrzymania prawidłowej higieny	+10

68. PRZETOKI OKOŁOODBYTNICZE:

A.

1.	15

69. USZKODZENIA ZWIERACZA ODBYTU, POWODUJĄCE STAŁE, CAŁKOWITE NIETRZYMANIE KAŁU I GAZÓW:

A.

1.	60

70. WYPADNIĘCIE ODBYTNICY - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA WYPADNIĘCIA:

A.

1. wypadanie błony śluzowej odbytnicy	10
2. niepełne wypadanie odbytnicy	20
3. pełne wypadanie odbytnicy	30
71. UTRATA ŚLEDZIONY:	
A.	
1. bez istotnych zmian w obrazie krwi	15
2. ze zmianami w obrazie krwi lub/i ze zrostami otrzewnowymi	30
72. USZKODZENIA WĄTROBY I PRZEWODÓW ŻÓŁCIOWYCH, PEČHERZYKA ŻÓŁCIOWEGO LUB TRZUSTKI W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA POWIKŁAŃ (NIE WIĘCEJ NIŻ 60):	
A. USZKODZENIE/ RESEKCJA FRAGMENTU WĄTROBY:	
1. bez wpływu na funkcje narządu	+10
2. z następowymi zaburzeniami funkcji wątroby	+20
B. USZKODZENIE/ RESEKCJA FRAGMENTU TRZUSTKI:	
1. bez wpływu na funkcje narządu	+10
2. z następowymi zaburzeniami funkcji zewnątrzwydzielniczej	+20
3. z następowymi zaburzeniami funkcji wewnątrzwydzielniczej	+20
C.	
1. uszkodzenie dróg żółciowych z następowym zwężeniem	+10

VIII. USZKODZENIA NARZĄDÓW MOCZOPŁCIOWYCH

73. USZKODZENIE JEDNEJ NERKI LUB OBU NEREK PROWADZĄCE DO POWSTANIA:	
A.	
1. przewlekłych stanów zapalnych	+10
2. nadciśnienia	+15
74. UTRATA JEDNEJ NERKI PRZY DRUGIEJ ZDROWEJ I PRAWIDŁOWO DZIAŁAJĄCEJ:	
A.	
1.	20
75. UTRATA JEDNEJ NERKI PRZY UPOŚLEDZENIU FUNKCJONOWANIA DRUGIEJ NERKI LUB USZKODZENIE OBU NEREK PROWADZĄCE DO ICH SCHYŁKOWEJ NIEWYDOLNOŚCI - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA UPOŚLEDZENIA FUNKCJI POZOSTAŁEJ NERKI (FUNKCJA OKREŚLANA WEDŁUG BADAŃ LABORATORYJNYCH I OBRAZU KLINICZNEGO):	
A.	
1. utajona niewydolność nerek	30
2. wyrównana niewydolność nerek	40
3. niewyrównana niewydolność nerek	50
4. schyłkowa niewydolność nerek (mocznicą)	75

76. USZKODZENIE MOCZOWODU POWODUJĄCE ZAWĘŻENIE JEGO ŚWIATŁA:	
A.	
1.	20
77. USZKODZENIE PĘCZERZA:	
A.	
1. przewlekłe stany zapalne	+10
2. zmniejszenie pojemności pęcherza	+10
3. zaburzenia w oddawaniu moczu	+10
78. PRZETOKI DRÓG MOCZOWYCH I PĘCZERZA MOCZOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA STAŁEGO ZANIECZYSZCZENIA SIĘ MOCZEM (DO OCENY PO 6 MIESIĄCACH OD URAZU):	
A.	
1. uniemożliwiające prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym i podjęcie pracy zarobkowej/ nauki	50
2. znacznie utrudniające wykonywanie pracy zarobkowej/ nauki, praca /nauka w specjalnych warunkach	30
3. nie utrudniające w sposób znaczący pracy zarobkowej /nauki	20
79. USZKODZENIE CEWKI MOCZOWEJ:	
A.	
1. powodujące trudności w oddawaniu moczu	10
2. powodujące przewlekły nieżyt pęcherza i nietrzymanie moczu	20
3. powodujące zaleganie moczu i przewlekły stan zapalny	30
80. UTRATA PRĄCIA:	
A.	
1.	40
81. CZĘŚCIOWA UTRATA PRĄCIA:	
A.	
1.	20
82. UTRATA JEDNEGO JĄDRA LUB JAJNIKA:	
A.	
1.	20
83. UTRATA OBU JĄDER LUB JAJNIKÓW:	
A.	
1.	40
84. POURAZOWY WODNIAK JĄDRA:	
A.	
1.	10
85. UTRATA MACICY:	

A.	
1. w wieku do 45 lat	40
2. w wieku powyżej 45 lat	20
86. USZKODZENIE KROCZA POWODUJĄCE WYPADNIĘCIE NARZĄDÓW RODNYCH:	
A.	
1. pochwy	10
2. pochwy i macicy	30

IX. OSTRE ZATRUCIA I ICH NASTĘPSTWA (NALEŻY ORZEKAĆ NIE WCZEŚNIEJ NIŻ PO 6 MIESIĄCACH)

87. NAGŁE ZATRUCIE GAZAMI ORAZ SUBSTANCJAMI I PRODUKTAMI ZE STWIERDZONĄ UTRATĄ PRZYTOMNOŚCI, LECZ BEZ WTÓRNYCH POWIKŁAŃ DOTYCZĄCYCH NARZĄDÓW WEWNĘTRZNYCH I UKŁADÓW ODDECHOWEGO, SERCOWO-NACZYNIOWEGO, KRWIOTWÓRCZEGO:	
A.	
1.	1-10
NAGŁE ZATRUCIE GAZAMI ORAZ SUBSTANCJAMI I PRODUKTAMI (Z WYJĄTKIEM ZATRUĆ POKARMOWYCH) POWODUJĄCE TRWAŁE USZKODZENIE:	
A.	
1. narządów układu oddechowego i sercowo-naczyniowego (np. rozedma, kardiomiopatia)	10-20
2. układu krwiotwórczego (np. anemia aplastyczna)	25
UWAGA: USZKODZENIE NARZĄDÓW UKŁADU POKARMOWEGO NALEŻY OCENIAĆ WEDŁUG ODPOWIEDNICH POZYCJI ROZDZ. E I G. USZKODZENIE UKŁADU NERWOWEGO NALEŻY OCENIAĆ WEDŁUG ODPOWIEDNICH POZYCJI ROZDZ. A. USZKODZENIE NARZĄDU WZROKU WSKUTEK NAGŁYCH ZATRUĆ NALEŻY OCENIAĆ WEDŁUG ODPOWIEDNICH POZYCJI ROZDZ. C MAX.25	

X. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA I RDZENIA KRĘGOWEGO

89. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA W ODCINKU SZYJNYM:	
A. Z OGRANICZENIAMI RUCHOMOŚCI - BEZ TRWAŁYCH ZNIEKSZTAŁCEŃ KRĘGÓW:	
1. następstwa urazów skrętnych powodujące miejscowe dolegliwości bólowe, z ograniczeniem zakresu ruchomości kręgosłupa szyjnego głównie ruchów rotacyjnych	1-5
2. następstwa urazów skrętnych powodujące miejscowe dolegliwości, bólowe z ograniczeniem zakresu ruchomości kręgosłupa szyjnego we wszystkich płaszczyznach	6-8
B. Z OGRANICZENIEM RUCHOMOŚCI - ZE ZNIEKSZTAŁCENIEM MIERNEGO STOPNIA:	
1. zmiany pourazowe z ograniczeniem ruchomości, ale z możliwością normalnego funkcjonowania	10
2. zmiany pourazowe ze znacznym ograniczeniem ruchomości zwłaszcza ruchów rotacyjnych	15
3. zmiany pourazowe ze znacznym ograniczeniem ruchomości we wszystkich płaszczyznach	25
C. Z CAŁKOWITYM ZESZTYWNIENIEM I NIEKORZYSTNYM USTAWIENIEM GŁOWY:	
1. zmiany pourazowe powodujące ustawienie głowy w pozycji czynnościowo niekorzystnej	25

2. wielopoziomowe zmiany pourazowe powodujące przymusowe ustawienie głowy, z zachowaniem śladowego bolesnego ruchu	40
3. wielopoziomowe zmiany pourazowe powodujące przymusowe ustawienie głowy w pozycji skrajnie czynnościowo niekorzystnej	50
90. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA W ODCINKU PIERSIOWYM (TH 1 -TH 11):	
A. BEZ ZNIEKSZTAŁCEŃ - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:	
1. następstwa urazów powodujące miejscowe dolegliwości bólowe, z nieznacznym ograniczeniem zakresu ruchomości	1-3
2. następstwa urazów powodujące umiarkowane dolegliwości bólowe, z ograniczeniem zakresu ruchomości	4-8
3. następstwa urazów powodujące znaczne dolegliwości bólowe, ze zniesieniem ruchomości	9-10
B. ZE ZNIEKSZTAŁCENIEM I OGRANICZENIEM RUCHOMOŚCI - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZNIEKSZTAŁCENIA I OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI:	
1. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące nieznaczne ograniczenia ruchomości	8-10
2. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące umiarkowane dolegliwości bólowe oraz ograniczenia ruchomości	11-15
3. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące znaczne dolegliwości bólowe oraz zniesienie ruchomości	16-25
91. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA W ODCINKU PIERSIOWYM I ŁĘDŹWIOWYM (TH 12-L5) ZALEŻNOŚCI OD OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI I ZNIEKSZTAŁCENIA KRĘGÓW:	
- W	
A. Z OGRANICZENIEM RUCHOMOŚCI I BEZ WYRAŻNYCH ZNIEKSZTAŁCEŃ:	
1. następstwa urazów powodujące miejscowe dolegliwości bólowe, z nieznacznym ograniczeniem zakresu ruchomości	1-3
2. następstwa urazów powodujące umiarkowane dolegliwości bólowe, z ograniczeniem zakresu ruchomości	4-8
B. MIERNE OGRANICZENIA I ZNIEKSZTAŁCENIA:	
1. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące nieznaczne ograniczenia ruchomości	8-10
2. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące umiarkowane dolegliwości bólowe oraz ograniczenia ruchomości	11-15
3. zmiany pourazowe ze zniekształceniem kręgów powodujące znaczne dolegliwości bólowe oraz zniesienie ruchomości	16-25
C. ZNACZNE OGRANICZENIA I ZNIEKSZTAŁCENIA:	
1. zmiany pourazowe z dużymi zniekształceniami, ograniczeniem ruchomości oraz zaburzające normalne funkcjonowanie	25
2. wielopoziomowe zmiany pourazowe ze znacznym ograniczeniem ruchomości	30
3. zmiany pourazowe ze znacznym ograniczeniem ruchomości we wszystkich płaszczyznach i nasilonym zespołem bólowym	40
92. IZOLOWANE ZŁAMANIA WYROSTKÓW POPRZECZNYCH LUB OŚCISTYCH - W ZALEŻNOŚCI OD ICH LICZBY, PRZEMIESZCZEŃ I WPŁYWU NA OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI KRĘGOSŁUPA:	
A.	
1. nie ograniczające ruchomości kręgosłupa	1-3
2. ograniczające ruchomość kręgosłupa	4-8
93. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA POWIKŁANE ZAPALENIEM KRĘGÓW LUB OBECNOŚCIĄ CIAŁA OBCEGO ITP. (WG. POZYCJI 89-92):	
A.	
1.	+5

UWAGA: POURAZOWĄ NIESTABILNOŚĆ LUB POURAZOWY KRĘGOZMYK OCENIAĆ NALEŻY WG POZYCJI 89-92. USZKODZENIA MIĘŚNI KRĘGOSŁUPA OCENIAĆ WG STOPNIA OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI KRĘGOSŁUPA NA DANYM ODCINKU. (98A, 90A, 91 A).	
94. USZKODZENIA RDZENIA KRĘGOWEGO:	
A.	
1. przy objawach poprzecznego przecięcia rdzenia z całkowitym porażeniem lub niedowładem dużego stopnia dwóch lub czterech kończyn	100
B.	
1. niedowład kończyn dolnych bez uszkodzenia górnej części rdzenia (kończyn górnych), umożliwiający poruszanie się jedynie przy pomocy dwóch łasek	60-70
C.	
1. niedowład kończyn dolnych, umożliwiający poruszanie się o jednej lasce	30-35
D.	
1. porażenie całkowite kończyn górnych z zanikami mięśniowymi, zaburzeniami czucia i zmianami troficznymi bez porażenia kończyn dolnych (w następstwie wylewu śródrzeniowego)	100
E. NIEDOWŁAD ZNA CZNEGO STOPNIA OBU KOŃCZYN GÓRNYCH, ZNA CZNIE UPOŚLEDZAJĄCY CZYNNOŚĆ KOŃCZYN (PO WYLEWIE ŚRÓDRZENIOWYM):	
1. z większym zajęciem kończyny górnej prawej	80
2. z większym zajęciem kończyny górnej lewej	60
F. NIEDOWŁAD NIEZNACZNEGO STOPNIA OBU KOŃCZYN GÓRNYCH (PO WYLEWIE ŚRÓDRZENIOWYM):	
1. z większym zajęciem kończyny górnej prawej	40
2. z większym zajęciem kończyny górnej lewej	20
G. ZABURZENIA ZE STRONY ZWIERACZY I NARZĄDÓW PŁCIOWYCH BEZ NIEDOWŁADÓW (ZESPÓŁ STOŻKA KOŃCOWEGO):	
1. zaburzenia funkcji zwieracza pęcherza i/lub odbytu lub sfery płciowej	20
2. znaczne zaburzenia funkcji zwieraczy pęcherza, odbytu i sfery płciowej	30
3. całkowita utrata funkcji zwieraczy pęcherza, odbytu i sfery płciowej	40
H. ZABURZENIA CZUCIA, ZESPOŁY BÓLOWE BEZ NIEDOWŁADÓW - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ (MAX 30):	
1. znaczne zaburzenia czucia	+15
2. umiarkowane zaburzenia czucia	+10
3. niewielkie zaburzenia czucia	+5
4. zespoły bólowe wymagające stałego przyjmowania leków p/bólowych	+15
5. zespoły bólowe wymagające sporadycznego przyjmowania leków p/bólowych	+5
95. URAZOWE ZESPOŁY KORZENIOWE (BÓLOWE, RUCHOWE LUB MIESZANE) - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA:	
A. SZYJNE (MAX 30):	
1. znaczne zaburzenia czucia	+5
2. umiarkowane zaburzenia czucia	+3
3. niewielkie zaburzenia czucia	+2
4. zespoły bólowe wymagające stałego przyjmowania leków p/bólowych	+10

5. zespoły bólowe wymagające sporadycznego przyjmowania leków p/bólowych	+5
6. zaburzenia ruchu znacznego stopnia	+10
7. zaburzenia ruchu umiarkowanego stopnia	+5
8. zaburzenia ruchu niewielkiego stopnia	+2
9. osłabienie siły mięśniowej	+5
B.	
1. piersiowe	2-5
C. LĘDŹWIOWO-KRZYŻOWE (NIE WIĘCEJ NIŻ 30):	
1. znaczne zaburzenia czucia	+5
2. umiarkowane zaburzenia czucia	+3
3. niewielkie zaburzenia czucia	+2
4. zespoły bólowe wymagające stałego przyjmowania leków p/bólowych	+10
5. zespoły bólowe wymagające sporadycznego przyjmowania leków p/bólowych	+5
6. zaburzenia ruchu znacznego stopnia	+10
7. zaburzenia ruchu umiarkowanego stopnia	+5
8. zaburzenia ruchu niewielkiego stopnia	+2
9. osłabienie siły mięśniowej	+5
D.	
1. guziczne	3

XI. USZKODZENIA MIEDNICY

96. UTRWALONE ROZEJŚCIE SIĘ SPOJENIA ŁONOWEGO LUB ROZERWANIE STAWU KRZYŻOWO- BIODROWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA PRZEMIESZCZENIA I ZABURZEŃ CHODU:	
A. NIEWIELKIEGO STOPNIA:	
1. rozerwanie z rozejściem spojenia łonowego powodujące miejscowe dolegliwości i bez istotnych zaburzeń chodu	1-3
2. rozerwanie z rozejściem spojenia łonowego powodujące dolegliwości podczas chodu	4-8
B. ZNACZNEGO STOPNIA:	
1. rozerwanie spojenia powodujące dolegliwości w stawie krzyżowo-biodrowym	10
2. rozerwanie spojenia wraz z podwichnięciem w stawie krzyżowo-biodrowym	18
3. zwichnięcie w stawie krzyżowo-biodrowym z utrwalonymi dolegliwościami	25
4. obustronne zwichnięcie w stawach krzyżowo-biodrowych	35
97. ZŁAMANIE MIEDNICY Z PRZERWANIEM OBRĘCZY BIODROWEJ JEDNO- LUB WIELOMIEJSCOWE:	
A. W ODCINKU PRZEDNIM (KOŚĆ ŁONOWA, KULSZOWA) MAX 15:	
1. objawy neurologiczne ze strony jednego nerwu	+5

2. objawy neurologiczne ze strony dwóch lub trzech nerwów	+10
3. zaburzenia chodu	+5
4. jednostronne złamania k. kulszowej lub łonowej wygojone z niewielkimi przemieszczeniami	+2
5. jednostronne złamania k. kulszowej i łonowej wygojone z wyraźnymi przemieszczeniami	+5
6. obustronne złamania k. kulszowych i łonowych wygojone z niewielkimi przemieszczeniami	+8
7. obustronne złamania k. kulszowych i łonowych wygojone z wyraźnymi przemieszczeniami	+10
B. W ODCINKU TYLNYM (TYP MALGAIGNE' A):	
1. podwójne, pionowe złamanie z przemieszczeniem do 2 cm i miernymi dolegliwościami bólowymi	15
2. podwójne, pionowe złamanie miednicy z przemieszczeniem powyżej 2 cm i średniego stopnia dolegliwościami bólowymi	20
3. podwójne, pionowe złamanie miednicy z większymi przemieszczeniami i znacznymi dolegliwościami oraz zaburzeniami statyki i chodu	30
4. obustronne, podwójne złamania w odcinku tylnym ze znacznymi dolegliwościami i/lub z uszkodzeniem pęcherza i cewki moczowej.	45
98. ZŁAMANIE PANEWKI STAWU BIODROWEGO, STROPU PANEWKI - W ZALEŻNOŚCI OD PRZEMIESZCZEŃ, ZBORNOŚCI STAWU STOPNIA ZWICHNIĘCIA I ZAKRESU RUCHÓW:	
A.	
1. zwichnięcie I°	1-10
B.	
1. zwichnięcie II°	10-15
C.	
1. zwichnięcie III°	15-20
D. ZWICHNIĘCIE IV°	
1. pozwalające na w miarę sprawny chód, bez nasilonych dolegliwości bólowych	24
2. upośledzenie sprawności chodu, z wtórnymi dolegliwościami z zakresu kolana, stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	32
3. znacznego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne w postaci braku funkcji podporowej kończyny oraz wtórne dolegliwości ze strony kolana, stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	40
99. IZOLOWANE ZŁAMANIE MIEDNICY (TALERZ BIODROWY, KOLCE BIODROWE, GUZ KUŁSZOWY) - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ I ZABURZEŃ FUNKCJI:	
A.	
1. pojedyncze, jednostronne złamania talerzy biodrowych lub kolców biodrowych	3
2. mnogie, jednostronne złamania dające deformację miednicy	7
3. obustronne złamania powodujące znaczne dolegliwości bólowe	12
4. obustronne złamania powodujące znaczne deformacje i dolegliwości	15

XII. USZKODZENIA KOŃCZYNY GÓRNEJ

A. ŁOPATKA	prawa	lewa
100. ZŁAMANIE ŁOPATKI:		
A. WYGOJONE ZŁAMANIE ŁOPATKI Z NIEZNACZNYM PRZEMIESZCZENIEM, BEZ WIĘKSZYCH ZABURZEŃ		FUNKCJI:
1. złamanie wygojone z miejscowymi dolegliwościami bez ograniczeń zakresu ruchomości w stawie	1	1
2. złamanie wygojone z niewielkimi przemieszczeniami oraz z miejscowymi dolegliwościami i bez ograniczeń zakresu ruchomości w stawie łopatkowo-ramiennym	4	2
3. złamanie wygojone z niewielkimi przemieszczeniami z miejscowymi dolegliwościami i ograniczeniami ruchomości w postaci ograniczenia unoszenia ramienia do 140°	8	4
B. WYGOJONE ZŁAMANIE ŁOPATKI Z DUŻYM PRZEMIESZCZENIEM I WYRAŻNYM UPOŚLEDZENIEM FUNKCJI KOŃCZYNY - W ZALEŻNOŚCI OD ZABURZEŃ:		
1. złamania wygojone z przemieszczeniem, z większymi dolegliwościami bólowymi oraz z możliwością unoszenia ramienia do kąta 90-130°	10	8
2. złamanie wygojone z wytworzeniem przykurczu nie pozwalającego na unoszenie ramienia ponad 90°	16	12
3. złamanie wygojone z ograniczeniem zakresu odwodzenia w stawie barkowym do 45°, pozostałych ruchów zwłaszcza rotacji, z zanikami mięśni obręczy barkowej, ale bez uszkodzeń neurologicznych	24	16
4. złamania wygojone ze śladem ruchu w stawie barkowym, z powikłaniami neurologicznymi	30	20
C. WYGOJONE ZŁAMANIE SZYJKI I PANEWKI, Z DUŻYM PRZEMIESZCZENIEM, PRZYKURCZEM W STAWIE ŁOPATKOWO- RAMIENNYM, Z DUŻYMI ZANIKAMI MIĘŚNI ITP.:		
1. złamanie wygojone z przemieszczeniem odpowiadającym nieodprowadzalnemu zwicnięciu w stawie łopatkowo-ramiennym lub stawowi cepowemu	35	30
2. złamanie wygojone jak opisano wyżej ze znacznym uszkodzeniem splotu barkowego	50	40
UWAGA: NORMY POZYCJI 100 ZAWIERAJĄ RÓWNIEŻ EWENTUALNE POWIKŁANIA NEUROLOGICZNE!		

B. OBOJCZYK	prawa	lewa
101. WADLIWIE WYGOJONE ZŁAMANIE OBOJCZYKA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZNIEKSZTAŁCENIA I OGRANICZENIA RUCHÓW:		
A. NIEZNACZNE ZMIANY:		
1. niewielka deformacja	1-3	1
2. wyraźna deformacja powodująca skrócenie wymiaru poprzecznego barku bez istotnych ograniczeń zakresu ruchów w stawie łopatkowo-ramiennym	4-7	2
3. wyraźna deformacja z ograniczeniem zakresu ruchomości w stawie łopatkowo-ramiennym	8	4
B. WYRAŻNE ZMIANY:		
1. znaczna deformacja, powodująca bliznowaty przykurcz stawu barkowego, zaniki mięśnia naramiennego, mięśni obręczy barkowej z ograniczeniem sprawności sprowadzającym się do możliwości unoszenia ramienia do kąta 100°	10	5
2. znaczna deformacja, powodująca bliznowaty przykurcz stawu barkowego, zaniki mięśni obręczy barkowej z ograniczeniem sprawności sprowadzającym się do możliwości unoszenia ramienia poniżej kąta 90° i z ograniczeniami ruchów rotacyjnych	16	12
3. znaczna deformacja, z bolesnym przykurczeni stawu barkowego pozostawiająca jego śladowy ruch	20	15

102. STAW RZEKOMY OBOJCZYKA - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, PRZEMIESZCZEŃ, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI KOŃCZYNY:		
A. NIEZNACZNE ZMIANY:		
1. wyraźna deformacja powodująca skrócenie wymiaru poprzecznego barku bez istotnych ograniczeń zakresu ruchów w stawie łopatkowo-ramiennym	1-4	2
2. wyraźna deformacja z ograniczeniem zakresu ruchomości w stawie łopatkowo-ramiennym jak unoszenia kończyny do kąta 140°, z ograniczeniem ruchów rotacyjnych	8	4
B. ZNACZNE ZMIANY:		
1. znaczna deformacja, ze skróceniem wymiaru poprzecznego stawu barkowego, z ograniczeniem zakresu ruchomości w przedziale do 90-130°, zniesieniem ruchów rotacyjnych	10	5
2. znaczna deformacja, po próbie leczenia operacyjnego zakończonej niepowodzeniem, z przykurczem stawu łopatkowo-ramiennego pozostawiającym śladowy ruch	16	12
3. znaczna deformacja, po próbie leczenia operacyjnego zakończonej niepowodzeniem, patologiczna ruchomość odłamów, skrócenie wymiaru poprzecznego barku, zeszywnienie stawu łopatkowo-ramiennego	24	15
103. ZWICHNIĘCIE STAWU OBOJCZYKOWO-BARKOWEGO LUB OBOJCZYKOWO-MOSTKOWEGO W ZALEŻNOŚCI OD OGRANICZENIA RUCHÓW, UPOŚLEDZENIA ZDOLNOŚCI DŹWIGANIA I STOPNIA DEFORMACJI:		
A. NIEZNACZNE ZMIANY:		
1. niewielka deformacja	1-3	1
2. wyraźna deformacja wynikająca z odstawania - objawu klawisza (I lub II°) bez istotnych ograniczeń zakresu ruchów w stawie łopatkowo-ramiennym.	4-7	2-3
3. wyraźna deformacja wynikająca z odstawania - objawu klawisza (II lub III°) z ograniczeniem zakresu ruchomości w stawie łopatkowo-ramiennym jak unoszenia kończyny do kąta 140°, z ograniczeniem ruchów rotacyjnych	8	4
B. ZNACZNE ZMIANY:		
1. znaczna deformacja, patologiczna ruchomość, ograniczenia zakresu ruchomości w przedziale od 90 do 130°, zniesienie rotacji zewnętrznej	10	5
2. znaczna deformacja, po próbie leczenia operacyjnego zakończonego niepowodzeniem, z przykurczem stawu łopatkowo-ramiennego pozostawiającym śladowy ruch	16	12
3. znaczna deformacja, patologiczna ruchomość, z ograniczeniem sprawności, po próbie leczenia operacyjnego zakończonej niepowodzeniem, patologiczna ruchomość, skrócenie wymiaru poprzecznego barku i całkowite zeszywnienie stawu łopatkowo-barkowego	20	16
104. USZKODZENIA OBOJCZYKA POWIKŁANE PRZEWLEKŁYM ZAPALENIEM KOŚCI I OBECNOŚCIĄ CIAŁ OBCYCH - OCENIA SIĘ WG. POZYCJI 101-103 ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU O:		
A.		
1. przewlekłe zapalenia kości		+2
2. przetoki		+2
3. ciała obce		+2
UWAGA: PRZY WSPÓLISTNIEJĄCYCH POWIKŁANIACH NEUROLOGICZNYCH NALEŻY STOSOWAĆ OCENĘ WG POZYCJI DOTYCZĄCYCH USZKODZEŃ ODPOWIEDNICH ODCINKÓW KOŃCZYNY - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA OGRANICZENIA FUNKCJI		

C. BARK		prawa	lewa
105. USZKODZENIE STAWU ŁOPATKOWO - RAMIENNEGO - W ZALEŻNOŚCI OD BLIZN, OGRANICZEŃ RUCHOMOŚCI, ZANIKÓW MIĘŚNI, PRZEMIESZCZEŃ, ZNIEKSZTAŁCEŃ ZŁAMANEJ GŁOWY NASADY BLIŻSZEJ KOŚCI RAMIENNEJ I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:			

A. MIERNEGO STOPNIA:		
1. niewielka deformacja	1	1
2. wyraźne zmiany powodujące deformację barku bez istotnych ograniczeń zakresu ruchów w stawie łopatkowo-ramiennym	4	2
3. wyraźna deformacja z ograniczeniem zakresu ruchomości w stawie łopatkowo-ramiennym jak unoszenia kończyny do kąta 140°, z ograniczeniem ruchów rotacyjnych, z zanikiem mięśnia naramiennego oraz mięśni ramienia o 2 cm	8	4
B. ŚREDNIEGO STOPNIA:		
1. znaczna deformacja, bliznowaty przykurcz, zaniki mięśnia naramiennego, mięśni obręczy barkowej z ograniczeniem sprawności sprowadzającym się do możliwości unoszenia ramienia do kąta 100°	10	5
2. znaczna deformacja, z bolesnym przykurczem stawu łopatkowo-ramiennego pozostawiającym śladowy ruch	16	12
C. DUŻEGO STOPNIA:		
1. znaczna deformacja stawu łopatkowo-barkowego całkowite zeszywnienie stawu łopatkowo-barkowego	20	15
2. znaczna deformacja stawu ze znacznymi dolegliwościami, powodującymi duże zaburzenia funkcji zbliżone do zeszywnienia stawu w pozycji czynnościowo niekorzystnej	24	20
106. ZASTARZAŁE, NIEODPROWADZALNE ZWICHNIĘCIE STAWU BARKOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD ZAKRESU RUCHÓW I USTAWIENIA KOŃCZYNY:		
A.		
1. nieodprowadzalne zwichnięcie pozwalające na wykonywanie podstawowych czynności	20	15
2. nieodprowadzalne zwichnięcie z ustawieniem kończyny w pozycji czynnościowo niekorzystnej w przywiedzeniu i rotacji wewnętrznej	25	20
3. nieodprowadzalne zwichnięcie graniczące z bezużytecznością kończyny	30	25
107. NAWYKOWE ZWICHNIĘCIE POTWIERDZONE RENTGENEM I ZAŚWIADCZENIAMI LEKARSKIMI KILKAKROTNYM ZWICHNIĘCIU:		0
A.		
1.	25	20
UWAGA: <i>ODNOSI SIĘ DO NAWYKU ZWICHNIĘĆ, KTÓRY NIE MOŻE BYĆ WYLECZONY OPERACYJNIE LUB NAWROTÓW NAWYKOWYCH ZWICHNIĘĆ PO LECZENIU OPERACYJNYM BEZ ROKOWANIA NA POPRAWĘ. WSZELKIE INNE NAWROTOWE LUB NAWYKOWE ZWICHNIĘCIA, JAK RÓWNIEŻ STAWY BARKOWE PO LECZENIU OPERACYJNYM NAWYKOWEGO ZWICHNIĘCIA WINNY BYĆ ORZEKANE JAK PRZYKURCZĘ STAWU PO URAZACH.</i>		
108. STAW CEPOWY W NASTĘPSTWIE POURAZOWYCH UBYTKÓW KOŚCI - W ZALEŻNOŚCI OD ZABURZEŃ FUNKCJI:		
A.		
1. Staw cepowy z możliwością wykonywania ruchów czynnych barku	25	20
2. Staw cepowy z możliwością wykonywania jedynie ruchów biernych barku bez istotnych ubytków ruchu, ze skróceniem długości ramienia do 5 cm	30	25
3. Staw cepowy z możliwością wykonywania jedynie ruchów biernych barku ze znacznymi ubytkami kości, ze skróceniem wymiaru ramienia ponad 5 cm	40	35
UWAGA: <i>STAW WIOTKI Z POWODU PORAŻEŃ OCENIA SIĘ WG NORM NEUROLOGICZNYCH, ROZDZ. XIV.</i>		
109. ZESZTYWNIENIE STAWU BARKOWEGO:		
A. W USTAWIENIU CZYNNIOWO KORZYSTNYM (ODWIEDZENIU OK. 70°, ANTEPOZYCJI 35°, ROTACJI ZEWNĘTRZNEJ 25°) - W ZALEŻNOŚCI OD USTAWIENIA I FUNKCJI:		

1. z prawidłowo zachowaną czynnością stawu łokciowego i bez istotnych dolegliwości samego barku oraz z substytucją ruchu w stawie łopatkowo-żebrowym	20	15
2. z zaburzoną czynnością stawu łokciowego i bez istotnych dolegliwości i z niezadowolającą substytucją ruchu w stawie łopatkowo-ramiennym	25	20
3. z zaburzoną czynnością stawu łokciowego i ze znacznymi dolegliwościami samego barku	30	25
B.		
1. w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	35	30
110. BLIZNOWATY PRZYKURCZ STAWU BARKOWEGO:		
A.		
1. niewielkie ograniczenie ruchomości	2	1
2. wyraźny przykurcz z zaburzeniami ruchomości	6	3
3. wyraźny przykurcz z możliwością unoszenia kończyny do kąta 100°	12	6
111. USZKODZENIE BARKU POWIKŁANE PRZEWLEKŁYM ZAPALENIEM KOŚCI, OBECNOŚCIĄ CIAŁ OBCYCH, Z PRZETOKAMI I ZMIANAMI NEUROLOGICZNYMI - OCENIA SIĘ WG POZYCJI 105-110, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA POWIKŁAŃ I ZABURZEŃ FUNKCJI O:		
A.		
1. przewlekłe zapalenie kości	+8	+4
2. ciała obce	+8	+4
3. przetoki	+8	+4
4. zmiany bneurologiczne	+8	+4
112. UTRATA KOŃCZYNY W BARKU:		
A.		
1.	75	70
113. UTRATA KOŃCZYNY WRAZ Z ŁOPATKĄ:		
A.		
1.	80	70

D. RAMIĘ		
114. ZŁAMANIE TRZONU KOŚCI RAMIENNEJ (W ZALEŻNOŚCI OD PRZEMIESZCZEŃ, OGRANICZEŃ W STAWIE ŁOPATKOWO-RAMIENNYM I ŁOKCIOWYM):		
A. NIEWIELKIE ZMIANY:		
1. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone dające głównie dolegliwości subiektywne	1-2	1
2. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone z zagięciem kątowym do 10° lub nieznacznym zagięciem osiowym, nieznacznie zaburzające czynność kończyny i dające głównie dolegliwości subiektywne	3-4	2
3. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone z zagięciem kątowym do 20° lub rotacyjnym, zaburzające czynność kończyny	5-8	4
4. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone z zagięciem kątowym ponad 20° lub rotacyjnym, istotnie zaburzające czynność kończyny	9-12	5-8
B. DUŻE ZMIANY:		

1. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone ze skróceniem > 3 cm i ze znacznymi zagięciami kątowym lub rotacyjnym oraz z zeszywnieniem łokcia	15	10
2. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone ze skróceniem < 5 cm i ze znacznymi zagięciami kątowym lub z rotacyjnym oraz z zeszywnieniem łokcia i barku oraz z niedowładem nerwu promieniowego	20	16
3. złamanie trzonu kości ramiennej wygojone ze skróceniem > 5 cm i ze znacznymi zagięciami kątowym lub z rotacyjnym oraz z zeszywnieniem łokcia i barku oraz z niedowładem nerwu promieniowego	24	20
C. ZŁAMANIE POWIKŁANE PRZEWLEKŁYM ZAPALENIEM KOŚCI, PRZETOKAMI, BRAKIEM ZROSTU, STAWEM RZEKOMYM, CIAŁAMI OBCYMI I ZMIANAMI NEUROLOGICZNYMI:		
1. złamanie wygojone ze zrostem, z zachowaniem osi kończyny powikłane zapaleniem kości	30	25
2. staw rzekomy kości ramieniowej	35	30
3. zakażony staw rzekomy kości ramieniowej	40	35
4. zakażony staw rzekomy kości ramieniowej z powikłaniami neurologicznymi	50	45
115. USZKODZENIA MIĘŚNI, ŚCIĘGIEN I ICH PRZYCZEPÓW - W ZALEŻNOŚCI OD ZMIAN WTÓRNYCH UPOŚLEDZENIA FUNKCJI:		
A. ZMIANY ŚREDNIE:		
1. uszkodzenie ścięgien mięśni i ich przyczepów powodujące dolegliwości głównie subiektywne	1-2	1
2. uszkodzenie ścięgien mięśni i ich przyczepów powodujące niewielkie upośledzenie funkcji oraz dolegliwości głównie subiektywne	3-4	2
3. uszkodzenie ścięgien, mięśni i ich przyczepów powodujące średnie upośledzenie funkcji z osłabieniem siły mięśni (zerwania ścięgien i brzuśców mięśnia dwugłowego i trójgłowego)	5-8	4
B. ZMIANY DUŻE:		
1. uszkodzenie ścięgien, mięśni i ich przyczepów powodujące upośledzenie funkcji z osłabieniem siły mięśni (zerwania ścięgien i brzuśców mięśnia dwugłowego i trójgłowego)	10	8
2. uszkodzenie ścięgien, mięśni i ich przyczepów powodujące osłabienie ich siły do 3 w skali Lovetta lub znaczne ograniczenia ruchomości łokcia do kąta prostego	16	12
3. uszkodzenie ścięgien, mięśni i ich przyczepów powodujące zniesienie funkcji zginania lub prostowania łokcia, lub przykurcz łokcia w pozycji zbliżonej do kąta prostego	20	16
116. UTRATA KOŃCZYNY W OBRĘBIE RAMIENIA:		
A.		
1. z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej	70	65
2. przy dłuższych kikutach	65	60
117. PRZEPUKLINY MIĘŚNIOWE RAMIENIA:	1-3	1-3

E. STAW ŁOKCIOWY		
118. ZŁAMANIE OBWODOWEJ NASADY KOŚCI RAMIENIOWEJ, WYROSTKA ŁOKCIOWEGO, GŁOWY KOŚCI PROMIENIOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ I OGRANICZENIA RUCHÓW:		
A. NIEWIELKIE ZMIANY:		
1. następstwa w postaci dolegliwości głównie subiektywnych	1-2	1
2. dolegliwości głównie subiektywne oraz ograniczenia ruchomości głównie wyprostu o 10° i podobne ograniczenia ruchów rotacyjnych dające w sumie 150° rotacji, przy jednocześnie zachowanej osi stawu	3-4	2
B. ŚREDNIE ZMIANY:		

1. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 20° do 130°, z zachowaniem ruchów obrotowych powyżej 130° (w sumie supinacji i pronacji), z zachowaną osią stawu	8	6
2. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 40° do 130°, z zachowaniem ruchów obrotowych powyżej 110° (w sumie supinacji i pronacji), z zachowaną osią stawu	12	10
C. DUŻE ZMIANY:		
1. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 50° do 130°, z zachowaniem ruchów obrotowych poniżej 110° (w sumie supinacji i pronacji), z zaburzoną nieznacznie osią stawu	15	10
2. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 50° do 130°, z zachowaniem ruchów obrotowych poniżej 45° (w sumie supinacji i pronacji) z zaburzoną osią stawu w granicach 15° koślawości lub 15° szpotawości	20	16
3. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 75° do 110° z zachowaniem ruchów obrotowych lub całkowite zniesienie ruchów obrotowych < 45°, przy zakresie ruchomości łokcia 50°-130° oraz przy zaburzeniach osi łokcia powyżej 15° koślawości oraz 15° szpotawości	24	20
119. ZESZTYWNIENIE STAWU ŁOKCIOWEGO:		
A.		
1. w zgięciu zbliżonym do kąta prostego (75°-110°), przy zachowanych ruchach obrotowych	30	25
B.		
1. z brakiem ruchów obrotowych	35	30
C.		
1. w ustawieniu wyprostnym lub zbliżonym (160°-180°)	35	30
D. W INNYCH USTAWIENIACH - W ZALEŻNOŚCI OD PRZYDATNOŚCI CZYNNOŚCIOWEJ KOŃCZYNY:		
1. w pozycji zbliżonej do kąta prostego	30	25
2. w pozycji zgięcia 50°-90°	35	30
3. w pozycji zgięcia powyżej 90° oraz wyprostnej poniżej 50°	45	40
120. PRZYKURCZ W STAWIE ŁOKCIOWYM - W ZALEŻNOŚCI OD ZAKRESU ZGIĘCIA, WYPROSTU I STOPNIA ZACHOWANIA RUCHÓW OBROTOWYCH PRZEDRAMIENIA:		
A. PRZY MOŻLIWOŚCI ZGIĘCIA PONAD KĄT PROSTY:		
1. ograniczenia ruchomości głównie wyprost o 10° i podobne ograniczenia ruchów rotacyjnych dające w sumie 150° rotacji	3	2
2. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 20° do 130° z zachowaniem ruchów obrotowych powyżej 130° (w sumie supinacji i pronacji)	8	6
3. następstwa w postaci ograniczeń ruchomości obejmujące zakres od 40° do 130° z zachowaniem ruchów obrotowych powyżej 110° (w sumie supinacji i pronacji)	12	8
B. PRZY NIEMOŻNOŚCI ZGIĘCIA DO KĄTA PROSTEGO:		
1. ograniczenia ruchomości od wyprost od 40° do 90° zgięcia oraz ograniczenia ruchów rotacyjnych dające w sumie 110° rotacji	15	10
2. ograniczenia ruchomości od wyprost 40° do 75° zgięcia oraz ograniczenia ruchów rotacyjnych dające w sumie 45° rotacji, lub z przykurczem w maksymalnej pronacji	20	16
3. ograniczenia ruchomości zbliżone do zeszywnienia łokcia w pozycji bliskiej 90° z zachowanym, lecz ograniczonym ruchem rotacji poniżej 45° lub z przykurczem w maksymalnej supinacji	28	24
UWAGA: WSZELKIE INNE USZKODZENIA W OBRĘBIE STAWU ŁOKCIOWEGO - OCENIAĆ WG POZ. 118-120		
121. CEPOWY STAW ŁOKCIOWY - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA WIOTKOŚCI I STANU MIĘŚNI:		
A.		

1. z zachowaną i dającą użyteczność czynnością stawu łokciowego	15	10
2. ze śladem ruchu dowolnego, śladowa użyteczność stawu łokciowego	20	16
3. całkowicie wiotki staw, z niestabilnością wielopłaszczyznową, całkowita bezużyteczność czynnościowa stawu łokciowego	28	20
122. USZKODZENIE STAWU ŁOKCIOWEGO POWIKŁANE - OCENIA SIĘ WG POZ. 118 - 121, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU O:		
A.		
1. przewlekły stan zapalny	+2	+1
2. przetoki	+2	+1
3. ciała obce	+2	+1

F. PRZEDRAMIĘ		
123. ZŁAMANIA W OBRĘBIE DALSZYCH NASAD JEDNEJ LUB OBU KOŚCI PRZEDRAMIENIA, POWODUJĄCE OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI NADGARSTKA I ZNIEKSZTAŁCENIA - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ CZYNNOŚCIOWYCH:		
A. NIEWIELKIE ZNIEKSZTAŁCENIA:		
1. następstwa w postaci dolegliwości głównie subiektywnych	1-2	1
2. następstwa w postaci dolegliwości głównie subiektywnych oraz ograniczenia ruchomości rotacji od 10° do 15° i podobnej wartości ograniczenia ruchów zginania i prostowania nadgarstka oraz niewielkie ograniczenia ruchów łokcia	3-4	2
B. ŚREDNIE ZNIEKSZTAŁCENIA:		
1. następstwa złamań wygojonych z przemieszczeniami powodującymi ograniczenia zakresu ruchomości nadgarstka do 30° (25% fizjologicznego zakresu ruchomości) obejmujące pozycję pośrednią oraz przy istotnych ograniczeniach rotacji	8	6
2. następstwa złamań wygojonych z przemieszczeniami powodującymi ograniczenie zakresu ruchomości nadgarstka poniżej 20° (na pograniczu zeszywnienia) jednak w pozycji czynnościowo korzystnej z ewentualną dewiacją nadgarstka, przy istotnych ograniczeniach zakresu ruchów rotacji przedramienia	12	8
3. następstwa w postaci wygojenia ze znacznym przemieszczeniem powodującym ograniczenie zakresu ruchomości nadgarstka na pograniczu zeszywnienia z utrwaloną dewiacją nadgarstka z ograniczeniem ruchów rotacyjnych przedramienia do 110°	16	12
C. ZNACZNE ZNIEKSZTAŁCENIA, DUŻE OGRANICZENIA RUCHÓW, ZMIANY WTÓRNE (TROFICZNE, KRAŻENIOWE):		
1. następstwa w postaci wygojenia ze znacznymi przemieszczeniami w efekcie zeszywnieniem nadgarstka w pozycji czynnościowo korzystnej, z ograniczeniem ruchów rotacyjnych przedramienia do 110°, z upośledzeniem ruchów palców zaburzającym precyzyjny chwyt	20	15
2. następstwa w postaci zeszywnienia nadgarstka w pozycji czynnościowo korzystnej, ze zniesieniem ruchów rotacji przedramienia z ograniczeniem ruchomości palców zaburzającym sprawny chwyt	24	20
3. następstwa w postaci zeszywnienia nadgarstka w pozycji czynnościowo niekorzystnej, ze zniesieniem ruchów rotacji przedramienia, z zeszywnieniem palców i powikłane zespołem algodystroficznym	32	24
124. ZŁAMANIA TRZONÓW JEDNEJ LUB OBU KOŚCI PRZEDRAMIENIA - W ZALEŻNOŚCI OD PRZEMIESZCZEŃ ZNIEKSZTAŁCEŃ I ZABURZEŃ CZYNNOŚCIOWYCH:		
A. NIEWIELKIE ZMIANY:		
1. następstwa w postaci dolegliwości głównie subiektywnych	1-2	1
2. następstwa w postaci dolegliwości głównie subiektywnych oraz ograniczenia ruchomości rotacji od 10° do 15° i podobnej wartości ograniczenia ruchów zginania i prostowania nadgarstka oraz niewielkie ograniczenia ruchów łokcia	3-4	2

B. ŚREDNIE ZMIANY:		
1. następstwa złamań wygojonych z przemieszczeniem, powodującym ograniczenia zakresu ruchomości nadgarstka do 30° (25% fizjologicznego zakresu ruchomości), obejmujące pozycję pośrednią, oraz ograniczenia zakresu ruchomości łokcia z ubytkiem wyrostu, oraz przy istotnych ograniczeniach rotacji	5-8	5
2. następstwa złamań wygojonych z dużym przemieszczeniem powodującym ograniczenie zakresu ruchów rotacji przedramienia, oraz ograniczenia zakresu ruchomości nadgarstka poniżej 20° (na pograniczu zeszywnienia), jednak w pozycji czynnościowo korzystnej, z ewentualną dewiacją nadgarstka oraz przy zachowanej funkcji chwytnej ręki	12	8
3. następstwa w postaci wygojenia ze znacznym przemieszczeniem powodującym ograniczenie zakresu ruchów rotacyjnych przedramienia do 110° oraz ograniczenia ruchomości nadgarstka na pograniczu zeszywnienia z utrwaloną dewiacją	16	12
C. DUŻE ZMIANY, ZMIANY WTÓRNE I INNE:		
1. złamania wygojone ze znacznym przemieszczeniem, ze skróceniem jednej z kości przedramienia, z wtórnymi zmianami w obrębie nadgarstka w postaci zeszywnienia i/lub dewiacji	20	15
2. złamania wygojone ze znacznym przemieszczeniem, ze skróceniem jednej z kości lub ze wzrostem krzyżowym pomiędzy kośćmi przedramienia, z ograniczeniem zakresu ruchów rotacyjnych do 45°, z ograniczeniem ruchomości łokcia w zakresie 75°-110° oraz z zaburzeniem sprawności chwytu ręki	24	20
3. złamania wygojone ze znacznym przemieszczeniem, ze skróceniem jednej z kości lub ze wzrostem krzyżowym pomiędzy kośćmi przedramienia, z całkowitym zniesieniem ruchów rotacyjnych, z zeszywnieniem łokcia w pozycji zbliżonej do 90°, oraz wtórną deformacją nadgarstka i jego ustawieniem w pozycji odbiegającej od czynnościowo korzystnej	30	24
125. USZKODZENIA CZĘŚCI MIĘKKICH PRZEDRAMIENIA, SKÓRY, MIĘŚNI, ŚCIĘGIEN, NACZYŃ - W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARÓW, USZKODZEŃ I UPOŚLEDZENIA FUNKCJI, ZMIAN WTÓRNYCH (TROFICZNE, KRAŻENIOWE, BLIZNY):		
A. NIEWIELKIE ZMIANY:		
1. blizny i miejscowe dolegliwości	1	1
2. blizny, miejscowe dolegliwości i towarzyszące im zmiany troficzne nie upośledzające funkcji przedramienia i ręki w sposób istotny	3	2
B. ZNACZNE ZMIANY:		
1. następstwa w postaci blizn powodujących dolegliwości subiektywne i ograniczenia ruchomości w zakresie 60° (około 50% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycje pośrednią łokcia lub nadgarstka	5	5
2. następstwa w postaci blizn i przykurczów powodujących ograniczenia ruchomości nadgarstka w zakresie 40° (około 30% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycję pośrednią, przy zachowanych ruchach rotacji przedramienia	12	8
3. następstwa w postaci blizn, zmian troficznych i przykurczów powodujących znaczne ograniczenia ruchomości w zakresie 20° (około 15% należnego zakresu ruchu) przy ograniczonym, ale możliwym do wykonania ruchu rotacji przedramienia lub powodujące przykurcz w pozycji odbiegającej od czynnościowo korzystnej	16	12
126. STAW RZEKOMY KOŚCI ŁOKCIOWEJ LUB PROMIENIOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, UBYTKÓW KOŚCI, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:		
A. ŚREDNIEGO STOPNIA:		
1. staw rzekomy jednej z kości przedramienia z niewielką patologiczną ruchomością, z zachowaną osią kończyny oraz z zachowaną ruchomością nadgarstka, bez upośledzenia funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, bez zmian troficznych	10	10
2. staw rzekomy jednej z kości przedramienia z niewielką patologiczną ruchomością, z zachowaną osią kończyny oraz z zachowaną ruchomością nadgarstka, z miernym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, bez zmian troficznych	16	12
B. ZNACZNEGO STOPNIA:		
1. staw rzekomy jednej z kości przedramienia z patologiczną ruchomością, zaburzoną osią kończyny oraz z zachowaną ruchomością nadgarstka, miernym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, bez zmian troficznych	20	15

2. staw rzekomy jednej z kości przedramienia powodujący stałą patologiczną ruchomość, z zaburzoną osią przedramienia, z ograniczoną ruchomością nadgarstka, z wyraźnym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, a także ze zmianami troficznymi	28	24
3. staw rzekomy jednej z kości przedramienia powodujący stałą patologiczną ruchomość, z zaburzoną osią przedramienia, ze znacznym ograniczeniem ruchomości nadgarstka, z upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, ze znacznie ograniczoną ruchomością łokcia, a także ze zmianami troficznymi	30	28
127. BRAK ZROSTU, STAW RZEKOMY OBU KOŚCI PRZEDRAMIENIA - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, UBYTKÓW KOŚCI, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:		
A. ŚREDNIEGO STOPNIA:		
1. staw rzekomy obu kości przedramienia z niewielką patologiczną ruchomością, z zachowaną osią kończyny oraz z zachowaną ruchomością nadgarstka, bez upośledzenia funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia bez zmian troficznymi	10	10
2. staw rzekomy obu kości przedramienia z niewielką patologiczną ruchomością z zachowaną osią kończyny oraz z zachowaną ruchomością nadgarstka, z miernym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, bez zmian troficznymi	16	12
3. staw rzekomy obu kości przedramienia z zaburzoną osią przedramienia, z obecnością blizn, zniekształceń, upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, bez zmian troficznymi	20	16
B. ZNACZNEGO STOPNIA:		
1. staw rzekomy obu kości przedramienia powodujący stałą patologiczną ruchomość, z zaburzeniem osi przedramienia, z zachowaną ruchomością nadgarstka, z miernym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, a także ze zmianami troficznymi	25	20
2. staw rzekomy obu kości przedramienia powodujący stałą patologiczną ruchomość, z zaburzeniem osi przedramienia, z zachowaną ruchomością nadgarstka, ze znacznym upośledzeniem funkcji chwytnej ręki, z zachowaną ruchomością łokcia, a także ze zmianami troficznymi	30	25
3. staw rzekomy obu kości przedramienia powodujący stałą patologiczną ruchomość, z zaburzeniem osi przedramienia, z zeszywnieniem nadgarstka, upośledzeniem funkcji chwytnej ręki oraz ze znacznie ograniczoną ruchomością łokcia, a także ze zmianami troficznymi	40	35
128. POWIKŁANE USZKODZENIE PRZEDRAMIENIA - OCENIA SIĘ WG POZ. 123-127, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU W ZALEŻNOŚCI OD POWIKŁAŃ O:		
A.		
1. przewlekłe zapalenie kości	+1-3	+1-3
2. przetoki	+1-3	+1-3
3. obecność ciał obcych	+1-3	+1-3
4. ubytek tkanki kostnej	+1-3	+1-3
5. zmiany neurologiczne	+1-3	+1-3
129. UTRATA KOŃCZYNY W OBRĘBIE PRZEDRAMIENIA:		
A.		
1.	55	50
130. UTRATA PRZEDRAMIENIA W SĄSIEDZTWIE STAWU NADGARSTKOWEGO:		
A.		
1.	55	50

G. NADGARSTEK		
131. USZKODZENIA NADGARSTKA (SKRĘCENIA, ZWICHNIĘCIA, ZŁAMANIA) - W ZALEŻNOŚCI OD BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ ROZLEGŁOŚCI USZKODZENIA, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI, ZMIAN TROFICZNYCH I INNYCH WTÓRNYCH:		
A. NIEWIELKIEGO STOPNIA:		
1. następstwa niewielkiego stopnia powodujące jedynie dolegliwości subiektywne	1-2	1
2. następstwa niewielkiego stopnia powodujące dolegliwości subiektywne i ograniczenia ruchomości w zakresie 90° (około 75% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycję pośrednią	4	2
3. następstwa niewielkiego stopnia powodujące dolegliwości subiektywne i ograniczenia ruchomości w zakresie 60° (około 50% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycję pośrednią	8	4
B. ŚREDNIEGO STOPNIA:		
1. następstwa średniego stopnia powodujące ograniczenia ruchomości w zakresie 40° (około 30% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycję pośrednią, ze zniesieniem ruchów odchylenia na boki, przy zachowanym ruchu rotacji przedramienia	10	8
2. następstwa średniego stopnia powodujące ograniczenia ruchomości w zakresie 20° (około 15% należnego zakresu ruchu) obejmujące pozycję pośrednią, ze zniesieniem ruchów odchylenia na boki, przy ograniczonym, ale możliwym do wykonania ruchu rotacji przedramienia	16	12
C. DUŻEGO STOPNIA Z USTAWIENIEM RĘKI CZYNNOŚCIOWO NIEKORZYSTNYM:		
1. następstwa w postaci śladowego ruchu zawierającego się poza pozycją pośrednią w przedziale zgięcia dłoniowego lub w skrajnym zgięciu grzbietowym z utrwaloną dziewięcią łokciową lub promieniową	20	15
2. następstwa w postaci śladowego ruchu zawierającego się wyłącznie w zakresie zgięcia dłoniowego z utrwalonymi odchyleniami łokciowym lub promieniowym	28	24
132. CAŁKOWITE ZESZTYWNIENIE W OBRĘBIE NADGARSTKA:		
A. W USTAWIENIU CZYNNOŚCIOWO KORZYSTNYM - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA UPOŚLEDZENIA FUNKCJI RĘKI I PALCÓW:		
1. zeszywnienie w pozycji czynnościowo korzystnej, z nieznacznego stopnia ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V, z zachowaną funkcją kciuka	15	10
2. zeszywnienie w pozycji czynnościowo korzystnej, z ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V powodujące ubytek zgięcia co najmniej dwóch z nich do pozycji odpowiadającej amputacji paliczka dystalnego, z zachowaną funkcją kciuka lub z samym zniesieniem funkcji opozycji kciuka	20	16
3. zeszywnienie w pozycji czynnościowo korzystnej, z ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V powodujące ograniczenie zgięcia wszystkich palców do pozycji odpowiadającej amputacji na poziomie stawów międzypaliczkowych bliższych i ze zniesieniem funkcji opozycji kciuka	28	20
B. W USTAWIENIU CZYNNOŚCIOWO NIEKORZYSTNYM W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA UPOŚLEDZENIA FUNKCJI RĘKI I PALCÓW:		
1. zeszywnienie w pozycji czynnościowo niekorzystnej, z nieznacznego stopnia ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V zachowaną funkcją	25	20
2. zeszywnienie w pozycji czynnościowo niekorzystnej, z ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V powodujące ubytek zgięcia co najmniej dwóch z nich do pozycji odpowiadającej amputacji paliczka dystalnego, z zachowaną funkcją kciuka lub z samym zniesieniem funkcji opozycji kciuka	35	30
3. zeszywnienie w pozycji czynnościowo niekorzystnej, z ograniczeniem zakresu ruchomości palców II do V powodujące ograniczenie zgięcia wszystkich palców do pozycji odpowiadającej amputacji na poziomie stawów międzypaliczkowych bliższych i ze zniesieniem funkcji opozycji kciuka	45	40
133. USZKODZENIA NADGARSTKA POWIKŁANE GŁĘBOKIMI, TRWAŁYMI ZMIANAMI TROFICZNYMI, PRZEWLEKŁYM ROPNYM ZAPALENIEM KOŚCI NADGARSTKA, PRZETOKAMI I ZMIANAMI NEUROLOGICZNYMI - OCENIA SIĘ WG POZ.131-132, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA O:		
A.		
1. głębokie, trwałe zmiany troficzne	+1-3	+1-3

2. przewlekłe, ropne zapalenie kości nadgarstka	+1-3	+1-3
3. przetoki	+1-3	+1-3
4. zmiany neurologiczne	+1-3	+1-3
134. UTRATA RĘKI NA POZIOMIE NADGARSTKA:		
A.		
1.	55	50

H. ŚRÓDRĘCZE		
135. USZKODZENIA ŚRÓDRĘCZA, CZĘŚCI MIĘKKICH (SKÓRY, MIĘŚNI, NACZYŃ, NERWÓW), KOŚCI W ZALEŻNOŚCI OD BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI RĘKI I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:		
A. NIEWIELKIE ZMIANY:		
1. następstwa złamań jednej kości śródreczę - od III do V pod postacią blizn i dolegliwości subiektywnych	1-2	1
2. następstwa złamań jednej kości śródreczę - od III do V pozostawiające deformację i powodujące ograniczenia zakresu ruchów palca odpowiadające przynajmniej amputacji na poziomie paliczka dystalnego	3-4	2
B. ŚREDNIE ZMIANY:		
1. następstwa złamań pierwszej lub drugiej kości śródreczę z następstwami jak powyżej lub kilku kolejnych z następstwami odpowiadającymi amputacji paliczka dystalnego	5-8	4
C. ROZLEGŁE ZMIANY:		
1. następstwa złamań kilku kości śródreczę powodujące znaczną deformację z ograniczeniami funkcji chwytnej palców II do V spowodowanej zeszywnieniem stawów śródreczęno-palczkowych, lub ograniczeniem samej opozycji kciuka, odpowiadające amputacji na poziomie paliczka podstawnego	10	8
2. następstwa złamań kilku kości śródreczę powodujące znaczną deformację z brakiem funkcji chwytnej palców II do V lub uszkodzenie I kości śródreczę z całkowitym zniesieniem funkcji chwytnej kciuka	18	16

I. KCIUK		
136. UTRATA W ZAKRESIE KCIUKA - W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARU UBYTKU, BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, JAKOŚCI KIKUTA, OGRANICZENIA RUCHÓW PALCA, UPOŚLEDZENIA FUNKCJI RĘKI I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:		
A.		
1. częściowa utrata opuszki	1-4	1-2
2. utrata paliczka paznokciowego	5-8	4-6
3. utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka podstawnego z zachowaniem więcej niż 2/3 długości kikuta paliczka	9-15	10
4. utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka podstawnego z zachowaniem mniej niż 2/3 długości kikuta paliczka	18	14
5. utrata obu paliczków z kością śródreczę	25	20
137. INNE USZKODZENIA KCIUKA (ZŁAMANIA, ZWICHNIĘCIA, USZKODZENIA MIĘŚNI, ŚCIĘGIEN, NACZYŃ, NERWÓW - W ZALEŻNOŚCI OD BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, ZABURZEŃ CZUCIA, OGRANICZENIA RUCHÓW PALCA UPOŚLEDZENIA FUNKCJI RĘKI I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:		
A.		
1. niewielkie zmiany zniekształcenia płytki paznokciowej, blizny nie ograniczające ruchów kciuka i inne	1	1

2.	niewielkie zmiany następstwa odpowiadające przynajmniej częściowej utracie opuszki	2-4	2
3.	średnie zmiany następstwa odpowiadające częściowej utracie paliczka paznokciowego	5-8	6
4.	znaczne zmiany następstwa odpowiadające co najwyżej częściowej utracie 1/2 paliczka podstawnego	9-16	12
5.	upośledzenie funkcji graniczące z następstwami utraty kciuka	24	18
UWAGA: PRZY OCENIE STOPNIA ZABURZEŃ CZYNNOŚCI KCIUKA NALEŻY BRAĆ POD UWAGĘ PRZEDE WSZYSTKIM ZDOLNOŚĆ PRZECIWSTRAWIANIA ORAZ CHWYTU.			

J. PALEC WSKAZUJĄCY			
138. UTRATA W OBRĘBIE WSKAZICIELA (BLIZNY, USZKODZENIA ŚCIĘGIEN, ZNIEKSZTAŁCENIA, PRZYKURCZĘ STAWÓW, ZESZTYWNIENIA, ZMIANY TROFICZNE, CZUCIOWE ITP.) - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA:			
A.			
1.	utrata częściowa opuszki	1	1
2.	utrata paliczka paznokciowego	2	2
3.	utrata paliczka paznokciowego z 1/3 dalszą paliczka środkowego	7	5
4.	utrata paliczka paznokciowego i środkowego poniżej 1/3	9	7
5.	utrata 3 paliczków	11	9
6.	utrata palca wskazującego z kością śródreżca	22	20
139. WSZELKIE INNE USZKODZENIA W OBRĘBIE PALCA WSKAZUJĄCEGO (BLIZNY, USZKODZENIA ŚCIĘGIEN, ZNIEKSZTAŁCENIA, PRZYKURCZĘ STAWÓW, ZESZTYWNIENIA, ZMIANY TROFICZNE, CZUCIOWE ITP.) POWODUJĄCE:			
A.			
1.	niewielkie zmiany zniekształcenia płytki paznokciowej, blizny nie ograniczające ruchów wskaziciela i inne	1	1
2.	niewielkie zmiany następstwa odpowiadające przynajmniej częściowej utracie opuszki	2	4
3.	zmiany średniego stopnia następstwa odpowiadające co najwyżej utracie paliczka paznokciowego i/lub części paliczka podstawnego	8	6
4.	znaczne zmiany następstwa odpowiadające co najwyżej utracie paliczka środkowego i/lub paliczka podstawnego z pozostawieniem jego kikuta mającego jeszcze znaczenie czynnościowe	12	10
5.	bezużyteczność wskaziciela, granicząca z jego utratą	15	12

K. PALEC TRZECI, CZWARTY I PIĄTY			
140.			
A. PALEC TRZECI, CZWARTY I PIĄTY - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA USZKODZENIA:			
1.	zniekształcenia płytki paznokciowej, blizny nie ograniczające ruchów palców i inne	1	1
2.	częściowa utrata opuszki	2	1
3.	utrata paliczka paznokciowego	2-4	2-3
4.	utrata dwóch paliczków	5-6	5
5.	utrata trzech paliczków	8-10	8
141. UTRATA PALCÓW III, IV LUB V Z KOŚCIĄ ŚRÓDREŻCA:			

A.		
1.	10-15	8-10
UWAGA: PRZY WCZEŚNIEJSZYM BRAKU WSKAZICIELA OBECNE USZKODZENIA PALCA III TRAKTOWAĆ NALEŻY JAK BY TO BYŁ WSKAZICIELEM.		
142. WSZELKIE INNE USZKODZENIA W OBRĘBIE PALCÓW III, IV LUB V (BLIZNY, USZKODZENIA ŚCIĘGIEN, ZNIEKSZTAŁCENIA, PRZYKURCZĘ, ZESZTYWNIENIA STAWÓW, ZMIANY TROFICZNE, CZUCIOWE ITP.) - ZA KAŻDY PALEC W ZALEŻNOŚCI OD OBECNOŚCI:		
A.		
1. blizny	+1	+1
2. uszkodzenia ścięgien	+1,5	+1
3. przykurczów	+1,5	+1
4. zeszywnienia stawów	+1,5	+1
5. zmian troficznych i/lub czuciowych	+1,5	+1
6. całkowitej bezużyteczności	9	7
UWAGA: PRZY USZKODZENIACH OBEJMUJĄCYCH WIĘKSZĄ ILOŚĆ PALCÓW OCENA MUSI ODPOWIADAĆ STOPNIOWI UŻYTECZNOŚCI RĘKI, JEDNAK USZCZERBEK MUSI BYĆ NIŻSZY NIŻ CAŁKOWITA UTRATA TYCH PALCÓW, ORAZ USZKODZENIA OBEJMUJĄCE WSZYSTKIE PALCE Z PEŁNĄ UTRATĄ UŻYTECZNOŚCI RĘKI NIE MOŻE PRZEKRACZAĆ DLA RĘKI PRAWIEJ 55% I 50% DLA LEWEJ.		

XIII. USZKODZENIA KOŃCZYNY DOLNEJ

A. STAW BIODROWY	
143. UTRATA KOŃCZYNY DOLNEJ POPRZEZ JEJ WYŁUSZCZENIE W STAWIE BIODROWYM LUB ODJĘCIE W OKOLICY PODKRĘTARZOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCENIA, STANU KIKUTA I MOŻLIWOŚCI ZAPROTEZOWANIA:	
A.	
1. kikut okolicy krętarzowej dający możliwość zaprotezowania	75
2. kikut ze zmianami troficznymi, bliznowato zniekształcony bez możliwości zaprotezowania	80
3. wyłuszczenie w stawie biodrowym	85
144. USZKODZENIE TKANEK MIĘKKICH, APARATU WIĘZADŁOWEGO, MIĘŚNI, NACZYŃ, NERWÓW, SKÓRY – W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA OGRANICZENIA RUCHÓW:	
A. MIERNEGO STOPNIA:	
1. następstwa uszkodzeń (np. urazów skrętnych) wygojonych bez przykurczów, dające dolegliwości subiektywne, oraz zachowujące wydolny chód	1-4
2. następstwa uszkodzeń (np. urazów skrętnych) wygojonych z niewielkim przykurczem, dające dolegliwości subiektywne oraz miernego stopnia niewydolność chodu	5-8
B. ZNACZNEGO STOPNIA:	
1. następstwa uszkodzeń (np. urazów skrętnych) dające dolegliwości subiektywne, przykurczę oraz skrócenie 2-4 cm, ale z ustawieniem biodra w pozycji czynnościowo korzystnej pozwalającej na w miarę sprawny chód	10
2. następstwa uszkodzeń (np. urazów skrętnych) dające znaczne dolegliwości subiektywne, przykurczę, skrócenie powyżej 4cm, ustawienia biodra w pozycji czynnościowo korzystnej, z zaburzeniami mechanizmu chodu oraz z wtórnymi dolegliwościami ze strony kręgosłupa, stawów krzyżowo-biodrowych i kolana	18

3. zeszywniałe i bolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo korzystnej powodujące zaburzenia mechanizmu chodu oraz z wtórnymi dolegliwościami ze strony kręgosłupa, stawów krzyżowo-biodrowych i kolana	24
145. ZESZTYWNIENIE STAWU BIODROWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD USTAWIENIA I WTÓRNYCH ZABURZEŃ STATYKI I DYNAMIKI:	
A. W USTAWIENIU CZYNNOŚCIOWO KORZYSTNYM (ZGIĘCIA 15°-20°, ODWIEDZENIA 5°-10° I ROTACJI ZEWNĘTRZNEJ 5°-10°):	
1. zeszywniałe, niebolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo korzystnej, pozwalającej na w miarę sprawny chód	15
2. zeszywniałe, niebolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo korzystnej, pozwalające na w miarę sprawny chód, z wtórnymi dolegliwościami z zakresu kolana, stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	20
3. zeszywniałe, bolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo korzystnej pozwalające na w miarę sprawny chód	26
4. zeszywniałe, bolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo korzystnej pozwalające na w miarę sprawny chód z wtórnymi dolegliwościami z zakresu kolana stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	30
B. W USTAWIENIU CZYNNOŚCIOWO NIEKORZYSTNYM (PRZYWIEDZENIA I ROTACJI WEWNĘTRZNEJ):	
1. zeszywniałe, niebolesne biodro, ustawione w pozycji czynnościowo niekorzystnej i pozwalające na w miarę sprawny chód	30
2. zeszywniałe, bolesne biodro ustawione w pozycji czynnościowo niekorzystnej, upośledzające sprawność chodu, z wtórnymi dolegliwościami z zakresu kolana stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	42
3. zeszywniałe biodro, dające stały ból, powodujące znacznego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne w postaci braku funkcji podporowej kończyny oraz wtórne dolegliwości ze strony kolana, stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	55
146. INNE NASTĘPSTWA USZKODZEŃ STAWU BIODROWEGO (ZWICHNIEĆ, ZŁAMAŃ BLIŻSZEJ NASADY KOŚCI UDOWEJ, ZŁAMAŃ SZYJKI, ZŁAMAŃ PRZEZKRĘTARZOWYCH I PODKRĘTARZOWYCH, ZŁAMAŃ KRĘTARZY, URAZOWYCH ZŁUSZCZEŃ GŁOWY KOŚCI UDOWEJ ITP.) - W ZALEŻNOŚCI OD ZAKRESU RUCHÓW, PRZEMIESZCZEŃ, SKRÓCENIA KOŃCZYNY, ZNIEKSZTAŁCEN I RÓŻNEGO RODZAJU ZMIAN WTÓRNYCH ORAZ DOLEGLIWOŚCI SUBIEKTYWNYCH:	
A. MIERNEGO STOPNIA:	
1. następstwa uszkodzeń wygojonych, bez skrócenia, dających dolegliwości subiektywne, ale ze sprawnym i wydolnym mechanizmem chodu	5
2. następstwa uszkodzeń wygojonych, ze skróceniem do 2 cm, dających dolegliwości subiektywne, ograniczające ruchomość pozwalające na zgięcie powyżej 90°, sprawne odwiedzenie i ruchy rotacyjne	12
3. następstwa uszkodzeń wygojonych, ze skróceniem 2 do 4 cm, dających dolegliwości subiektywne, ograniczające ruchomość poniżej zgięcia 90°, odwiedzenia poniżej 15° i ruchów rotacyjnych poniżej 15°	16
UWAGA: OGRANICZENIA RUCHOMOŚCI DO ZAKRESU ZGIĘCIA <45°, ZE ŚLADEM RUCHÓW ODWODZENIA I ROTACJI NALEŻY OCENIAĆ JAK ZESZTYWNIENIE PATRZ PKT.145 A.	
B. DUŻEGO STOPNIA:	
1. prawidłowo działająca endoproteza stawu biodrowego z zakresem ruchomości nie upośledzającym czynności życia codziennego (zgięcie 90°, odwiedzenie 15° i zachowane rotacje) i pozwalająca na w miarę sprawny chód	20
2. prawidłowo działająca endoproteza stawu biodrowego z zakresem ruchomości nie upośledzającym czynności życia codziennego, z wtórnymi dolegliwościami z zakresu kolana stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa	26
3. następstwa powodujące dużego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne, w tym ograniczenia zakresu ruchomości bez możliwości zgięcia biodra do kąta 90° lub/i skrócenie kończyny powyżej 4- 6 cm	32
4. następstwa powodujące dużego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne, w tym znaczne ograniczenia zakresu ruchomości, skrócenie powyżej 6 cm z zachowaną jeszcze funkcją podporową kończyny jedynie po zaopatrzeniu w obuwie ortopedyczne	36
C. Z BARDZO CIĘŻKIMI ZMIANAMI MIEJSCOWYMI I DOLEGLIWOŚCIAMI WTÓRNYMI (KRĘGOSŁUP, STAW KRZYŻOWO-BIODROWY, KOLANO ITP.):	

1. następstwa powodujące znacznego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne w postaci braku funkcji podporowej kończyny, dające stały ból oraz wtórne dolegliwości ze strony kolana, stawów krzyżowo-biodrowych i kręgosłupa, w tym obłuzowanie endoprotezy, stawy rzekome szyjki kości udowej oraz okolicy krętarzowej	30
2. następstwa powodujące znacznego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne w postaci braku funkcji podporowej kończyny, dające stały ból oraz wtórne dolegliwości, w tym brak zrostu po wielokrotnie operowanych stawach rzekomych szyjki kości udowej i okolicy krętarzowej	40
3. następstwa powodujące znacznego stopnia zaburzenia statyczne i dynamiczne w postaci braku funkcji podporowej kończyny, w tym powikłania w postaci niestabilności endoprotezy (wielokrotne zwichanie się endoprotezy) lub tzw. "biodro wiszące"	60 ?
147. POWIKŁANE PRZEWLEKŁE ZAPALENIE TKANKI KOSTNEJ, Z PRZETOKAMI - ORZEKA SIĘ WG POZYCJI 143-146, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARÓW POWIKŁAŃ O:	
A.	
1. przewlekłe zapalenie kości	+5
2. przetoki	+5
3. zmiany troficzne	+5
UWAGA: JAKO WYNIK URAZOWEGO USZKODZENIA BIODRA ZGŁASZANE SĄ CZĘSTO NASTĘPUJĄCE ZMIANY CHOROBOWE: KRWIOPOCHODNE ROPNE ZAPALENIE KOŚCI, GRUŻLICA KOSTNO-STAWOWA, NOWOTWORY, MARTWICE ASEPTYCZNE KOŚCI, BIODRO SZPOTAWÉ DORASTAJĄCYCH I INNE ZABURZENIA STATYKI. PRZY TEGO RODZAJU STANACH CHOROBOWYCH NALEŻY SZCZEGÓLNĄ UWAGĘ ZWRACAĆ NA ISTNIENIE ZWIĄZKU PRZYCZYNOWEGO MIĘDZY ZGŁASZANYMI SCHORZENIAMI A WYPADKIEM.	

B. UDO	
148. ZŁAMANIE KOŚCI UDOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, SKRÓCENIA, ZANIKÓW MIĘŚNI, OGRANICZENIA RUCHÓW W STAWIE BIODROWYM I KOLANOWYM, ZABURZEŃ FUNKCJI KOŃCZYNY I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. niewielkie zmiany w postaci blizn i dolegliwości subiektywnych	1
2. niewielkie zmiany w postaci blizn, nieznacznych zaników mięśni uda, bez skrócenia kończyny, z prawidłowymi zakresami ruchomości kolana lub biodra	2
3. niewielkie zmiany w postaci blizn, zaników mięśni uda do 2 cm mierzonych 10 cm ponad rzepką, z zagięciem osi lub skróceniem do 2 cm, z niewielkimi ograniczeniami ruchomości kolana lub biodra	4
4. niewielkie zmiany w postaci blizn, znacznych zaników mięśni uda powyżej 2 cm, z zagięciem osi lub skróceniem do 4 cm, z ograniczeniami ruchomości kolana lub biodra i z nieznaczną niewydolnością chodu	8
B. ŚREDNIE ZMIANY LUB SKRÓCENIE 4-6 CM:	
1. średnie zmiany ze skróceniem do 5 cm lub powodujące ograniczenia ruchomości biodra lub kolana powodujące mierne upośledzenie mechanizmu chodu	15
2. średnie zmiany ze skróceniem do 5 cm lub powodujące ograniczenia ruchomości biodra lub kolana powodujące upośledzenie mechanizmu chodu	18
3. średnie zmiany ze skróceniem do 6 cm lub powodujące przykurcz biodra lub kolana w pozycjach czynnościowo korzystnych i upośledzające mechanizm chodu	26
C. DUŻE ZMIANY, LUB SKRÓCENIE PONAD 6 CM:	
1. duże zmiany ze skróceniem ponad 6 cm, powodujące przykurcz biodra lub kolana w pozycjach czynnościowo korzystnych i upośledzające mechanizm chodu	30
2. duże zmiany ze skróceniem ponad 6 cm, powodujące przykurcz biodra lub kolana w pozycjach czynnościowo niekorzystnych i upośledzające mechanizm chodu	36

149. STAW RZEKOMY KOŚCI UDOWEJ, UBYTKI KOŚCI UDOWEJ UNIEMOŻLIWIAJĄCE OBCIĄŻANIE KOŃCZYNY, OPÓŹNIONY ZROST KOŚCI - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA UPOŚLEDZENIA FUNKCJI, SKRÓCENIA I ZABURZEŃ WTÓRNYCH:	
A.	
1. staw rzekowy kości udowej z ubytkami kości powodującymi skrócenie do 4 cm lub powodujący przykurcz kolana lub biodra w pozycji czynnościowo niekorzystnej	40
2. staw rzekowy kości udowej z ubytkami kości powodującymi skrócenie od 4 do 6 cm uniemożliwiające obciążanie kończyny	48
3. zakażony staw rzekowy kości udowej z ubytkami kości powodującymi skrócenie ponad 6 cm uniemożliwiające obciążanie kończyny	56
150. USZKODZENIA SKÓRY, MIĘŚNI, ŚCIEGIEN (OPARZENIA, PRZECIĘCIA, PĘKNIĘCIA PODSKÓRNE, PRZEPUKLINY MIĘŚNIOWE ITP.) - W ZALEŻNOŚCI OD ZABURZEŃ FUNKCJI:	
A. MIERNEGO STOPNIA:	
1. niewielkie zmiany miejscowe dające dolegliwości subiektywne	1
2. następstwa uszkodzeń wygojonych bez przykurczów, dających subiektywne dolegliwości oraz zachowujące wydolny chód	4
3. następstwa uszkodzeń wygojonych z niewielkim przykurczeniem powodującym skrócenie do 2 cm, dających dolegliwości subiektywne i miernego stopnia niewydolność chodu	8
B. ZNACZNEGO STOPNIA:	
1. następstwa uszkodzeń dające dolegliwości subiektywne i przykurcze ze skróceniem 2-4 cm z ograniczeniem ruchomości kolana i biodra powodujące niewydolność chodu	10
2. następstwa uszkodzeń dające znaczne dolegliwości subiektywne, ograniczeniem ruchomości kolana i biodra powodujące znaczną niewydolność chodu	16
151. USZKODZENIA DUŻYCH NACZYŃ, TĘTNIAKI POURAZOWE - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA WTÓRNYCH ZABURZEŃ TROFICZNYCH:	
A.	
1. następstwa uszkodzeń naczyń żylnych goleni, wygojone z zakrzepicą nie obejmującą naczyń głównych, oraz uszkodzenia naczyń tętniczych wygojone z niewielkimi miejscowymi następstwami	5
2. następstwa uszkodzeń naczyń żylnych, wygojone z zakrzepicą żyły udowej lub uszkodzenia naczyń tętniczych skutkujące zeszywnieniem stawu skokowego	16
3. następstwa uszkodzeń naczyń żylnych powodujące zakrzepicę żyły piszczelowej skutkującą zeszywnieniem, zmianami miejscowymi, dające niewydolność chodu lub utrzymujący się tętniak rzekowy dużego naczynia	24
152. POWIKŁANE USZKODZENIA UDA OCENIA SIĘ WG POZ.148-151, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU - W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARÓW POWIKŁAŃ O:	
A.	
1. przewlekłe ropne zapalenie kości	+2
2. przetoki	+2
3. ciała obce	+2
4. skostnienie pozaszkieletowe	+2
5. zmiany neurologiczne	+2
153. USZKODZENIE UDA POWIKŁANE WSPÓLISTNIEJĄCYM USZKODZENIEM NERWU KULSZOWEGO - OCENIA SIĘ WG. POZ. 148-151 ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARÓW USZKODZENIA NERWU O:	
A.	

1. osłabienie obrotu na zewnątrz w stawie biodrowym	+5
2. upośledzenie zgięcia w stawie kolanowym	+5
3. zniesienie ruchów stopy	+20
4. upośledzenie ruchów stopy	+10
5. zaburzenia czucia	+5
6. zmiany troficzne bardzo nasilone	+5
7. zmiany troficzne miernie nasilone	+3
8. kaulgalgia	+20
UWAGA: ŁĄCZNY STOPIEŃ USZCZERBKU OCENIANEGO WG POZYCJI 148 - 151 I POZ. 153 NIE MOŻE PRZEKROCYĆ 70%	max.70
154. UTRATA KOŃCZYNY - W ZALEŻNOŚCI OD DŁUGOŚCI KIKUTA I PRZYDATNOŚCI DO ZAPROTEZOWANIA:	
A.	
1. kształtny kikut pokryty skórą bez zmian troficznych dający możliwości protezowania	50
2. kikut pokryty skórą ze zmianami troficznymi ograniczający możliwości protezowania	60
3. kikut pokryty skórą ze zmianami troficznymi lub z przetokami praktycznie uniemożliwiający protezowanie	70

C. STAW KOLANOWY	
155. ZŁAMANIE NASAD TWORZĄCYCH STAW KOLANOWY I RZEPKI - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, SZPOTAWOŚCI, KOŚLAWOŚCI, PRZYKURCZÓW, OGRANICZENIA RUCHÓW, STABILNOŚCI STAWU, ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH KOŃCZYNY I INNYCH ZMIAN (NORMA ZAKRESU RUCHU WYNOŚI OD -5° DO 120°-150°, POMIAR OBWODU UDA WYKONUJE SIĘ NA WYSOKOŚCI 10 CM PONAD RZEPKĄ):	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. następstwa złamań powodujące subiektywne dolegliwości stawu, z niewielkimi zanikami mięśni uda, bez istotnych ograniczeń zakresu ruchomości kolana	1-4
2. następstwa złamań z objawami wyraźnej niewydolności stawu kolanowego, z nawracającymi wysiękami kolana, objawami tarcia w stawie, z zanikami mięśni uda do 2 cm, z ubytkiem zakresu ruchomości do 30°	5-8
B. ŚREDNIE ZMIANY:	
1. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności stawu i jego niestabilności, z nawracającymi wysiękami kolana, z objawami tarcia w stawie, z zanikami mięśni uda do 2 cm lub ubytkiem zakresu ruchomości kolana do 45°	10
2. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności stawu i jego niestabilności, z nawracającymi wysiękami kolana, z objawami tarcia w stawie, z zanikami mięśni uda ponad 2 cm lub ubytkiem zakresu ruchomości kolana od 45° i zgięcia powyżej 90°, oraz patellektomia	16
3. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności stawu zanikami mięśni do 4 cm i zeszywnienie kolana w pozycji czynnościowo korzystnej	20
C. DUŻE ZMIANY (ZESZTYWNIANIA W NIEKORZYSTNYM USTAWIENIU, BRAK STABILNOŚCI STAWU):	
1. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności kolana, tarcia w stawie i niestabilności stawu, powodującej stałe "uciekanie kolana" z koniecznością stosowania stabilizatora stawu, z zanikami mięśni powyżej 4 cm lub zeszywnienie w pozycji maksymalnego wyprostu lub zgięcia powyżej 30°	25
2. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności kolana, tarcia w stawie i objawami tak znacznej niestabilności stawu kolanowego, że wymaga stałego stosowania stabilizatora	35
3. następstwa złamań z objawami znacznej niewydolności kolana, tarcia w stawie i objawami tak znacznej niestabilności stawu kolanowego, że wymaga stosowania stabilizatora na stałe oraz stałego używania kuł	40

156. USZKODZENIA APARATU WIĘZADŁOWO - TOREBKOWEGO (TOREBKI, WIĘZADEŁ, ŁĄKOTEK) - W ZALEŻNOŚCI OD OGRANICZENIA RUCHÓW, STABILNOŚCI STAWU, WYDOLNOŚCI STATYCZNO-DYNAMICZNEJ KOŃCZYNY:	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek powodujące subiektywne dolegliwości, z niewielkimi zanikami mięśni uda, bez istotnych ograniczeń zakresu ruchomości kolana	1-4
2. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami wyraźnej niestabilności stawu kolanowego, z nawracającymi wysiękami kolana, w tym niewydolność więzadła krzyżowego przedniego, z zanikami mięśni uda do 2 cm, z niewielkimi ograniczeniami zakresu ruchomości kolana nie przekraczającymi 30°	5-8
B. ŚREDNIE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami znacznej niestabilności stawu kolanowego, w tym brak więzadła krzyżowego przedniego lub tylnego, z nawracającymi wysiękami kolana lub ubytkiem zakresu ruchomości kolana do 45° i z zanikami mięśni uda ponad 2 cm	10
2. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami znacznej niestabilności stawu kolanowego, w tym brak więzadła krzyżowego przedniego lub tylnego, z nawracającymi wysiękami kolana lub ubytki zakresu ruchomości kolana do 45° i ograniczeniami zgięcia powyżej 90°	16
3. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami znacznej niestabilności stawu kolanowego, w tym jednoczesny brak funkcji więzadła krzyżowego przedniego i tylnego, z zanikami mięśni do 4 cm lub ograniczenia zakresu wyprostu kolana utrudniające poruszanie się	20
C. DUŻE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami znacznej niestabilności stawu kolanowego, powodującej stałe "uciekanie kolana", z koniecznością stosowania stabilizatora stawu, z zanikami mięśni powyżej 4 cm lub zeszywnienie w pozycji czynnościowo niekorzystnej	25
2. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami tak znacznej niestabilności stawu kolanowego, że wymaga stosowania stabilizatora na stałe	35
3. następstwa uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego i łąkówek z objawami tak znacznej niestabilności stawu kolanowego, że wymaga stosowania stabilizatora na stałe oraz stałego używania kul	40
157. INNE USZKODZENIA STAWU KOLANOWEGO (BLIZNY SKÓRY, CIAŁA OBCE) - W ZALEŻNOŚCI OD DOLEGLIWOŚCI OBRZĘKÓW, PRZEWLEKŁYCH STANÓW ZAPALNYCH, PRZETOK I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń stawu kolanowego powodujące subiektywne dolegliwości stawu	1
2. następstwa uszkodzeń stawu kolanowego powodujące subiektywne dolegliwości stawu, z niewielkimi zanikami mięśni uda, bez istotnych ograniczeń zakresu ruchomości kolana	4
3. następstwa uszkodzeń stawu kolanowego z objawami mającymi wyraźny wpływ na wydolność stawu kolanowego, oraz nawracające wysięki kolana, z zanikami mięśni uda do 2 cm mierzonymi 10 cm powyżej rzepki, z niewielkimi ograniczeniami zakresu ruchomości kolana	8
B. DUŻE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń kolana z objawami znacznej niewydolności stawu, powodujące ubytek zakresu ruchomości kolana od 20° do 45° i zgięcia powyżej 100°, z zanikami mięśni uda ponad 2 cm	12
2. następstwa uszkodzeń kolana z objawami znacznej niewydolności stawu z nawracającymi wysiękami kolana lub ubytek zakresu ruchomości kolana do 45°, z ograniczeniami zgięcia powyżej 100° i z zanikami mięśni uda ponad 4 cm	16
158. UTRATA KOŃCZYNY NA POZIOMIE STAWU KOLANOWEGO:	
A.	
1.	25-40

D. PODUDZIE	
159. ZŁAMANIE KOŚCI PODUDZIA - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ, PRZEMIESZCZEŃ, POWIKŁAŃ WTÓRNYCH, ZMIAN TROFICZNYCH I CZYNNOSCIOWYCH KOŃCZYNY ITP.:	
A. ZMIANY NIEWIELKIE LUB SKRÓCENIE DO 4 CM:	
1. następstwa prawidłowo wygojonych złamań, z zachowaną osią i długością kończyny, bez zaburzeń ruchomości stawów kolanowego i skokowego z dolegliwościami subiektywnymi	4
2. następstwa prawidłowo wygojonych złamań, z zachowaną osią, ze skróceniem do 2 cm, bez zaburzeń ruchomości stawów kolanowego, z ograniczeniem ruchów stawu skokowego, głównie zgięcia grzbietowego do 10° oraz ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
3. następstwa wygojonych złamań, z niewielkim zagięciem osi kończyny ze skróceniem od 2 do 4 cm, z niewielkimi zaburzeniami ruchomości stawu kolanowego, stawu skokowego do 10° zgięcia grzbietowego i 25° zgięcia podeszwowego i upośledzające chód w stopniu nieznacznym	12
B. ZNACZNE ZMIANY LUB SKRÓCENIE 4- 6 CM:	
1. następstwa wygojonych złamań, z zagięciem osi kończyny ze skróceniem 4-5 cm, z zaburzeniami ruchomości stawu skokowego i kolanowego upośledzającymi chód	15
2. następstwa wygojonych złamań, ze znacznym zagięciem osi kończyny, ze skróceniem 5-6 cm, z ograniczeniem ruchomości stawu skokowego na pograniczu jego zeszywnienia oraz z ograniczeniami ruchomości stawu kolanowego upośledzającymi chód w stopniu znacznym	24
3. następstwa wygojonych złamań, ze znacznym, przede wszystkim szpotawym zagięciem osi kończyny ze skróceniem > 6 cm, z zeszywnieniem stawu skokowego oraz z ograniczeniami ruchomości stawu kolanowego upośledzającymi chód w stopniu znacznym, wymagającym stosowania kul lub lasek	28
C. BARDZO ROZLEGŁE ZMIANY POWIKŁANE PRZEWLEKŁYM ZAPALENIEM KOŚCI, Z PRZETOKAMI, MARTWICĄ ASEPTYCZNĄ, ZMIANAMI NEUROLOGICZNYMI I INNYMI WTÓRNYMI ZMIANAMI:	
1. staw rzekomy goleni umożliwiający obciążanie w aparacie ortopedycznym i chodzenie o kulach lub zrost złamania powikłanego zapaleniem kości	30
2. staw rzekomy goleni powikłany dużymi zmianami troficznymi, z wygojonym zapaleniem kości	40
3. zakażony staw rzekomy goleni z przetokami, z dużymi zmianami miejscowymi z zeszywnieniem stawu skokowego	50
160. IZOLOWANE ZŁAMANIE STRZAŁKI - POWODUJĄCE ZNIEKSZTAŁCENIE I/LUB UPOŚLEDZENIE FUNKCJI KOŃCZYNY:	
A.	
1.	1-3
UWAGA: NASTĘPSTWA ZŁAMAŃ KOSTKI BOCZNEJ OKREŚLA SIĘ WEDŁUG KRYTERIÓW PRZYJĘTYCH DLA STAWU SKOKOWEGO.	
161. USZKODZENIA TKANEK MIĘKKICH PODUDZIA, SKÓRY, MIĘŚNI, ŚCIĘGNA ACHILLESA I INNYCH ŚCIĘGIEN - W ZALEŻNOŚCI OD ROZLEGŁOŚCI USZKODZENIA, ZNIEKSZTAŁCENIA STOPY I OGRANICZEŃ CZYNNOSCIOWYCH, ZMIAN NACZYNIOWYCH, TROFICZNYCH I INNYCH:	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń tkanek miękkich, z ewentualnymi niewielkimi zaburzeniami ruchomości stawów kolanowego i skokowego z dolegliwościami subiektywnymi	1
2. następstwa wygojonych uszkodzeń tkanek miękkich, z ubytkiem zakresu ruchu do 30°, z dolegliwościami subiektywnymi	4
3. następstwa wygojonych uszkodzeń tkanek miękkich z zaburzeniami ruchomości stawu kolanowego, z ograniczeniem ruchów stawu skokowego, głównie zgięcia grzbietowego do 10° upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym, ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
B. ZNACZNE ZMIANY:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń tkanek miękkich z zaburzeniami ruchomości stawu kolanowego z ubytkiem zakresu ruchu do 45°, z ograniczeniem ruchów stawu skokowego, w zakresie od 10° zgięcia grzbietowego do 25° zgięcia podeszwowego, upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym	10

2. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym i martwicą skóry, ale wygojonych, ze zmianami troficznymi, z zaburzeniami ruchomości stawu kolanowego, z ubytkiem zakresu ruchu do 60°, z zeszywnieniem stawu skokowego w pozycji czynnościowo korzystnej, upośledzającymi chód w stopniu znacznym	16
3. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym i martwicą skóry, wygojonych z ubytkami skóry, z czynnymi przetokami, z zaburzeniami ruchomości stawu kolanowego, z zeszywnieniem stawu skokowego w pozycji czynnościowo niekorzystnej, i upośledzającymi chód w stopniu znacznym	20
162. UTRATA KOŃCZYNY W OBRĘBIE PODUDZIA - W ZALEŻNOŚCI OD CHARAKTERU KIKUTA, DŁUGOŚCI, PRZYDATNOŚCI DO ZAPROTEZOWANIA I ZMIAN WTÓRNYCH W OBRĘBIE KOŃCZYNY:	
A.	
1. przy długości kikuta u osoby dorosłej do 8 cm (mierząc od szpary stawowej)	60
B. PRZY KIKUTACH DŁUŻSZYCH NIŻ 8 CM (MIERZĄC OD SZPARY STAWOWEJ):	
1. kształtny kikut pokryty skórą bez zmian troficznych dający możliwości protezowania	40
2. kikut pokryty skórą, ze zmianami troficznymi ograniczającymi możliwości protezowania	50
3. kikut pokryty skórą, ze zmianami troficznymi lub z przetokami trudny do protezowania	55

E. STAW SKOKOWO-GOLENIOWY I SKOKOWO-PIĘTOWY	
163. USZKODZENIA STAWU SKOKOWO-GOLENIOWEGO I SKOKOWO-PIĘTOWEGO, SKRĘCENIA, ZWICHNIĘCIA, ZŁAMANIA, STŁUCZENIA I INNE ZRANIENIA - W ZALEŻNOŚCI OD BLIŹN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, OGRANICZEŃ RUCHOMOŚCI, ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH STOPY, OBRZĘKÓW PRZEWLEKŁYCH I UTRZYMUJĄCYCH SIĘ DOLEGLIWOŚCI:	
A. NIEWIELKIEGO STOPNIA:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego, bez zaburzeń ruchomości stawu skokowego i z dolegliwościami subiektywnymi	1-3
2. następstwa wygojonych uszkodzeń aparatu więzadłowo-torebkowego, z niewielkimi zaburzeniami ruchomości stawu skokowego i z dolegliwościami subiektywnymi	4
B. ŚREDNIEGO STOPNIA:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń stawu skokowego z istotnymi zaburzeniami ruchomości stawu skokowego, w zakresie od 10° zgięcia grzbietowego do 25° zgięcia podszwowego upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym, ale ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	5-8
C. DUŻEGO STOPNIA:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń z ograniczeniem ruchów stawu skokowego, zbliżonym do zeszywnienia w pozycji czynnościowo korzystnej, w ustawieniu pośrednim, w niewielkim zgięciu podszwowym, zapewniające w miarę wydolny chód	10
2. następstwa uszkodzeń dających zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podszwowego lub grzbietowego i powodujące dolegliwości bólowe podczas chodzenia oraz upośledzające chód	16
3. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym wygojonych z zeszywnieniem stawu skokowego w pozycji czynnościowo niekorzystnej i upośledzającymi chód w stopniu znacznym, zmuszające do posługiwania się kulą lub laską	20
D. POWIKŁANE PRZEWLEKŁYM ZAPALENIEM KOŚCI, STAWÓW, PRZETOKAMI, MARTWICĄ, ZMIANAMI TROFICZNYMI:	
1. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym wygojonym z przetokami lub znacznymi zmianami troficznymi i z zeszywnieniem stawu skokowego w pozycji nadmiernego zgięcia podszwowego lub grzbietowego lub z nadmierną supinacją lub pronacją stopy powodujące niewydolność chodu oraz konieczność posługiwania się kulą lub laską	25
2. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym wygojonym ze znacznymi zmianami i powodujące zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podszwowego lub grzbietowego oraz z nadmierną utrwaloną supinacją lub pronacją stopy oraz dające niewydolność chodu i konieczność posługiwania się	32

kulą lub laską, przy współistniejących zmianach troficznych, przetokach oraz innych zmianach wtórnych utrudniających zaopatrzenie w obuwiu ortopedyczne	
3. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym wygojonym z zeszywnieniem w pozycji czynnościowo niekorzystnej przy współistniejących zmianach wtórnych (przetoki, zmiany troficzne) uniemożliwiających obciążanie kończyny (konieczność chodzenia o 2 kulach)	38
164. ZESZTYWNIENIE STAWU SKOKOWO-GOŁENIOWEGO LUB SKOKOWO-PIĘTOWEGO - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ USTAWIENIA STOPY, ZMIAN WTÓRNYCH I INNYCH POWIKŁAŃ:	
A. POD KĄTEM ZBLIŻONYM DO PROSTEGO:	
1. zeszywnienie w pozycji czynnościowo korzystnej, w ustawieniu pośrednim, w niewielkim zgięciu podeszwowym, zapewniające wydolny chód	10
2. zeszywnienie w pozycji czynnościowo korzystnej, w ustawieniu pośrednim, w niewielkim zgięciu podeszwowym, dające dolegliwości podczas chodzenia	16
B. W INNYCH USTAWIENIACH CZYNNOŚCIOWO NIEKORZYSTNYCH:	
1. zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podeszwowego lub grzbietowego dające dolegliwości bólowe podczas chodzenia oraz niewydolność chodu	10
2. zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podeszwowego lub grzbietowego, z nadmierną supinacją lub pronacją stopy powodujące niewydolność chodu oraz konieczność posługiwania się kulą lub laską	20
C. W USTAWIENIACH NIEKORZYSTNYCH Z DUŻYMI ZMIANAMI I POWIKŁANIAM:	
1. zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podeszwowego lub grzbietowego, z nadmierną supinacją lub pronacją stopy powodujące niewydolność chodu oraz konieczność posługiwania się kulą lub laską, przy współistniejących zmianach troficznych, przetokach oraz innych zmianach wtórnych utrudniających zaopatrzenie w obuwiu ortopedyczne	20
2. zeszywnienie w pozycji czynnościowo niekorzystnej przy współistniejących zmianach wtórnych (przetoki, zmiany troficzne) uniemożliwiających obciążanie kończyny (konieczność chodzenia o 2 kulach)	30
165. ZŁAMANIA KOŚCI SKOKOWEJ LUB PIĘTOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD BLIŹN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH, ZMIAN TROFICZNYCH I INNYCH POWIKŁAŃ:	
A. NIEWIELKIE ZMIANY:	
1. następstwa wygojonych złamań z dolegliwościami subiektywnymi	1
2. następstwa wygojonych złamań, z niewielkimi zaburzeniami ruchomości stawu skokowego i z dolegliwościami subiektywnymi	3-4
3. następstwa wygojonych złamań z istotnymi zaburzeniami ruchomości stawu skokowego, głównie zgięcia grzbietowego upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym, ze zmianami w obrębie stawu skokowo-piętowego oraz ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
B. ŚREDNIE ZMIANY:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń z ograniczeniem ruchów stawu skokowego, zbliżonym do zeszywnienia w pozycji czynnościowo korzystnej, w ustawieniu pośrednim, z dużymi zmianami wtórnymi w stawie skokowo-piętowym zapewniające wydolny, ale upośledzony chód	10
2. następstwa uszkodzeń dających zeszywnienie w pozycji pośredniej z dużymi zmianami wtórnymi w stawie skokowo-piętowym i powodujące znaczne dolegliwości bólowe podczas chodzenia oraz upośledzające chód	16
C. DUŻE ZMIANY Z CZĘŚCIOWĄ UTRATĄ KOŚCI:	
1. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym, wygojonych z zeszywnieniem stawu skokowego w pozycji czynnościowo niekorzystnej, z dużymi zmianami wtórnymi w stawie skokowo-piętowym i upośledzającymi chód w stopniu znacznym, zmuszające do posługiwania się kulą lub laską	20
2. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym, wygojonych ze znacznymi zmianami i powodujące zeszywnienie w pozycji nadmiernego zgięcia podeszwowego lub grzbietowego oraz z nadmierną supinacją lub pronacją stopy, oraz dające niewydolność chodu i konieczność posługiwania się kulą lub laską przy współistniejących zmianach troficznych, przetokach oraz innych zmianach wtórnych utrudniających zaopatrzenie w obuwiu ortopedyczne	28

166. UTRATA KOŚCI SKOKOWEJ LUB PIĘTOWEJ - W ZALEŻNOŚCI OD UTRZYMUJĄCYCH SIĘ DOLEGLIWOŚCI, PRZEMIESZCZEŃ, ZNIEKSZTAŁCEŃ USTAWIENIA STOPY, ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH STOPY:	
A.	
1. następstwa uszkodzeń z ograniczeniem ruchów stawu skokowego i z dużymi zmianami wtórnymi lub z zeszywnieniem w pozycji czynnościowo korzystnej, w ustawieniu pośrednim, umożliwiające zaopatrzenie w obuwie ortopedyczne, z możliwością obciążania kończyny	30
2. następstwa uszkodzeń z dużymi zmianami wtórnymi lub z zeszywnieniem w pozycji czynnościowo niekorzystnej, bez możliwości zaopatrzenia w obuwie ortopedyczne i bez możliwości obciążania kończyny	36
167. USZKODZENIA KOŚCI STEPU Z PRZEMIESZCZENIAMI, ZNIEKSZTAŁCENIAMI I INNYMI ZMIANAMI WTÓRNYMI - W ZALEŻNOŚCI OD WIELKOŚCI ZABURZEŃ CZYNNOŚCIOWYCH:	
A. MIERNEGO STOPNIA:	
1. następstwa uszkodzeń, z niewielkimi zniekształceniami i z dolegliwościami subiektywnymi	1
2. następstwa uszkodzeń, z niewielkimi zaburzeniami budowy i statyki stępu i z dolegliwościami subiektywnymi	4
3. następstwa uszkodzeń z istotnymi zaburzeniami budowy i statyki stępu upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym, ze zmianami wtórnymi w obrębie stawów stępu i ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
B. ZNA CZNEGO STOPNIA LUB INNYMI POWIKŁANIAM I:	
1. następstwa uszkodzeń wygojonych z wtórną deformacją utrudniającą chodzenie i wymagającą zaopatrzenia ortopedycznego	10
2. następstwa uszkodzeń powikłanych stanem zapalnym, wygojonych z wtórną deformacją, zmianami troficznymi oraz z przetokami i utrudniające chodzenie i wymagającą zaopatrzenia ortopedycznego	16
168. ZŁAMANIA KOŚCI ŚRÓDSTOPIA - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ I ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH ORAZ INNYCH ZMIAN:	
A. I LUB V KOŚCI ŚRÓDSTOPIA:	
1. następstwa uszkodzeń z niewielkimi zniekształceniami i z dolegliwościami subiektywnymi	1
2. następstwa uszkodzeń, najczęściej złamań bez przemieszczeń, z niewielkimi zaburzeniami budowy i statyki, głównie z dolegliwościami subiektywnymi	2
3. następstwa uszkodzeń, najczęściej złamań z przemieszczeniami, z istotnymi zaburzeniami budowy i statyki, upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym i ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
4. następstwa złamań z przemieszczeniem I i V kości śródstopia dające deformację wymagającą zaopatrzenia w obuwie ortopedyczne	12
B. II, III I IV KOŚCI ŚRÓDSTOPIA:	
1. następstwa uszkodzeń z niewielkimi zniekształceniami i z dolegliwościami subiektywnymi	1
2. następstwa uszkodzeń, najczęściej złamań bez przemieszczeń, z niewielkimi zaburzeniami budowy i statyki, głównie z dolegliwościami subiektywnymi	2
3. następstwa uszkodzeń, najczęściej złamań z przemieszczeniami, z istotnymi zaburzeniami budowy i statyki upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym i ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	8
C. ZŁAMANIA TRZECH I WIĘCEJ KOŚCI ŚRÓDSTOPIA - W ZALEŻNOŚCI OD ZNIEKSZTAŁCEŃ I ZABURZEŃ CZYNNOŚCIOWYCH:	
1. następstwa złamań co najmniej trzech kości śródstopia powodujące deformację dającą i zaburzenia wydolności chodu	10
2. następstwa złamań co najmniej trzech kości śródstopia dające deformację wymagającą zaopatrzenia w obuwie ortopedyczne	16
169. POWIKŁANE ZŁAMANIA KOŚCI ŚRÓDSTOPIA - OCENIA SIĘ WG. POZ. 168, ZWIĘKSZAJĄC STOPIEŃ USZCZERBKU - W ZALEŻNOŚCI OD POWIKŁAŃ O:	

A.	
1. zapalenie kości,	+2
2. przetoki	+2
3. wtórne zmiany troficzne	+2
4. zmiany neurologiczne	+2
170. INNE USZKODZENIA STOPY - W ZALEŻNOŚCI OD DOLEGLIWOŚCI BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, ZMIAN TROFICZNYCH ZABURZEŃ STATYCZNO-DYNAMICZNYCH STOPY I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:	
A. ZMIANY NIEWIELKIE:	
1. następstwa wygojonych uszkodzeń z niewielkimi zaburzeniami statyki ruchomości palców oraz głównie z dolegliwościami subiektywnymi	1-4
B. DUŻE ZMIANY:	
1. następstwa uszkodzeń, z istotnymi zaburzeniami budowy i statyki upośledzającymi chód w stopniu nieznacznym i ze znacznymi dolegliwościami subiektywnymi	5-8
2. następstwa uszkodzeń, z dużymi zmianami troficznymi oraz istotnymi zaburzeniami budowy i statyki upośledzającymi chód w stopniu znacznym i wymagające zaopatrzenia w obuwie ortopedyczne	12
171. UTRATA STOPY W CAŁOŚCI:	
A.	
1.	50
172. UTRATA STOPY NA POZIOMIE STAWU CHOPARTA:	
A.	
1.	40
173. UTRATA STOPY W STAWIE LISFRANCA:	
A.	
1.	30
174. UTRATA STOPY W OBRĘBIE KOŚCI ŚRÓDSTOPIA:	
A.	
1.	20-25

F. PALCE STOPY	
175. USZKODZENIA PALUCHA - W ZALEŻNOŚCI OD BLIZN, ZNIEKSZTAŁCEŃ, WIELKOŚCI UBYTKÓW, CHARAKTERU KIKUTA ZABURZEŃ STATYKI I CHODU I INNYCH ZMIAN WTÓRNYCH:	
A.	
1. ubytki opuszki lub częściowa utrata paliczka paznokciowego palucha	1-4
2. utrata paliczka paznokciowego palucha	8
3. utrata całego palucha	12
176. INNE USZKODZENIA PALUCHA - W ZALEŻNOŚCI OD ROZLEGŁOŚCI USZKODZENIA (CZĘŚCI MIĘKKICH):	
A.	

1. niewielkie zmiany	1
2. średnie zmiany	3
3. duże zmiany	5
177. UTRATA PALUCHA WRAZ Z KOŚCIĄ ŚRÓDSTOPIA - W ZALEŻNOŚCI OD ROZMIARU UTRATY KOŚCI ŚRÓDSTOPIA:	
A.	
1. utrata palucha z częścią kości śródstopia	15
2. utrata palucha z całą kością śródstopia	20
3. utrata palucha z całą kością śródstopia przy dużych zmianach wtórnych uniemożliwiających zaopatrzenie ortopedyczne i znacznie upośledzające chód	25
178. USZKODZENIA I UBYTKI W ZAKRESIE PALCÓW II, III, IV I V ŁĄCZNIE:	
A.	
1. częściowa utrata, niewielkie zmiany	1
2. częściowa utrata, znaczne zmiany	2
3. całkowita utrata, duże zmiany	4
179. UTRATA PALCA V WRAZ Z KOŚCIĄ ŚRÓDSTOPIA:	
A.	
1. utrata palca V z częścią kości śródstopia	5
2. utrata palca V z całą kością śródstopia	10
3. utrata palca małego z całą kością śródstopia przy dużych zmianach wtórnych uniemożliwiających zaopatrzenie ortopedyczne i znacznie upośledzające chód	15
180. UTRATA PALCÓW II, III, IV WRAZ Z KOŚCIĄ ŚRÓDSTOPIA:	
A.	
1. utrata palców z częścią kości śródstopia	2
2. utrata palców z całą kością śródstopia	4
3. utrata palców z całą kością śródstopia przy dużych zmianach wtórnych uniemożliwiających zaopatrzenie ortopedyczne i znacznie upośledzające chód	8
181. INNE DROBNE USZKODZENIA I ZNIEKSZTAŁCENIA PALCÓW:	
A.	
1.	1
UWAGA: USZKODZENIA KIKUTA AMPUTOWANYCH KOŃCZYN WYMAGAJĄCE REAMPUTACJI LUB UNIEMOŻLIWIAJĄCE ZASTOSOWANIE PROTEZY OCENIAĆ NALEŻY WG AMPUTACJI NA POZIOMIE WYŻSZYM, ZAŚ WYMAGAJĄCE REAMPUTACJI NALEŻY OCENIAĆ PODOBNIIE ODEJMUJĄC PROCENT USZCZERBKU ZA KIKUT ISTNIEJĄCY PRZED URAZEM.	

XIV. PORAŻENIA LUB NIEDOWŁADY POSZCZEGÓLNYCH NERWÓW OBWODOWYCH

182. USZKODZENIE CZĘŚCIOWE LUB CAŁKOWITE - W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA ZABURZEŃ:	prawa	lewa
A.		

1. nerwu przeponowego poniżej jego połączenia z nerwem podobojczykowym	5	
B.		
1. nerwu piersiowego długiego	7	5
C. NERWU PACHOWEGO:		
1. częściowe – czuciowe	10	8
2. całkowite - ruchowe i/lub czuciowe	20	16
D. NERWU MIĘŚNIOWO-SKÓRNEGO:		
1. częściowe – czuciowe	8	4
2. całkowite	20	16
E. NERWU PROMIENIOWEGO:		
1. upośledzenie prostowania przedramienia	+3	+2
2. upośledzenie odwracania przedramienia	+3	+2
3. upośledzenie prostowania ręki	+10	+8
4. osłabienie zginania przedramienia	+3	+2
5. upośledzenie prostowania i odwodzenia kciuka	+10	+8
6. upośledzenie prostowania w stawach śródrečno-paliczkowych	+6	+4
7. osłabienie przywodzenia ręki	+4	+3
8. osłabienie odwodzenia ręki	+4	+3
9. zaburzenia czucia	+3	+1
F. NERWU POŚRODKOWEGO:		
1. upośledzenie czynnego nawracania przedramienia	+4	+2
2. upośledzenie zginania ręki	+4	+2
3. upośledzenie zginania palców	+4	+2
4. upośledzenie ruchów kciuka (niemożność przeciwstawiania i zginania)	+10	+8
5. zaburzenia czucia	+5	+4
6. zaburzenia wegetatywne (naczynioruchowe lub troficzne)	+5	+4
G. NERWU ŁOKCIOWEGO:		
1. częściowe – czuciowe	5	3
2. częściowe – ruchowe	15	10
3. częściowe - czuciowe i ruchowe	20	15
4. całkowite	25	20
H. SPLOTU BARKOWEGO:		
1. upośledzenie odwodzenia ramienia	+5	+4
2. upośledzenie zginania w stawie łokciowym	+5	+4
3. upośledzenie odwracania przedramienia	+5	+4

4. porażenie zginaczy i prostowników przedramienia	+5	+4
5. porażenie mięśni ręki	+20	+15
6. zaburzenia czucia	+5	+5
I. POZOSTAŁYCH NERWÓW ODCINKA SZYJNO – PIERSIOWEGO:		
czuciowe	7	
całkowite - ruchowe i/lub czuciowe	12	
J. NERWU ZASŁONOWEGO:		
		5-12
K. NERWU UDOWEGO:		
		5-20
L. NERWÓW POŚLADKOWYCH (GÓRNEGO I DOLNEGO):		
		5-10
M. NERWU SROMOWEGO WSPÓLNEGO:		
		3-15
N. NERWU KULSZOWEGO PRZED PODZIAŁEM NA NERW PISZCZELOWY I STRZAŁKOWY:		
1. osłabienie obrotu na zewnątrz w stawie biodrowym	+5	
2. upośledzenie zgięcia w stawie kolanowym	+5	
3. zniesienie ruchów stopy	+30	
4. upośledzenie ruchów stopy	+15	
5. zaburzenia czucia	+5	
6. zmiany troficzne bardzo nasilone	+10	
7. zmiany troficzne miernie nasilone	+5	
8. kaulgalgia	+10	
UWAGA: W PRZYPADKACH USZKODZEŃ CZĘŚCIOWYCH NALEŻY OCENIAĆ WG OBJAWÓW DOTYCZĄCYCH GAŁĘZI NERWU I NIE MOŻE ON PRZEKROCZYĆ NORM PRZEWIDZIANYCH PONIŻEJ.		
O. NERWU PISZCZELOWEGO:		
1. brak zgięcia podeszwowego stopy i palców	+2	
2. upośledzenie zgięcia podeszwowego stopy i palców	+8	
3. zaburzenia czucia	+5	
4. zmiany troficzne bardzo nasilone	+10	
5. zmiany troficzne miernie nasilone	+5	
P. NERWU STRZAŁKOWEGO:		
1. osłabienie zgięcia podeszwowego stopy	+4	
2. brak możliwości nawracania stopy	+4	
3. osłabienie zginania i prostowania palców	+3	
4. zaburzenia czucia	+10	
R. SPLOTU LĘDŹWIOWO-KRZYŻOWEGO:		
1. osłabienie obrotu na zewnątrz w stawie biodrowym	+10	
2. upośledzenie zginania i prostowania w stawie biodrowym	+10	

3. upośledzenie przywodzenia uda	+10	
4. zniesienia ruchów stawu kolanowego	+10	
5. zniesienie ruchów stopy	+10	
6. zaburzenia czucia	+10	
7. zmiany troficzne	+ 10	
S.		
1. pozostałych nerwów odcinka lędźwiowo-krzyżowego	+ 8	
<p>UWAGI: WG POZ. 182 OCENIA SIĘ TYLKO IZOLOWANE USZKODZENIA NERWÓW OBWODOWYCH. WSPÓŁISTNIEJĄCE USZKODZENIA KOSTNE, MIĘŚNIOWE I NERWOWE OCENIA SIĘ WG POZYCJI DOTYCZĄCYCH USZKODZEŃ ODPOWIEDNICH ODCINKÓW KOŃCZYN GÓRNYCH I DOLNYCH.</p> <p>USZKODZENIA NERWÓW OBWODOWYCH POWINNY BYĆ UDOKUMENTOWANE BADANIEM NEUROFIZJOLIGICZNYM (EMG I NEUROPRZEWODNICTWO). USZKODZENIA CAŁKOWITE MUSZĄ ZOSTAĆ UDOKUMENTOWANE BADANIEM NEUROFIZJOLIGICZNYM (EMG I NEUROPRZEWODNICTWO).</p> <p>W OCENIE NASTĘPSTW USZKODZEŃ NERWÓW OBWODOWYCH NASTĘPSTWA NIE MOGĄ PRZEKRACZAĆ USZCZERBKÓW PRZEWIDZIANYCH DLA AMPUTACJI NA POZIOMIE ODPOWIADAJĄCYM ZAKRESOWI UNERWIENIA.</p>		
183. KAUZALGIE POTWIERDZONE OBSERWACJĄ SZPITALNĄ:		
A.		
1. w obrębie kończyny górnej	50	30
2. w obrębie kończyny dolnej	40	